

آرمان انقلاب اسلامی با جهاد محقق می شود

صادق

سالگرد وفات حضرت ام البنین (س)
و روز تکریم مادران و همسران شهدا را گرامی می داریم

هفته نامه | سیاسی، فرهنگی و اجتماعی | سال بیست و سوم | شماره ۱۱۶۸ | دوشنبه ۱۹ آذر ۱۴۰۳ | ۷ جمادی الثانی ۱۴۴۶ | ۹ دسامبر ۲۰۲۴ | ۱۶ صفحه

نگاهی به اجرای قانون حمایت از خانواده
از طریق ترویج فرهنگ عفاف و حجاب

حربم

پرونده

رضا صارمی
تکاپو پیش از حضور در کاخ سفید

دیدگاه

۳

محمد صادق سلطانزاده
چرا سوریه مقاومت نکرد؟

سرمقاله

۲

به وقت شام

آخرین اخبار صبح صادق از تحولات در سوریه

نگاه

نگاه

بازنگاهی به اهداف پنهان ۱۳ سال جنگ اقتصادی نظام سلطه در سوریه

تخریب، تضعیف و تسخیر

۱۱
خرد

با تمام توان برای گره‌گشایی اقتصادی

مصطفی قربانی

دکترای علوم سیاسی

تلاش برای متنوع‌سازی گزینه‌های روابط خارجی در کنار حضور مؤثر دولت در عرصه‌های گوناگون و به‌ویژه فرصت‌سازی داخلی و اصلاحات اقتصادی را به صورت کلی می‌توان دوره‌حل عمده رفع مشکلات موجود و ایجاد گره‌گشایی مورد انتظار در وضع موجود دانست. بر این اساس، دولت چهاردهم اگرچه در تلاش برای ازسرگیری مذاکراتی برای احیای برجام است، اما نه چندان به فعال‌سازی گزینه‌های غیربرجامی در روابط خارجی روی آورده و نه اصلاحات اقتصادی لازم را در داخل کشور در پیش گرفته است. هر چند تأثیر وضعیت جنگی منطقه در این زمینه را نمی‌توان نادیده گرفت، اما نکته اساسی آن است که دولت جدید باید این دو محور را به موازات هم پیش ببرد. در واقع، به نظر می‌رسد دولت عمده‌گره‌گشایی خود را از ناحیه مذاکرات سیاسی با اروپا و آمریکا جست‌وجو می‌کند که البته نمی‌توان این تلاش دولت را تقبیح کرد، اما باید توجه داشت که سرنوشت کشور و حل مشکلات نباید معطل مذاکرات احتمالی با آمریکا و اروپا بماند.

۱۰
تاریخ

فرمانی برای تثبیت

سید مهدی حسینی

مورخ و پژوهشگر

تقویم تاریخی انقلاب اسلامی، فرمان هشت ماده‌ای امام خمینی (ره) را در تاریخ ۲۴ آذر ۱۳۶۱ به ثبت رسانده است. این پیام مهم و تعیین‌کننده درباره حقوق مردم، قانون، لزوم اسلامی شدن روابط قانون با نظام و مردم ارتباط مستقیم و غیرمستقیم دارد. به عبارت دیگر، این پیام در حفظ نظام جمهوری اسلامی و حقوق مردم نقش تعیین‌کننده داشته است. امام راحل در شروع این پیام با تأکید بر «تسریع در عمل» رهنمودهای اساسی در هشت بند به مسئولان نظام یادآور شدند که نکات مهم آن در این نوشتار بیان می‌شود و امید است برای همه مفید باشد.

«۱- تهیه قوانین شرعیه و تصویب و ابلاغ آنها با دقت لازم و سرعت انجام گیرد و قوانین مربوط به مسائل قضایی که مورد ابتلای عموم است و از اهمیت بیشتری برخوردار است، در رأس سایر مصوبات قرار گیرد و... ۲- رسیدگی به صلاحیت قضات و دادستان‌ها و دادگاه‌ها با سرعت و دقت عمل شود تا در جریان امور، شرعی و الهی شده و حقوق مردم ضایع نگردد و به همین نحو رسیدگی به صلاحیت سایر کارمندان و متصدیان امور و...»

۷
دین

شهادت چه زمانی اتفاق می افتد؟

سیدحسین
خاتمی خوانساری

دبیر گروه معارف

شهادت چه زمانی اتفاق می افتد؟ این سؤال همیشه ذهن مرا مشغول خود کرده بود تا اینکه با جمع آوری برخی مطالب به یک نتیجه رسیدم که بتوانم مفهوم شهادت را بفهمم و آن را درک کنم. البته این یافته شاید فقط برای خودم ارزشمند باشد، اما وقتی بتواند ذهن لجوج مرا قانع کند، شاید بتواند برای دیگران هم به کار بیاید. قبل از پاسخ به این پرسش ابتدا باید درباره این بنویسیم که اصلاً چرا باید مفهوم و جایگاهی، مانند شهادت داشته باشیم؟ به نظر شما چرا باید چیزی مانند شهادت داشته باشیم؟ در قرآن، شهید به معنای کسی آمده است که در راه خدا جان خود را فدا می‌کند. خداوند می‌فرماید: «وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْواتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ» (آل عمران/۱۶۹) این آیه نشان می‌دهد، شهیدان در واقع زنده‌اند و از نعمت‌های الهی برخوردارند. خوب چرا شهیدان باید زنده باشند؟ مگر شهادت چه کاری انجام می‌دهد و چه آثاری دارد؟ وقتی امام حسین (ع) می‌فرمایند: «إِنِّي لَا أَرَى الْمَوْتَ إِلَّا سَعَادَةً وَالْحَيَاةَ مَعَ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَرَمًا»؛ چرا باید برای امام حسین (ع) مرگ جز سعادت و زندگی با ظالمان چیزی جز خفت نباشد؟

۴
راهبرد

رسانس اطلاعاتی

نوید کمالی

دبیر گروه راهبرد

سال‌ها قبل «آکن دالس»، پنجمین رئیس سازمان سیا درباره اهمیت اطلاعات و نقش آن در تأمین امنیت ملی کشورها گفت: «اطلاعات اولین خط دفاعی ماست.» این جمله به خوبی چرایی اهمیت اطلاعات (INTELLIGENCE) و به تبع آن سازمان‌های اطلاعاتی را در فرآیند تأمین و پیشبرد منافع ملی چه در عرصه داخلی و خارجی ترسیم می‌کند؛ چرا که اطلاعات به مثابه شریان حیاتی قدرت و امنیت ملی عمل می‌کند و هر پیروزی یا عدم الفتحی را می‌توان نتیجه قوت و ضعف در عرصه اطلاعات دانست.

امروز نیز با توجه به شروع فصل جدید تنش آفرینی قدرت‌های فرامنطقه‌ای در غرب آسیا، جبهه مقاومت با چالش‌های پیچیده و چندوجهی در حوزه اطلاعاتی مواجه است. این چالش‌ها در بستر تحولات سریع و پیش‌بینی‌ناپذیر منطقه، از گسترش فعالیت‌های تروریستی در سوریه گرفته تا تنش‌های فزاینده در لبنان و غزه، روز به روز پیچیده‌تر می‌شوند. در چنین وضعیتی، ضرورت بازنگری اساسی در ساختارهای اطلاعاتی بیش از پیش نمایان شده است.

سر مقاله

چرا سوریه مقاومت نکرد؟

محمد صادق سلطانزاده
کارشناس سیاسی

صاحب نظران در یک تقسیم‌بندی جنگ‌های نظامی را به دو دسته جنگ تمیز و کثیف تقسیم می‌کنند. معیار تمیز و کثیف جنگ در این دسته‌بندی، میزان هزینه‌هایی است که نیروهای مهاجم به مردم یا حاکمیت وارد می‌کنند.

در جنگ کثیف، دشمن با اشغال یک کشور و درگیری مستقیم با مردم به دنبال خونریزی، تخریب نهادهای خدماتی، آثار باستانی و مراکز مردمی است؛ اما در جنگ تمیز بیشترین آماج متوجه نیروهای حکومتی و نهادهای حاکمیتی است و نیروهای مهاجم در مقام ناجی با پیش گرفتن راهبرد دوگانه حاکمیت-ملت و توسل به عملیات روانی و اهریمن سازی از حکومت به دنبال فتح زمین بدون درگیری با مردم و ساکنان منطقه هستند.

رصد تحولات اخیر سوریه با رویکرد تطبیقی نسبت به حوادث سال ۲۰۰۹، بیانگر تغییر ریل محمد الجولانی سرکرده گروه تحریرالشام (جبهه‌النصره) از جنگ کثیف به جنگ تمیز است.

به نظر می‌رسد محمد الجولانی و اتاق فکر طرح پروژه تسخیر سوریه مبتنی بر تجربیات قبلی متوجه این نکته شده بودند که برای سقوط سوریه «در همیشه روی یک پاشنه نمی‌چرخد.» و باید تغییر چهره داد.

فلذا این بار با دست فرمان جنگ تمیز پشت ماشین تحریرالشام و اسب تروای رسانه نشست و با کپی کردن مدل طالبان در افغانستان برای عبور از جنبش سلفی و رسیدن به دولت ملی، تغییرات را از سیمای خود و پرچم و نام گروه آغاز کرد و در نوع مواجهه با مردم و مذاهلب و ... ادامه داد. اگر واقع بینانه به برخی ضعف‌های مشهور اقتصادی، سیاسی، نظامی، صحت‌بخ‌گذاریم مذاقه در این تغییرات، می‌تواند پاسخ سوالات بی‌شماری در خصوص چرایی عدم مقاومت مردم سوریه و گاهی استقبال از مسلحین باشد.

البته از یک نکته اساسی که نباید غفلت شود و آن این است که از منظر دشمنان جهانی و منطقه‌ای، جرم اصلی بشار اسد نقش آفرینی در پازل مقاومت بود. خط اصلی روایت را کم‌نکنیم! اما آنچه که اکنون به عنوان یک معما می‌توان مطرح کرد این است که آیا این تغییرات و چرخش‌ها در فاتحین دمشق موسمی خواهد بود یا دائمی؟ به تعبیری تغییر در صورت جولانی همراه با تغییر در سیرت سیاسی حکمرانان جدید سوریه خواهد شد یا خیر؟

گرچه برای بهترین قضاوت باید معما را به تاریخ سپرد ولی نگاه‌نده ناظر به خاستگاه فکری و سابقه این گروه‌های سلفی، عدم تجربه حکمرانی، تنوع بافت معارضین در سوریه، استقلال سیاسی و مالی نداشتن، متغیرهای محیطی و پیرامونی... قویاً معتقد است که در چشم انداز میان مدت و بلندمدت باید شاهد روزهای سخت تری برای سوریه باشیم و شتابزده نباید در تشک سوریه دست بر ندهد و بالا ببریم؛ این تازه آغاز ماجراست.

به وقت شام

آخرین اخبار صبح صادق از تحولات در سوریه

معارضان مسلح در سوریه از بامداد هفتم آذر با حمایت برخی از کشورهای و نیروهای تازه نفس خارجی، اقدام به حمله گسترده علیه مواضع ارتش سوریه در مناطق شمال غرب، غرب و جنوب غرب حلب کردند.

تحركات تروریست‌ها و معارضین مسلح علیه مواضع ارتش سوریه، توافق آتش‌بس منعقد شده در سال ۲۰۲۰ را نقض کرد زیرا این منطقه، مشمول توافقنامه «کاهش تنش» است که با تضمین ترکیه در آستانه امضا شد و شامل مناطقی در ادلب، حومه حلب و بخش‌هایی از حماه و لاذقیه نیز می‌شود. بامداد یکشنبه ۱۸ آذر تروریست‌های مخالف بشار اسد در سوریه وارد دمشق شدند و تقریباً تمامی مراکز مهم نظامی و امنیتی این کشور را در دست گرفتند. ساعاتی بعد، اخباری در مورد ترک سوریه از سوی بشار اسد مخابره شد.

بر اساس تصاویر منتشر شده تروریست‌های سوریه وارد دمشق شده‌اند و کنترل مراکز حساس از جمله رادیو و تلویزیون سوریه و فرودگاه دمشق را در دست گرفتند.

«محمد غازی الجلالی» نخست‌وزیر سوریه گفت که آماده همکاری با هر رهبری است که مردم سوریه انتخاب کنند.

اشغال پایتخت

تروریست‌های مسلح سوری مدعی شدند که در حال پیشروی به سمت حومه غربی دیرالزور هستند. از سوی دیگر، «حسن عبدالغنی» از فرماندهان وابسته به تروریست‌های مسلح سوری گفت: نیروهای ما در حال ورود به شهر دیرالزور هستند و صدها نفر از نیروهای نظام سوریه خود را تسلیم نیروهای ما در این شهر کرده‌اند.

ورود رژیم صهیونی به خاک سوریه

در پی سقوط دمشق در بامداد یکشنبه، رسانه‌های رژیم صهیونی از ورود تانک‌های ارتش اشغالگر به بلندهای جولان خبر دادند.

گروهک‌های مخالف دولت سوریه مدعی شدند که بعد از صدور دستور حرکت به سمت ساختمان رادیو و تلویزیون در شهر دمشق، عناصر مخالف و شورشی، در حال کنترل ساختمان رادیو و تلویزیون برای پخش بیانیه هستند.

چندی بعد، خبرگزاری فرانسه به نقل از محمد الجلالی، نخست‌وزیر سوریه مدعی شد که کابینه وزیران امروز یکشنبه صبح تشکیل جلسه خواهد داد تا اقدامات لازم برای تحویل حکومت انجام شود. عناصر تروریستی بعد از اینکه مدعی سقوط دولت بشار اسد شدند، از مهاجران و اتباع سوری مقیم خارج خواست به کشورشان برگردند.

خبرگزاری رویترز به نقل از یک منبع نظامی سوری مدعی شد که فرماندهی ارتش سوریه، «سقوط دولت بشار اسد» را به افسران و فرماندهان ارتش ابلاغ کرده است.

برخی منابع خبری غربی مانند رویترز و سی‌ان‌ان و بعضی منابع منطقه‌ای بامداد یکشنبه مدعی ورود گروهی از تروریست‌ها و مخالفان مسلح به دمشق هستند و ادعا می‌کنند که از طرف ارتش سوریه تا الان درگیری خاصی با آنها رخ نداده است.

آمریکا تحولات را رصد می‌کند

کاخ سفید با صدور بیانیه کوتاهی درباره تحولات سوریه گفت رئیس‌جمهور آمریکا رویدادهای جدید را رصد کرده و با شرکای منطقه‌ای در تماس است.

گزارش‌هایی، خبرهای در مورد خروج بشار اسد از سوریه و نیز ورود گروه‌های مسلح به دمشق پایتخت این کشور مطرح کردند.

رویتز ادعا کرد که بشار اسد رئیس‌جمهور سوریه از این کشور به مقصدی نامعلوم خارج شده است.

معارضین دولت سوریه بامداد یکشنبه هفته گذشته بعد از آنکه ارتش این کشور از شهر حمص عقب نشینی کرد، مدعی شدند که یک هواپیمایی روسی از نوع ایلیوشین ساعتی پیش از فرودگاه دمشق بلند شده و به سمت پایگاه خمیمیم در ساحل سوریه پرواز کرده است.

ادعاهای مطرح شده از سوی رویترز و مخالفان سوریه در مورد شهر دمشق و سرنوشت بشار اسد، رئیس‌جمهور سوریه تاکنون تأیید یا تکذیب نشده است.

فرودگاه دمشق بسته شد

خبرگزاری یورونیوز گزارش داد که بعد از انتشار اخباری مبنی به ورود مخالفان و عناصر مسلح و تروریست به شهر دمشق، کارمندان فرودگاه بین‌المللی دمشق، محل کار خود را ترک کردند.

صدا و سیما در تسخیر مخالفان

اتاق عملیات مخالفان و عناصر مسلح از ورود به ساختمان صداوسیما سوریه خبر دادند. مرکز موسوم به اتاق عملیات عناصر مسلح

بازنگاهی به اهداف پنهان ۱۳ سال جنگ اقتصادی نظام سلطه در سوریه

تخریب، تضعیف و تسخیر

کاهش شدید قدرت خرید مردم و کاهش ارزش لیر این کشور شد؛ به گونه‌ای که نرخ برابری ۱۰۰ دلار ۴۸ لیره بود، اما امروز یکصد دلار در مقابل یک میلیون و پانصد هزار لیره سوریه معامله می‌شود. حضور غیرقانونی آمریکا در خاک سوریه بنا بر اعلام وزارت خارجه این کشور فقط خسارت‌های وارده آمریکا به صنعت نفت این کشور به طور مستقیم و غیرمستقیم در مجموع حدود ۱۱۱ میلیارد و ۹۰۰ میلیون دلار بوده است. تصرف غیرقانونی آمریکا بر نفت و گاز این کشور به کمبود شدید سوخت و گرانی آن در بازار سوریه منجر شده است؛ به گونه‌ای که یک سینلندر گاز در بازار آزاد به قیمت ۳۰۰ هزار لیره و به اندازه یک پنجم حقوق یک کارمند یا نظامی است. اوضاع اقتصادی تولید ناخالص داخلی سوریه از زمان آغاز جنگ داخلی سوریه بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ بیش از ۵۰ درصد کاهش یافت.

در همین راستا، بانک جهانی، سوریه را از سال ۲۰۱۸ به عنوان یک کشور کم‌درآمد نام برد که حدود ۹۰ درصد خانواده‌ها در این کشور در فقر زندگی می‌کنند. آمریکا همواره با ایجاد، تجهیز، سازماندهی و حمایت‌های همه‌جانبه از گروه‌های تروریستی-تکفیری و از سال ۱۳۹۶ با اشغالگری مستقیم، در کنار اعمال تحریم‌های اقتصادی تلاش کرده است به ملت و دولت سوریه برای تن دادن به خواسته‌های خود در راستای تأمین منافع رژیم صهیونیستی فشار بیاورد و سوریه را از نوک مدافعان خط مقاومت جدا کند. در پایان باید به این نکته اشاره شود که امنیت اقتصادی چهره جدید و مهم امنیت در دنیای معاصر است که در همه سطوح فردی، اجتماعی و ملی توجه نظریه‌پردازان حوزه «امنیت» را به خود جلب کرده است. این وجه از امنیت اگرچه در تاریخ زندگی اقتصادی بشر همیشه به نوعی وجود داشته؛ اما جایگاه آن هر روز با اهمیت‌تر می‌شود. دشمنان سوریه در یک فرآیند زمانی با ایجاد ناامنی و اغتشاش، اقتصاد این کشور را تضعیف کردند و در ادامه به دنبال تسخیر این کشور هستند. در شرایط تضعیف اقتصادی برخی از همراهی‌ها لاجرم اتفاق خواهد افتاد.

وضعیت بد اقتصادی مردم سوریه تأثیر بسزایی گذاشت. بنابه اقرار تحلیلگران آمریکایی هدف از تحریم‌های واشنگتن علیه سوریه، فقیر کردن مردم این کشور است؛ کشوری که بیش از یک دهه در وضعیت جنگی قرار دارد و از مشکلات امنیتی و اقتصادی رنج می‌برد. آمریکا با سوء استفاده از این موقعیت بفرنج علیه مردم این کشور تحریم‌های زیادتری را با اجازه کنگره وضع کرده است. تا پیش از اجرای تحریم‌های سزار از سوی سران واشنگتن، شرایط اقتصادی سوریه حتی در زمان جنگ با تروریست‌ها نیز اینقدر وخیم نبود. اگرچه مردم سوریه از شکست گروه‌های تروریستی و تأمین امنیت در این کشور رضایت دارند، ولی شرایط و مشکلات اقتصادی به وجود آمده در این کشور که منبع اصلی آن تروریست‌ها و سران واشنگتن هستند، فشار زیادی به مردم مقاوم سوریه وارد کرده است. افزایش فشارها موجب

برهه یافت که مردمان آن همچون سوریه توانمند بوده باشند؛ اما با آغاز بحران در سوریه گروه‌های تروریستی در این کشور از سوی کشورهای غربی-عربی، ترکیه و با حمایت‌های همه‌جانبه رژیم صهیونیستی ایجاد، تجهیز و سازماندهی شد. در این دوره بحرانی علاوه بر کشتن ۲۵۰ هزار نفر تا ۳۰۰ هزار نفر طبق اقوال مختلف، تخریب زیرساخت‌های اقتصادی، تجزیه کشور، ۱۲ میلیون نفر از جمعیت ۲۳ میلیون و پانصد هزار نفری آن زمان آواره شدند؛ از این میان شش میلیون و پانصد هزار نفر به خارج از این کشور رفتند و پنج میلیون و پانصد هزار نفر دیگر هم در داخل این کشور آواره شدند؛ موضوعی که هنوز هم چالش جدی برای حکومت است. مضاف بر ناامنی‌های چند ساله، سیاست تحریم‌های ضد بشری آمریکا علیه ملت سوریه در قالب قانون موسوم به «قیصر اسزار» هم در تشدید

علی قاسمی

کارشناس ارشد اقتصادی

روزنه

طلای سرخ دست زردها

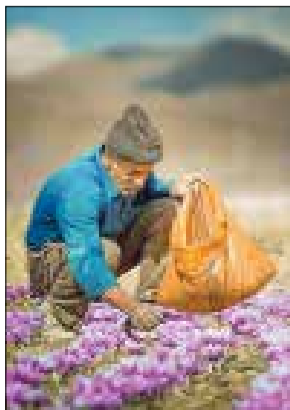
سید مهدی سیدالموسوی

فعال فرهنگی

آبان ماه خراسان رنگ و بویی دیگر دارد و شهرها معطر هستند به رایحه‌ای با قیمت طلا. از هر کوچهای که می‌گذری نشانی از این طلاست، زمین‌های شهر در این روزها هم به رنگ بنفش درآمده است؛ روی این زمین‌های خوش رنگ مردان و زنانی حضور دارند که غالباً مستمند و رنج دیده این منطقه هستند و از صبح زود تا استخوان‌سوز شدن سردی هوای پاییز خراسان مشغول کنند طلای ناب با ناخن هستند و شش‌ها با کمر درد فراوان سر بر بالین می‌گذارند برای روزی فردا. در همان منزل عده‌ای دیگر با غروب آفتاب تا پاسی از شب مشغول خالص‌سازی این طلا هستند.

در این موقع از سال اگر داخل شهر قدمی بزنی، مردمی را نظاره می‌کنی که زردی دست‌شان نظرت را جلب می‌کند که اگر ندانی داستان از چه قرار است، فکر می‌کنی اپیدمی است؛ ولسی این زردی دست مخصوص همین منطقه است و اگر این نباشد، اقتصادشان به مشکل می‌خورد. خیلی‌ها درآمدشان به همین وابسته است و گاهی اوقات آدم‌های بسیار شریف، ولی نیازمندی را می‌بینی که در کنار و گوشه این شهر در میان آنچه جامانده دنبال طلا می‌گردند، طلایی به رنگ سرخ که ناب‌ترینش در این منطقه از جنس خود مردمش است. بله درست است ناب‌ترین زعفران جهان در ایران و در خراسان بزرگ در دو مصاد ابتدایی پاییز از زمین سر در می‌آورد و حلاوت و شیرینی به زندگی این مردم می‌بخشد. قطعاً بی‌رنج گنج میسر نمی‌شود؛ ولی صد حیف که گنج رنج دیده این مردم و طلای سرخی را که با هویت ما آمیخته شده و برای این مملکت است، مسئولان و متولیان امر بدون هیچ ارزش افزوده‌ای و به آسانی به دیگر کشورها به صورت فله صادر می‌کنند یا راه قاچاق آن را به دیگر کشورها باز می‌گذارند و هیچ حمایتی صورت نمی‌گیرد.

طبق آخرین آمار ارائه شده سهم ایران در تولید زعفران در جهان حدود ۹۵ درصد است که به دست کشاورزان رنج دیده و سختی کشیده تولید می‌شود؛ ولی به گفته رئیس شورای ملی زعفران ۸۵ درصد از تولید زعفران خام‌فروشی می‌شود و ارزش افزوده‌ای به آن اضافه نمی‌شود. برای نمونه، در سال گذشته ۶۰ تن زعفران به کشور اسپانیا صادر شده است و آنها با قیمتی چند برابر، حاصل دسترنج و زحمات مردم و کشاورزان ایران را نصیب خود می‌کنند و با برندهای اسپانیایی خود آن را بسته‌بندی و به دیگر کشورها و حتی به خودمان صادر می‌کنند. از مسئولان انتظار می‌رود، قدر منابع و امتیازهای خدادادی، مانند طلای سرخ را بیشتر بدانند و از آنها در جهت رشد و پیشرفت کشور خودمان استفاده کنند.

شهید بود که شهید شد

سردار فرجیان‌زاده، معاون هماهنگ‌کننده نمایندگی ولی فقیه در سپاه، سردار نقی‌زاده و حجت‌الاسلام رحمت‌الله صادقی، مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه در سپاه صاحب‌الزمان (عج) استان اصفهان از خانواده محترم شهید مدافع حرم سیدیحیی براتی در استان اصفهان دیدار کردند. در این دیدار سیدیحیی براتی از دریا دور بود، اما وقتی نگاهت به جشتمان خانواده‌اش که می‌افتاد دل دریایی‌شان را می‌توانستی نظاره کنی؛ معتقدم برخی از خانه‌ها حرف برای گفتن دارند شبیه خانه سیدیحیی که وقتی واردش می‌شدی سادگی و نجابت این خانه تو را در شخصیت سیدیحیی غرق می‌کرد.

خانه سیدیحیی هنوز تکیه‌اش به سیدیحیی بود؛ مردی که با نزدیک شدن حرامیان به دمشق و حرم حضرت زینب(س) کمر همت را بست و راهی نقطه‌ای شد تا نگذارد دوباره تاریخ کربلا تکرار شود.

در این خانه عکس‌ها، صداها و حرف‌ها از سیدیحیی می‌گفتند؛ هر ضلع این خانه عکسی از شهید بود، هر حرفی که از زبان فرزند و همسر شهید بیرون می‌آمد، گره می‌خورد به نام شهید سیدیحیی براتی. یاد جمله شهید حاج قاسم سلیمانی می‌افتم که می‌گفت: «شرط شهید شدن، شهید بودن است. اگر امروز بوی شهید از رفتار و اخلاق کسی استشمام شد، شهادت نصیبش می‌شود.»

حجت‌الاسلام طیبی فر
جانشین نماینده ولی فقیه در سپاه در دیدار خانواده شهید موسوی

خانواده شهیدا مسیر رابه ملت نشان دادند

باشم! من جبهه‌ام را ترک نمی‌کنم. من باید این خانواده‌هایی را که منتظر بچه‌های‌شان هستند، از چشم انتظاری در بیاورم.»

وی ادامه داد: «در سال ۱۳۷۱ هم سه ماه بود ازدواج کرده بود و حتی در شب عروسی‌اش هم اول رفت نماز جماعت خواند. من در آن سال گفتم حالا اسمال ازدواج کردی، عید باش. گفت، نه من می‌خواهم بروم و می‌آیم رفت ۱۰، ۱۵ روز که ماند روز قبلیش هم زنگ زد و گفت من می‌خواهم بروم پیکرها را بیاورم. روز قبلیش زنگ زد و گفت «مامان من یکشنبه می‌آیم» یکشنبه شب بیست و سوم ماه رمضان بود که به شهادت رسید.»

در پایان این دیدار حجت‌الاسلام طیبی فر با اهدای لوح و هدیه از مجاهدت این مادر شهید قدردانی و تجلیل به عمل آورد.

برپایه این گزارش، شهید سیدعلی محمد موسوی متولد شهریور سال ۱۳۴۷ بود که در سن ۱۷ سالگی در ۲۴ بهمن سال ۱۳۶۴ در عملیات والفجر ۸ در جزیره فو به فیض شهادت نائل شد. شهید سیدعلی موسوی متولد ۱۵ اردیبهشت سال ۱۳۴۶ بود که در نهم فروردین سال ۱۳۷۱ در جریان عملیات تمحص شهیدا در فکه به شهادت رسید. پیکر شهیدان موسوی در قطعه ۵۳ گلزار شهدای بهشت زهرا (س) آرام گرفته است.

«حجت‌الاسلام حسین طیبی فر» جانشین نماینده ولی فقیه در سپاه به همراه «سردار حسن نقی‌زاده» در سپاه با حضور در منزل شهیدان سیدعلی و سیدعلی محمد موسوی با مادر این شهیدا دیدار و گفت‌وگو کرد.

به گزارش خبرنگار صبح صادق جانشین نماینده ولی فقیه در سپاه در این دیدار با قدردانی از زحمات و مجاهدت خانواده شهیدا طی سخنانی گفت: «خانواده معظم شهیدا در طول انقلاب اسلامی با صبر و بصیرتی که از خود نشان دادند، همواره مسیر شهیدا را به ملت ایران نشان دادند و لذا خانواده معظم شهیدا سرمایه‌های انقلاب و ملت هستند و مردم به وجود چنین خانواده‌هایی افتخار می‌کنند.»

وی بیان کرد: «مجاهدت خانواده شهیدا در تربیت فرزندان صالح و کامل و تقدیم آن به آستان الهی و ادامه دادن راه آنان پس از شهادت در درگاه الهی محفوظ بوده و دارای مرتب بالایی است.»

مادر شهیدان موسوی نیز در این دیدار با ذکر خاطره‌ای از سیدعلی موسوی گفت: «فرزند بزرگم سیدعلی هیچ موقع تا زمانی که زنده بود، نماز جمعه‌اش ترک نشد، بعد از قطعنامه ۵۹۸ به بخش تمحص رفت و ما گفتیم حالا دیگر جنگ تمام شده و ازدواج کن. گفت: من به خاطر وظیفه اسلامی‌ام ازدواج می‌کنم، نه به خاطر اینکه اینجا

تکاپو پیش از حضور در کاخ سفید

روزی که من به کاخ سفید می‌آیم، باید جنگ در غزه تمام شده باشد؛ ولی برای عملی شدن آن «استیون ریتکاف» نماینده ویژه ترامپ در امور غرب آسیا ظرف روزهای گذشته سفر مخفیانه‌ای به قطر و سرزمین‌های اشغالی داشته و مذاکرات فشرده‌ای را برای این موضوع انجام داده است. به دنبال این سفر قطر اعلام کرده است، در زمینه برقراری آتش‌بس مجدداً فعال شده است. هرچند بایدن تمام تلاش خود را برای موفق نشدن ترامپ در موضوع اوکراین و غزه انجام می‌دهد که بعضی از آنها شامل درخواست کمک بیست‌وچهار میلیاردی از مجلس نمایندگان برای کمک به اوکراین و شروع درگیری‌ها در سوریه به عنوان اقدامی برای افزایش تنش‌ها در منطقه است.

تکنولوژی‌های پیشرفته در آمریکا حفظ شوند و این شرکت‌ها کماکان به استخدام و وارد کردن افراد مورد نظر خود به صورت گسترده ادامه دهند. در حوزه سیاست خارجی هم داستان به همین شکل است. ترامپ می‌گوید من با یک تلفن جنگ اوکراین را تمام می‌کنم؛ ولی در سیاست پنهان می‌بینیم که ترامپ «ایلان ماسک» را به دیدار رسمی و مخفیانه با پوتین و زلنسکی می‌فرستد و طرحی را پیشنهاد می‌دهد که با طرح لاوروف، وزیر خارجه روسیه یکی است. حال بماند که روس‌ها چه قولی به ترامپ داده‌اند. بعضی از کارشناسان می‌گویند شاید روسیه در اجرای سیاست‌های ترامپ در غرب آسیا به او کمک کند. آتش‌بس در غزه هم از این چارچوب تبعیت می‌کند. ترامپ می‌گوید

یکی از شعارهای انتخاباتی ترامپ مقابله با مهاجران و اخراج آنها از آمریکا است. در دوره قبل راه حل پیشنهادی او، کشیدن دیوار در مرز مکزیک بود که میلیاردها دلار صرف این کار کرد، اما هیچ تأثیری بر روند ورود مهاجران به وجود نیامد. در این دوره هم وی اعلام کرده است در روز اولی که به کاخ سفید وارد شود، یک میلیون نفر از مهاجران غیرقانونی را اخراج می‌کند؛ ولی همه می‌دانند که این کار به این سادگی‌ها نیست و این موضوع آسیب شدیدی به اقتصاد آمریکا وارد می‌کند. پس مانند موارد دیگر به دنبال توافقات پشت پرده می‌رود. تیم ترامپ وارد مذاکره با شرکت‌ها و مؤسسه‌های فناوری شده است تا دارندگان ویزاهای خاص اشتغال در حیطه‌های مختلف

رضا صارمی

دکترای امنیت ملی

با نزدیک شدن به اول بهمن ماه و فعالیت دولت ترامپ، رایزنی تیم ترامپ برای عملیاتی کردن شعارهای انتخاباتی وی شدت بیشتری گرفته است. اصولاً افرادی، مانند ترامپ که با شعارهای پوپولیستی به ریاست جمهوری می‌رسند، همیشه ساده صحبت می‌کنند و برای مشکلات پیچیده راه حل‌های ساده می‌دهند و این رمز موفقیت این افراد در انتخابات است؛ چون عموم رأی‌دهندگان به دنبال همین تفکرات هستند. برای نمونه،

عکس و مکث

تصاویر سوریه پس از تصرف توسط گروه‌های مخالف مسلح و تروریست‌ها

دیگران

علم هشداردهی

جانانان پروکتور

رئیس سابق ستاد مشترک
اداره اطلاعات آمریکا (J-2)

«هشدار» به منزله یکی از مأموریت‌های محوری جامعه اطلاعاتی آمریکا، نقش حیاتی در پیشگیری از غافلگیری و حفظ فضای تصمیم‌گیری برای سیاست‌گذاران دارد. با این حال، با وجود اهمیت این حوزه، هنوز چارچوب نظری منسجمی برای درک و اجرای بهینه آن وجود ندارد. مطالعه حاضر با هدف ایجاد یک نظریه بنیادین و واژگان مشترک برای هشدار، از روش‌شناسی نظریه داده‌بنیاد بهره گرفته است.

تحلیل داده‌ها به شناسایی هفت اصل بنیادین هشدار منجر شده است: مقابله با غافلگیری، نیاز به ذهنیت خاص متمرکز بر امکانات، توجه به عامل زمان، طیف گسترده شناسایی و پیگیری تهدیدات، ارتباط صریح، متقاعدسازی تصمیم‌گیرندگان، و اهمیت رابطه بین اطلاعات و سیاست. بر اساس این اصول، سه تعریف محوری از هشدار ارائه شده است: هشدار به منزله مأموریت، هشدار به منزله ارتباط و هشدار به منزله ذهنیت.

بر این اساس، چهار کارکرد اصلی هشدار عبارتند از: هشدار اکتشافی که به درک چشم‌انداز تهدیدات می‌پردازد، هشدار گذار که به پایش تهدیدات خاص اختصاص دارد، هشدار پویا که تصمیمات تاکتیکی را پشتیبانی می‌کند و هشدار صریح که به طور مؤثر هشدارها را به تصمیم‌گیرندگان منتقل می‌کند.

پژوهش‌های نگارنده نشان می‌دهد، هشدار را باید هم به عنوان یک هنر و هم یک علم در نظر گرفت. اگرچه جنبه‌های هنری هشدار مهم هستند، اما پایه‌های علمی آن نیز باید مورد توجه قرار گیرند. استفاده از روش‌های نظام‌مند پژوهشی و توسعه مدل‌های رسمی می‌تواند به درک بهتر و اجرای مؤثرتر کارکرد هشدار کمک کند.

همچنین این پژوهش چالش‌های موجود در زمینه سازماندهی و اجرای کارکرد هشدار را بررسی کرده و پیشنهادهایی برای بهبود عملکرد جامعه اطلاعاتی در این حوزه ارائه کرده است. یکی از مباحث مهم، تعیین نقش تحلیلگران در فرآیند هشدار و چگونگی ایجاد توازن بین تخصص‌گرایی و مسئولیت عمومی در این زمینه است.

تجربیات اخیر در بحران‌های بین‌المللی نشان داده است، سیستم هشدار اطلاعاتی نیازمند انعطاف‌پذیری و قابلیت تطبیق بیشتری است. به ویژه در عصر دیجیتال، حجم عظیم داده‌ها و سرعت تحولات، چالش‌های جدیدی را پیش روی سیستم‌های هشدار قرار داده است. در این راستا، استفاده از فناوری‌های نوین، مانند هوش مصنوعی و یادگیری ماشینی می‌تواند به بهبود توانایی‌های تحلیلی و سرعت پردازش اطلاعات کمک کند.

همچنین، تجربه بحران‌هایی، مانند همه‌گیری کووید-۱۹ و تحولات ژئوپلیتیک اخیر نشان داده است، سیستم هشدار باید قادر به شناسایی و ارزیابی تهدیدات غیرمتعارف و چندوجهی باشد. این امر مستلزم توسعه رویکردهای جدید در تحلیل و همکاری میان‌سازمانی است. افزون بر این، اهمیت هماهنگی بین سازمان‌های اطلاعاتی و نهادهای سیاست‌گذاری در وضعیت بحرانی بیش از پیش آشکار شده است.

یکی دیگر از چالش‌های مهم، حفظ توازن بین سرعت و دقت در ارائه هشدارهاست؛ در حالی که سرعت عمل در وضعیت بحرانی اهمیت حیاتی دارد، اطمینان از صحت و اعتبار اطلاعات نیز ضروری است. این موضوع نیازمند توسعه پروتکل‌های دقیق برای ارزیابی و اعتبارسنجی اطلاعات است.

نوید کمالی

دبیر گروه راهبرد

سال‌ها قبل «آلن دالس»، پنجمین رئیس سازمان سیا درباره اهمیت اطلاعات و نقش آن در تأمین امنیت ملی کشورها گفت: «اطلاعات اولین خط دفاعی ماست.» این جمله به خوبی چرایی اهمیت اطلاعات (INTELLIGENCE) و به تبع آن سازمان‌های اطلاعاتی را در فرآیند تأمین و پیشبرد منافع ملی چه در عرصه داخلی و خارجی ترسیم می‌کند؛ چرا که اطلاعات به مثابه شریان حیاتی قدرت و امنیت ملی عمل می‌کند و هر پیروزی یا عدم‌الفتحی را می‌توان نتیجه قوت و ضعف در عرصه اطلاعات دانست.

امروز نیز با توجه به شروع فصل جدید تنش‌آفرینی قدرت‌های فرامنطقه‌ای در غرب آسیا، جبهه مقاومت با چالش‌های پیچیده و چندوجهی در حوزه اطلاعاتی مواجه است. این چالش‌ها در بستر تحولات سریع و پیش‌بینی‌ناپذیر منطقه، از گسترش فعالیت‌های تروریستی در سوریه گرفته تا تنش‌های فزاینده در لبنان و غزه، روز به روز پیچیده‌تر می‌شوند. در چنین وضعیتی، ضرورت بازنگری اساسی در ساختارهای اطلاعاتی بیش از پیش نمایان شده است. تجربیات تلخ گذشته، به‌ویژه غافلگیری رخ داده در حلب و سقوط سریع دومین شهر بزرگ سوریه، نشان داد که حتی کوچک‌ترین شکاف در سیستم اطلاعاتی اضلاع جبهه مقاومت، به ویژه سوریه می‌تواند عوارض راهبردی بسیاری را برای این جبهه به همراه داشته باشد. این واقعه تلخ که به از دست رفتن موقتی یکی از مهم‌ترین شهرهای سوریه منجر شد، نشان داد ضعف در سیستم جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات، ناهماهنگی بین نهادهای اطلاعاتی و فقدان سیستم هشدار سریع در بطن ساختارهای اطلاعاتی نظام سوریه می‌تواند چه‌هزینه‌های سنگینی را تحمیل کند.

افزون بر این، تحولات اخیر در منطقه نشان می‌دهد، دشمنان جبهه مقاومت با بهره‌گیری از فناوری‌های پیشرفته و روش‌های نوین جنگ اطلاعاتی، در حال ارتقای توانمندی‌های خود هستند که این مسئله ضرورت به‌روزرسانی و تقویت زیرساخت‌های اطلاعاتی اضلاع مقاومت را دوچندان می‌کند.

در این میان، تغییر پارادایم از رویکرد «تدافعی» به «تهاجمی» در عرصه اطلاعات، ضرورتی انکارناپذیر است. تجربه سازمان‌های اطلاعاتی شناخته‌شده و پرکار جهان، از CIA گرفته تا MI۶ و حتی MIT ترکیه و Mossad، نشان می‌دهد در فضای پرتهدید امروز، یک سازمان اطلاعاتی صرفاً تدافعی محکوم به شکست است. برای نمونه، «موساد» با اتخاذ رویکرد تهاجمی در سال‌های اخیر توانسته است اقدامات خرابکارانه بسیاری را علیه اضلاع مقاومت به سرانجام برساند که تلخ‌ترین آن ترور «سیدحسین نصرالله» است. سیا نیز با توسعه قابلیت‌های سایبری خود، توانسته است در بسیاری از نقاط جهان عملیات‌های پیچیده‌ای را اجرا کند.

این قبیل سازمان‌ها با اتخاذ رویکرد تهاجمی، نه تنها

در حوزه جمع‌آوری اطلاعات، بلکه در عملیات‌های نفوذ، خرابکاری سایبری و عملیات‌های روانی نیز فعالانه عمل می‌کنند. برای نمونه، عملیات‌های سایبری پیچیده علیه زیرساخت‌های حیاتی، نفوذ در شبکه‌های ارتباطی و اجرای عملیات‌های روانی گسترده در شبکه‌های اجتماعی، بخشی از فعالیت‌های روزمره این سازمان‌ها را تشکیل می‌دهد. جبهه مقاومت نیز باید با درک این واقعیت، توانمندی‌های تهاجمی خود را در حوزه‌های گوناگون اطلاعاتی تقویت کند. این امر مستلزم سرمایه‌گذاری در حوزه‌های گوناگون، از جمله توسعه قابلیت‌های سایبری، تقویت شبکه‌های نفوذ، ارتقای توانمندی‌های جنگ الکترونیک، گسترش عملیات‌های روانی و مهم‌تر از همه توانمندسازی نیروی انسانی در سطوح کارشناسی و فرماندهی است. همچنین، باید توجه داشت که رویکرد تهاجمی در عرصه اطلاعات نیازمند انعطاف‌پذیری سازمانی، سرعت عمل بالا و توانایی تصمیم‌گیری

در بررسی علل وقوع چنین آسیب‌هایی، نباید صرفاً به عوامل بیرونی مانند پیچیدگی محیط اطلاعاتی یا فریبکاری‌های دشمن بسنده کرد؛ چرا که عوامل درونی، به ویژه عوامل انسانی و سازمانی، نقش بسیار مهمی در زمینه‌سازی این آسیب‌ها ایفا می‌کنند. تحقیقات گوناگون در حوزه روانشناسی سیاسی و مطالعات اطلاعاتی نشان می‌دهد، عواملی مانند سوگیری‌های شناختی، تأثیرگذاری ترجیحات ناکارآمد و عدم هماهنگی میان بخشی مناسب، همگی می‌توانند به تحریف اطلاعات و در نهایت، به اتخاذ تدابیر نادرست و در نهایت مواجهه پر هزینه با آسیب‌های مختلف منجر شوند. تجربه جنگ سرد و به ویژه، شکست اطلاعاتی شوروی در برابر حمله آلمان نازی در سال ۱۹۴۱، به وضوح نشان می‌دهد چگونه ترس از واکنش رهبران سیاسی و تمایل آنها به ارائه «اطلاعات مطلوب» و «سرشار از موفقیت» به تحریف واقعیت‌ها و نادیده گرفتن هشدارهای

سریع در وضعیت بحرانی است که البته سازگاری‌های سنتی و فرسوده مدیریت و فرماندهی اطلاعات اغلب سد راه پیاده‌سازی و اجرای آن در سازمان‌ها و نهادهای اطلاعاتی است!

باید به این نکته دقت کنیم که در دنیای پیچیده و پرتلاطم کنونی، اطلاعات به مثابه خون در رگ‌های یک ارگانسیم زنده عمل می‌کند. جریان آزاد و صحیح اطلاعات، لازمه حیات و پویایی هر ساختار و سازمانی، به ویژه جبهه مقاومت است که در خط مقدم مبارزه با تروریسم و مداخلات قدرت‌های جهانی قرار دارد. تجربه نشان داده است، کمبود اطلاعات یا وجود اطلاعات نادرست و تحریف شده، می‌تواند به فجایع جبران‌ناپذیری بینجامد. همانطور که درباره اشغال حلب مشاهده کردیم، غافلگیری اطلاعاتی به منزله فلج شدن سیستم عصبی یک ارگانسیم است که توانایی واکنش مناسب را از آن سلب می‌کند. این غافلگیری، نه تنها به از دست رفتن مواضع استراتژیک و وارد آمدن خسارات جانی و مالی منجر می‌شود، بلکه به روحیه و انسجام جبهه مقاومت نیز لطمه وارد می‌کند.

اطلاعاتی منجر شد!

افزون بر آنچه بیان شد، امروزه مسئله پیش‌گامی اطلاعاتی نیز به یکی از اولویت‌های حوزه حکمرانی بدل شده و به تبع آن توانایی پیش‌بینی و پیش‌دستی به یکی از انتظارات نظام‌های سیاسی از سازمان‌های اطلاعاتی بدل شده است و طبیعتاً تأمین این پیش‌گامی تنها از طریق ترکیب هوشمندانه منابع انسانی (HUMINT)، سیگنال‌های اطلاعاتی (SIGINT)، تصاویر ماهواره‌ای (IMINT) و تحلیل‌های پیشرفته کلان داده‌ها امکان‌پذیر است. در این زمینه هم‌جوشی اطلاعاتی (Fusion Intelligence) یکی از کلیدی‌ترین مفاهیم است که به معنای ترکیب هوشمندانه اطلاعات از منابع گوناگون و تبدیل آن به تصویری جامع و قابل اتکا از وضعیت پیش‌روست. در عصر کلان‌داده‌ها، این هم‌جوشی نیازمند بهره‌گیری از الگوریتم‌های پیشرفته هوش مصنوعی و یادگیری ماشینی است. برای نمونه، ترکیب داده‌های حاصل از شبکه‌های اجتماعی با تصاویر ماهواره‌ای و گزارش‌های میدانی می‌تواند الگوهایی را آشکار کند که با روش‌های سنتی قابل

نگاهی به ضرورت بازآرایی و تقویت ظرفیت‌های اطلاعاتی جبهه مقاومت

رساناسی اطلاعاتی

شناسایی نیستند.

نکته مهم دیگر که «ریچارد مور»، رئیس سرویس اطلاعات انگلیس در سال ۲۰۲۰ بر آن تأکید کرد، ضرورت تعامل گسترده‌تر سازمان‌های اطلاعاتی با جامعه دانشگاهی و نخبگان است. این رویکرد که در سازمان‌های اطلاعاتی پیشرو جهان در حال اجراء است، می‌تواند به غنی‌سازی تحلیل‌های اطلاعاتی و افزایش توان پیش‌بینی کمک کند. برای نمونه، CIA در سال‌های اخیر با ایجاد مراکز نوآوری و همکاری با دانشگاه‌های برتر، توانسته است از دانش و خلاقیت نخبگان دانشگاهی در حوزه‌های گوناگون بهره‌برداری کند.

توسعه منابع انسانی و جذب نخبگان دانشگاهی به سازمان‌های اطلاعاتی مقاومت نیز باید به منزله یک اولویت راهبردی در دستور کار سازمان‌های اطلاعاتی جبهه مقاومت قرار گیرد. این مهم مستلزم بازنگری در سیاست‌های جذب و نگهداشت نیرو، ایجاد مسیرهای شغلی جذاب برای نخبگان و فراهم کردن امکان رشد علمی و حرفه‌ای است. همچنین، باید توجه داشت که نخبگان دانشگاهی عموماً به دنبال محیط‌های کاری پویا و چالش‌برانگیز هستند که در آن امکان خلاقیت و نوآوری وجود داشته باشد. بنابراین، در چارچوب‌های سنتی اطلاعاتی نمی‌توان از ظرفیت این دست نیروهای انسانی بهره برد.

دقت کنیم که یکی از چالش‌های اساسی در این زمینه، ایجاد توازن میان الزامات امنیتی و نیاز به باز بودن و تعامل با جامعه علمی است. سازمان‌های اطلاعاتی باید بتوانند ضمن حفظ اصول امنیتی، فضای را برای تعامل سازنده با نخبگان و مراکز علمی ایجاد کنند. این می‌تواند شامل ایجاد مراکز تحقیقاتی مشترک، برگزاری کارگاه‌های تخصصی و حمایت از پروژه‌های تحقیقاتی باشد.

در حوزه فناوری، سازمان‌های اطلاعاتی جبهه مقاومت باید به سمت ایجاد زیرساخت‌های پیشرفته برای پردازش و تحلیل کلان‌داده‌ها حرکت کنند. این شامل سرمایه‌گذاری در حوزه‌هایی، مانند هوش مصنوعی، یادگیری ماشینی و تحلیل شبکه‌های اجتماعی است. همچنین، توسعه قابلیت‌های سایبری، هم در حوزه دفاعی و هم تهاجمی، باید در اولویت قرار گیرد.

به طور کلی، ایجاد رساناسی اطلاعاتی جبهه مقاومت و ارتقای توان اطلاعاتی مقاومت در برابر خصم مستلزم بازنگری اساسی در چند حوزه مورد اشاره است. افزون بر این‌ها، موفقیت در عرصه اطلاعات مستلزم وجود نگاه جامع و سیستمی است که در آن همه عناصر - از نیروی انسانی گرفته تا فناوری و ساختارهای سازمانی - به صورت هماهنگ و یکپارچه عمل کنند. در نتیجه سازمان‌های اطلاعاتی جبهه مقاومت باید با درک این واقعیت، به سمت ایجاد ساختارهای منعطف، پویا و دانش‌محور حرکت کنند. این تحول ساختاری باید همراه با تقویت رویکرد تهاجمی و توسعه قابلیت‌های پیش‌گامی باشد تا بتواند پاسخگوی چالش‌های پیچیده امنیتی پیش روی آرمان مشترک مقاومت باشد.

اندیشکده

مؤسسه حقوق بین‌الملل و تطبیقی بریتانیا (BIICL)

بررسی جایگاه اندیشکده انگلیسی در معماری نظام حقوقی جهانی

فناوری‌های نوین، نقش مهمی در پاسخگویی به چالش‌های حقوقی قرن بیست‌ویکم داشته است.

البته باید به این مسئله دقت داشت که این اندیشکده با وجود ادعای بی‌طرفی، همچنان متأثر از منافع و دیدگاه‌های غربی است. این مؤسسه در مواجهه با مسائل حساس بین‌المللی همواره حافظ منافع غرب است. این امر ضرورت تقویت نهادهای مشابه در کشورهای غیر غربی و خاصه اسلامی و ایجاد توازن در گفتمان حقوقی بین‌المللی را برجسته می‌کند.

در مجموع، مؤسسه حقوق بین‌الملل و تطبیقی بریتانیا را باید یکی از بازیگران کلیدی در شکل‌دهی به نظم حقوقی جهانی دانست. نفوذ و تأثیرگذاری این مؤسسه، نشان‌دهنده اهمیت اندیشکده‌های حقوقی در معماری نظام بین‌الملل معاصر است.

قانون، حقوق بشر و تجارت آزاد است و اینگونه، به تقویت پارادایم حقوقی غربی در سطح بین‌المللی کمک می‌کند. این رویکرد اگرچه ظاهراً بی‌طرفانه و علمی است، اما در عمل به تحکیم هژمونی حقوقی غرب می‌انجامد. از این منظر، فعالیت‌های این مؤسسه را می‌توان بخشی از پروژه بزرگ‌تر یکسان‌سازی حقوقی جهان بر اساس الگوهای غربی دانست.

با این حال، نباید از نقش مثبت این مؤسسه در توسعه دانش حقوقی و تربیت نسلی از حقوقدانان برجسته غافل شد. این اندیشکده با فراهم آوردن فرصت‌های مطالعاتی و پژوهشی برای حقوقدانان سراسر جهان، به گسترش مرزهای دانش حقوقی کمک شایانی کرده است. همچنین، پژوهش‌های این مؤسسه در زمینه‌های نوظهور حقوقی، مانند حقوق سایبری، حقوق محیط زیست و حقوق

از منظر راهبردی، این اندیشکده را می‌توان یکی از ابزارهای اصلی اعمال قدرت نرم انگلیس در حوزه حقوق بین‌الملل دانست. این مرکز مطالعاتی با بهره‌گیری از سنت دیرینه حقوقی انگلستان و نفوذ تاریخی نظام کامن‌لا، نقش مؤثری در جهت‌دهی به تحولات حقوقی بین‌المللی ایفا می‌کند. فعالیت‌های پژوهشی گسترده، برگزاری نشست‌های تخصصی و انتشار مقالات و کتب معتبر، این مؤسسه را به یکی از مراجع مهم در تفسیر و تبیین قواعد حقوق بین‌الملل تبدیل کرده است. این جایگاه ویژه به دولت انگلیس امکان می‌دهد تا در عرصه رقابت‌های ژئوپلیتیک حقوقی، موقعیت برتر خود را حفظ کند.

نکته قابل توجه دیگر، نقش این اندیشکده در توسعه و ترویج الگوهای حکمرانی حقوقی لیبرال با تأکید بر مفاهیمی، چون حاکمیت

فریدون حیدری

کارشناس سیاسی

مؤسسه حقوق بین‌الملل و تطبیقی بریتانیا (BIICL) به منزله یکی از تأثیرگذارترین اندیشکده‌های حقوقی جهان، نقش کلیدی در شکل‌دهی به گفتمان‌های حقوقی بین‌المللی و توسعه نظام حقوقی جهانی ایفا می‌کند. این مؤسسه با بیش از شش دهه فعالیت مستمر، به یکی از مهم‌ترین مراکز تولید اندیشه حقوقی در سطح جهانی تبدیل شده است. نکته تأمل‌برانگیز درباره این مؤسسه، استقلال نسبی آن از ساختارهای دانشگاهی است که این امر به آن اجازه می‌دهد تا با رویکردی عمل‌گرایانه‌تر مسائل حقوقی بین‌المللی را بررسی کند.

در تاریخ ۱۳ اکتبر ۲۰۲۴، وزرای خارجه و دفاع آمریکا نامه‌ای به رژیم صهیونیستی ارسال کردند که طبق قوانین ایالات متحده، واشنگتن موظف است فروش سلاح و همکاری با دولت‌هایی که مانع ارسال کمک‌های آمریکا می‌شوند، متوقف کند. همچنین، به این رژیم ۳۰ روز مهلت دادند تا «اقدامات فوری و پایدار» برای بهبود بحران انسانی در غزه انجام دهد. این نامه شامل مجموعه‌ای از اقدامات مشخص بود که از رژیم صهیونیستی انتظار می‌رفت انجام دهد؛ از جمله افزایش چشمگیر تعداد کامیون‌هایی که وارد غزه می‌شوند، لغو فرمان تخلیه که میلیون‌ها نفر را آواره کرده و متوقف کردن قانون جلوگیری از فعالیت آن.

به نوشته نشریه «فاران افروز»، هشت گروه اسدادی بین‌المللی در گزارشی دقیق درباره ۱۹ اقدام مشخص که دولت آمریکا از اسرائیل خواسته بود انجام دهد، اذعان کردند که اسرائیل در ۱۵ مورد هیچ اقدام معناداری انجام نداده و تنها به‌طور جزئی به چهار مورد عمل کرده است. با این حال، واشنگتن از هر اقدامی علیه رژیم صهیونیستی خودداری و استدلال کرده که اقدامات نیمه‌تمام و وعده‌های مبهم نیز به عنوان پاسخ به این نامه به شمار می‌آید. این امر، واضح‌ترین نمونه از شکست و حشمتناک دولت آمریکا در پاسخگویی به رژیم صهیونیستی به‌دلیل نقض تعهدات انسانی آن در جنگ غزه است.

غزه، آمریکا و درسی برای ایران

این نشریه نامه وزرای آمریکایی را اعتراف ضمنی به مسئولیت مستقیم رژیم صهیونیستی برای شرایط غیرقابل قبول غزه خواند و در توضیح سیاست‌های اشتباه واشنگتن در قبال جنایت غزه نوشت: «نخست اینکه آمریکا دیپلماسی حقوق بشری را به آتش بس پیوند زد، در صورتی که مذاکرات آتش بس به بن‌بست رسیده بود. دوم اینکه اراده سیاسی در بالاترین سطوح دولت آمریکا برای پاسخگو کردن اسرائیل به تعهدات انسانی خود تحت قوانین آمریکا و قوانین بین‌المللی وجود ندارد.»

فاران افروز افزود: «برت مک‌گورک، مشاور ارشد بایدن، در نوامبر ۲۰۲۳ مدعی شد که دستیابی به آتش بس مهم‌ترین کاری است که دولت آمریکا می‌تواند برای بهبود شرایط انسانی در غزه انجام دهد. این اظهارات واکنش شدید گروه‌های امدادی و کارشناسان حقوقی را در پی داشت؛ چرا که مشروط کردن کمک‌های انسانی آتشکارا قوانین جنگ را نقض می‌کند. قوانین بین‌المللی به وضوح می‌گوید که نمی‌توان برای فشار به یک جمعیت غیر نظامی مانع کمک‌های

انسانی شد. انجام چنین کاری مجازات جمعی و یک جرم جنگی واضح است. از نظر قانونی، طرفین درگیری موظفند کمک‌رسانی به غیرنظامیان را تسهیل کرده و از آن محافظت کنند، صرف‌نظر از وضعیت هرگونه مذاکرات آتش بس.»

به نوشته این نشریه، تنها بهبود اقدامات رژیم صهیونیستی در مورد دسترسی به کمک‌های انسانی پس از افزایش فشار آمریکا در ماه‌های اول سال میلادی جاری رخ داد. در فوریه، بایدن یک یادداشت امنیت ملی صادر کرد که از بلینکن خواسته بود تا ارزیابی کند که آیا رژیم صهیونیستی با مسدود کردن کمک‌ها به غزه قوانین آمریکا را نقض کرده است؟ زمانی که بلینکن به‌کنگه گزارش داد که اسرائیل کمک‌ها به غزه را مسدود نکرده، ارتش این رژیم حمله ویرانگر خود را به رفع آغاز کرد، که تا آن زمان نیسی از جمعیت غزه در آن پناه گرفته بودند. اسرائیل گذرگاه مرزی رفح را بست و عبور از گذرگاه شالوم را برای گروه‌های امدادی غیر ممکن و اصلی‌ترین راه‌های ارسال کمک به

تحلیل

طرح شوم

تکرار سناریوی که آمریکا در عراق اجرا کرد

لبنان را به خاطر این پذیرفته است که بتواند با فراغ‌بال به مقابله با ایران پردازد و بر مقاومت و گردان‌های آن در غزه غلبه کند.»

وی با ردّ موضوع وزیر خارجه ترکیه درباره دست‌نداشتن ترکیه در تحولات حلب و ادلب در شمال سوریه گفت: «اگر اردوغان در دنبال این است که آوارگان سوریه در ترکیه را به سوریه برگرداند، سخت در اشتباه است؛ زیرا به زودی صدها هزار آواره سوریه جدید، در طلب امنیت از عمو اردوغان، به مرزهای ترکیه سرازیر خواهند شد. استفاده جبهه النصره از پهپاد و موشک‌های جدید که گفته می‌شود از اوکراین گرفته شده و مستشاران اوکراینی بر آنها نظارت می‌کنند، به طور حتم خط قرمز روسیه است و از نقش مخفی و مسکوت‌ترکیه در جنگ اوکراین حکایت دارد.»

عطوان در پایان نوشت: «شانس موفقیت طرح سه‌گانه آمریکایی - اسرائیلی - ترکی جدید برای تجزیه دوباره سوریه و تغییر نظام آن در راستای سناریوی تانیاهاو برای ترسیم نقشه منطقه تحت لوای اسرائیل بسیار محدود به نظر می‌رسد؛ البته اگر نگویم شدنی نیست. گمان نمی‌کنیم که ایران و روسیه دست بسته بمانند و علت آن هم ساده است؛ زیرا شکست سوریه به مثابه شکست ایران و روسیه و شاید عراق باشد.»

«عبدالباری عطوان» تحلیلگر معروف جهان عرب، در مطلبی در «رأی‌الیوم» با اشاره به تحولات سوریه آورده است: «حملاتی که مخالفان سوریه به سرکردگی هیئت «تحریر الشام» (جبهه النصره) با مشارکت نیروهای خارجی انجام دادند، تصادفی و ناگهانی رخ نداده، بلکه طرحی آمریکایی - اسرائیلی - ترکی است که از چندین ماه قبل، حتی پیشتر، در اتاق‌های مخفی تدارک دیده شده است.»

وی افزود: «آنچه هم اکنون در سوریه جریان دارد، تکرار سناریوی است که آمریکا در عراق از آغاز سال ۱۹۹۱ داشت، یعنی اعمال محاصره و گرسنگی شدید تا زمان حمله و اشغال نظامی آن پس از ۱۲ سال و براندازی رژیم سابق؛ اما این سناریو با سوریه که دارای ارتشی قوی، پایگاه مردمی، متحد راهبردی مانند روسیه و محور مقاومت به ریاست ایرانی که از حیث نظامی قوی است، سازگاری ندارد و محکوم به شکست است.»

این تحلیلگر نوشت: «هنگامی که ارتش سوریه از شهر حلب دفاع می‌کند، این کار را فقط به خاطر حاکمیت سوریه و حفظ تمامیت ارضی خود انجام نمی‌دهد؛ بلکه از ایران، رهبر محور مقاومت، و روسیه و منافع راهبردی آن دفاع می‌کند. تانیاهاو بارها گفته که آتش بس در

غزه را مسدود کرد. حمله رفح ضربه‌ای مهلک بود به تلاش‌های انسانی برای کمک به غزه در حال رنج، که دیگر هیچگاه بهبود نیافت.

فاران افروز با اشاره به دورویی مقامات آمریکایی در عمل کردن به سخنان خود، خاطر نشان کرد: «پارادوکس غم‌انگیز اینجاست که در سال ۲۰۱۸، مجموعه‌ای از افرادی که بعدتر در دولت بایدن به قدرت رسیدند، از جمله مشاور امنیت ملی، وزیر امور خارجه، مدیر اطلاعات ملی، نماینده سازمان ملل و مدیر آژانس توسعه جهانی آمریکا، نامه‌ای سرگشاده نوشتند و در آن استدلال کردند که برای مجبور کردن یک متحد سرسخت به پابندی به تعهدات انسانی، واشنگتن باید حمایت نظامی خود را از این متحد تعلیق کند. در آن نامه از «چک سفید» حمایتی ترامپ برای عملیات نظامی سعودی‌ها در یمن که فاجعه انسانی به بار آورده بود، انتقاد کردند. نویسندگان نامه با ادیبانی که به طرز عجیبی مصداق سیاست‌های امروزشان در قبال اسرائیل بود، «حماقت حمایت بی‌قید و شرط» را زیر سؤال بردند.»

حتی اذعان آشکار نهادهای بین‌المللی و گروه‌های امدادی به وقوع جنایت نسل‌کشی در غزه نتوانسته مانع از حمایت آمریکا از ماشین کشتار رژیم صهیونیستی شود، حمایتی که نه تنها مغایر قوانین داخلی خود، که برخلاف ادعاها و اظهارات پیشین مقامات فعلی است و این مهم‌ترین درس برای کسانی است که هنوز دل در گرو سخنان پر زرق و برق مقامات آمریکا دارند.

پنجره

پاشنه آشیل صهیونیست‌ها

پدافند هوایی رژیم صهیونیستی در برابر پهپادها آسیب‌پذیر است

وبگاه آمریکایی «بیزنس اینسایدر» در تحلیلی به قلم «مایکل پک» تحلیلگر امور نظامی این رسانه نوشت: «دو ژنرال بازنشسته اسرائیلی هشدار دادند که سامانه‌های پدافند موشکی و هوایی اسرائیل نمی‌توانند از خودشان در برابر پهپادهایی که در ارتضاع پایین پرواز می‌کنند، محافظت کنند.»

«اران اورتال» و «ران کوچاو» در ویلاگی متعلق به «مرکز بگین سادات برای دفاع استراتژیک» وابسته به دانشگاه «بار-ایلان» ابراز نگرانی کردند که پهپادها می‌توانند سامانه‌های پدافند هوایی رژیم صهیونیستی، همچون «گنبد آهنین» را از کار انداخته و به این ترتیب راه را برای حملات موشک‌های بالستیک، هوایماهای خلبان‌دار و گلوله‌های توپخانه‌ای، بدون اینکه رهگیری شوند، هموار کنند

بیزنس اینسایدر اذعان می‌کند رژیم صهیونیستی در مقابله با پهپادهای انتحاری کوچکی که حزب‌الله لبنان فرستاده، مشکل پیدا کرده است؛ پهپادهایی که به نوشته این رسانه آمریکایی، تاکنون به هلاکت یا زخمی شدن بیش از ۱۰۰ صهیونیست منجر شده است.

اورتال و کوچاو نیز اظهار نگرانی کردند که پدافند هوایی اسرائیل در دوران پیش از ظهور

پهپادها در جنگ، در دورانی که تنها تهدیدات ناشی از موشک‌های بالستیک و هوایماها وجود داشت، طراحی شده‌اند. در ادامه این آمده است: «دشمن می‌تواند تا عمق اسرائیل نفوذ کرده و یک خط از سامانه پدافند هوایی را درگیر ساخته تا هوایماهای دیگر از این روند انتحاری بهره گرفته و عمیق‌تر و مخفی‌تر نفوذ کنند. دشمن اینگونه می‌تواند اهداف را شناسایی کرده و فوراً با استفاده از پهپادهای انتحاری یا مسلح حمله دیگری را ترتیب دهد. فراتر از اینها، می‌تواند عناصر کلیدی خود این سامانه پدافند هوایی را مکان‌یابی کرده، به خطر انداخته یا از بین ببرد.»

پدافند هوایی رژیم صهیونیستی یک پدافند هوایی چند لایه است که در یک لایه آن با موشک‌های رهگیر از نوع «پیکان»، موشک‌های بالستیک را بر فراز اتمسفر زمین هدف می‌گیرد، در یک لایه دیگر با سامانه میان‌برد «فلاخن داوود» موشک‌های کروز و بالستیک را تا ارتفاع ۱۰ مایل هدف می‌گیرد و در لایه دیگری نیز با سامانه گنبد آهنین، راکت‌ها، خمپاره‌ها، گلوله‌های توپ و موشک‌های کوتاه‌برد را در ارتفاع پایین هدف قرار می‌دهد. به نوشته بیزنس اینسایدر، معضل اصلی رژیم صهیونیستی این است که این سه سامانه نمی‌توانند از یکدیگر محافظت کنند.

دورویی فرانسه

«جورج کاتروگالوس» گزارشگر ویژه سازمان ملل، با انتقاد از موضع فرانسه مبتی بر مصونیت تانیاهاو و گالانت از حکم بازداشت دیوان بین‌المللی کیفری گفت: «محاکمه چهره‌های بانفوذ، مانند سران دولت‌ها که مرتکب جنایت جنگی شده‌اند، دقیقاً مأموریت دادگاه بین‌المللی کیفری است. فرانسه باید از موضع خود عقب‌نشینی کند، زیرا با اصول حقوق بین‌الملل در تضاد است.» این استاد حقوق بین‌الملل خاطر نشان کرد: «زمانی که دادگاه کیفری بین‌المللی حکم بازداشت پوتین را صادر کرد، چنین چیزی از فرانسه نشنیدیم، چون روسیه هم مانند اسرائیل از اعضاکنندگان اسانمانه نیست. ماه ۲۷ اسانمانه این دادگاه می‌گوید هیچ مصونیتی برای سران کشورها و دولت‌های محکوم شده وجود ندارد.»

دست‌پرورده غرب

«کارین کنایسل» وزیر خارجه سابق اتریش، با اشاره به اینکه تروریست‌هایی که رسانه‌های غربی آنها را شورشی میانه‌رو معرفی می‌کنند، در حال حرکت به سمت جنوب و به ویژه حماه هستند، در کانال تلگرامی خود از ارسال سلاح برخی کشورهای غربی برای این تروریست‌ها انتقاد کرد. این دیپلمات اتریشی تصریح کرد، این تروریست‌ها به تجهیزات نظامی، سلاح و پهپاد مجهز هستند و مشخص است که برای این کار آموزش دیده‌اند و حمایت‌های بین‌المللی را نیز دارند. وی در ارتباط با جنگ اوکراین نیز از حمایت کشورهای غربی و ارسال سلاح و مزدوران خارجی به این منطقه انتقاد کرد.

اعتراف وزیر صهیونیست

«موشه یعلون» وزیر جنگ اسبق رژیم صهیونیستی، بار دیگر تأکید کرد، ارتش این رژیم مرتکب جنایت‌های جنگی در شمال نوار غزه شده است. وی افزود: «حرف‌های قبلی خودم را پس نمی‌گیرم، آنها (صهیونیست‌ها) مرتکب جنایت‌های جنگی در شمال غزه می‌شوند. آنچه در مورد پاکسازی نژادی در غزه گفتیم، مستند بر شواهدی است که برخی افسران به من دادند. ما مرتکب جنایت جنگی در شمال غزه شدیم و باید نسبت به آنچه در آن منطقه رخ می‌دهد و ما از پنهان می‌کنند، هشدار دهم.» یعلون به تازگی اعلام کرده بود که ارتش رژیم صهیونیستی در حال پیش بردن عملیات پاکسازی نژادی در شمال نوار غزه است.

جهان

شماره ۱۱۶۸ | دوشنبه ۱۹ آذر ۱۴۰۳

صداقت

پیشخوان

نوش‌دارویی برای اوکراین

هفته‌نامه «دویچ» در گزارشی نوشت: «در حالی که تنها چند ماه باقی است تا دونالد ترامپ به عنوان رئیس‌جمهور جدید آمریکا وارد کاخ سفید شود، دولت بایدن ۲۷۵ میلیون دلار کمک نظامی جدید به اوکراین ارسال کرده که شامل تعدادی از سیستم‌های پرتاب موشک هیمارس جدید و مین‌های ضد نفر است که برای اولین بار از آغاز این درگیری برای اوکراین ارسال می‌شود. ارسال این کمک‌های نظامی در حالی صورت گرفته که اوکراین در میدان جنگ در حال شکست است و مردم این کشور روحیه خود را از دست داده‌اند.»

این هفته‌نامه آمریکایی افزود: «منابع نظامی اوکراینی اعلام کرده‌اند که روسیه ۴۰ درصد از سرزمین‌هایی را که اوکراین در تابستان گذشته در منطقه کورسک روسیه تصرف کرده بود، دوباره به تصرف خود درآورده است. در یک نظرسنجی که هفته گذشته منتشر شده، بیش از نیمی از اوکراینی‌ها حمایت خود را از مذاکرات پایان جنگ در اولین فرصت ممکن ابراز کردند؛ این آمار در مقایسه با سال گذشته که تنها یک چهارم اوکراینی‌ها خواهان مذاکره بودند، افزایش چشمگیری داشته است. «ویچیسلاو خوومنکو» فرمانده یک گروهان مستقر در کورسک می‌گوید: مردم خسته‌اند. هر از چندگاهی مجبور می‌شوم به مردم یادآوری کنم که باید بچنگند تا نوه‌های شان مجبور به این کار نباشند.»

ست و وعده‌های دروغ سیاسیون آمریکا

روزنامه «نیویورک تایمز» ابعاد عفو جنجالی پسر رئیس‌جمهور آمریکا را بررسی کرد و نوشت: «بایدن و ترامپ اکنون در یک موضوع اتفاق نظر دارند؛ اینکه وزارت دادگستری آمریکا سیاست زده شده است. بایدن در بیانیه عفو پسرش، هانتز بایدن، شبیه به جان‌شین خود حرف زد. او از پیگرد انتحاری و فشار سیاسی شکایت کرد و عدالت سیستم قضایی آمریکایی را که تاکنون از آن دفاع کرده بود، زیر سؤال برد. تصمیم بایدن برای استفاده از قدرت فوق‌العاده عفو ریاست‌جمهوری برای لغو محکومیت‌های پسرش در پرونده‌های مربوط به اسلحه و مالیات در حالی اتخاذ شد که او و مشاورانش مکرر وعده داده بودند چنین کاری نخواهند کرد. بایدن پس از محکومیت پسرش در تابستان، ادعا کرد «من نتیجه این پرونده را قبول می‌کنم و به روند قضایی احترام گذاشت.» اما او نه تنها نتیجه را قبول نکرد، بلکه به روند قضایی نیز احترام نگذاشت.» این روزنامه افزود: «عفو بایدن کار دموکرات‌ها را برای دفاع از سلامت وزارت دادگستری سخت می‌کند تا بتوانند علیه برنامه‌های ترامپ برای استفاده از آن در راستای اهداف سیاسی‌اش، ایستادگی کنند. آنها دیگر نمی‌توانند ترامپ را برای استفاده مکرر از قدرت عفو برای بخشیدن دوستان و متحدانش نقد کنند.»

یادداشت

بازار از فضای رانتی در
نرخ گذاری ارز فاصله بگیرد

حسن حیدری
عضو هیئت علمی
دانشگاه تربیت مدرس

نرخ ارز طی سال‌های گذشته اثرات بسیار فراوانی بر اقتصاد کلان کشور، تولید و قیمت کالاها و ابزاری اساسی داشته است. هیجانات سیاسی و تنش‌های بین‌المللی و منطقه‌ای همواره بر نرخ ارز در بازار ایران تأثیرگذار بوده است؛ به این دلیل است که مردم در مقابل هر مؤلفه‌ای که به نرخ ارز وابسته باشد، واکنش نشان می‌دهند. موضوع افزایش نرخ ارز نیمی که طی هفته‌های گذشته وزیر اقتصاد مطرح کرد، از این نظر حائز اهمیت است که به تدریج با افزایش نرخ ارز نیمی و ارزش‌های ترجیحی باید بازار را برای دو نرخ و سپس تک نرخ شدن ارز آماده کرد، ضمن اینکه موضوع باید در قالب تحلیل‌های درست به مردم آموزش داده شود تا بخش قابل توجهی از نگرانی جامعه نسبت به این روند کاهش یابد.

موضوع مهم این است که بالا بردن نرخ ارز نیمی مشوق خوبی برای صادرکننده است؛ یعنی در یک فرآیند تدریجی صادرکنندگان تمایل بیشتری برای عرضه ارز خود نشان خواهند داد و این موضوع زمینه‌ساز عرضه بیشتر ارز می‌شود.

اگر این فرآیند به درستی مدیریت شود و بازار نیمی با ابزارها و نظارت‌ها به سمت و سویی حرکت کند که بتوان چند نرخ بودن ارز را حذف کرد، قطعاً زمینه‌های لازم برای تک نرخ شدن ارز و سپس ثبات و تعادل در نرخ‌ها ایجاد می‌شود.

به این دلیل تأکید می‌شود این فرآیند باید به درستی برای مردم توضیح داده شود و با برخی تحلیلهای جانبدارانه در احاد مختلف جامعه نگرانی ایجاد نشود؛ چرا که بالا بردن ارز نیمی به معنای بالا بردن نرخ ارز در بازار آزاد نیست؛ یعنی لزوماً اینگونه نیست که آنچه در بازار آزاد رخ می‌دهد، می‌تواند تحت تأثیر بازار نیمی باشد، بلکه این روند می‌تواند معکوس باشد؛ به این معنا که وقتی صادرکننده مطمئن است با

نرخ ارز واقعی یا منصفانه‌تر از نرخ‌های قبلی ارز حاصل از صادرات خود را عرضه می‌کند، این روند چون در نهایت به افزایش عرضه ارز در بازار منتهی می‌شود و از آن سو تقاضا در بازار آزاد کاهش می‌یابد، پس پالس مثبتی به بازار برای کاهش و ثبات قیمت داده می‌شود. باید به مردم توضیح داده شود تحرکات نرخ ارز که در بازار آزاد از سال‌های گذشته تاکنون شاهد آن بوده‌ایم، بیشتر تحت تأثیر مسائل ریشه‌دار در اقتصاد کلان کشور، از جمله رشد نقدینگی و تورم و بحث‌های کوتاه‌مدت سیاسی است که از مهم‌ترین آنها می‌توان به تحریم‌ها یا تشدید تحریم‌ها به دستور «دونالد ترامپ» در دهه ۹۰ اشاره کرد.

گفتنی است، بازار باید از فضای رانتی که متأسفانه در نرخ‌گذاری ارز شاهد آن هستیم، فاصله بگیرد؛ این روند در نهایت به نفع همه مردم حتی طبقات کم درآمد تمام می‌شود؛ چرا که ثبات به قیمت‌ها بازمی‌گردد و هر روز شاهد بالا رفتن نرخ تورمی که بخشی از سفره مردم را کوچک می‌کند، نخواهیم بود.

چرایی ناترازی انرژی در گفت‌وگوی صبح صادق با کارشناس بازار انرژی

نزوم تنوع در سبد انرژی کشور

شهروندان خود روی زمین هم برق تولید می‌کنند؛ یعنی سایر کشورها به دنبال تولید برق از منابع دائمی هستند، اما در ایران میزان وابستگی به نفت و گاز بسیار زیاد است، به این دلیل ناترازی‌ها هر سال در مقایسه با سال قبل بیشتر می‌شود، به گونه‌ای که در پاییز امسال هم شاهد قطع برق بودیم.»

محمدصادق مهرجو در این باره اظهار داشت: «میزان ناترازی یا کمبود برق در زمان اوج مصرف چهار ماه است؛ یعنی سه ماه فصل تابستان به اضافه یک ماه خرداد ماه، لذا تا پایان شهریور ماه مصرف بالاست؛ چرا که وسایل سرمایشی در مدار قرار می‌گیرند و تقریباً یک سوم از میزان برق تولیدی کشور به وسایل سرمایشی اختصاص پیدا می‌کند و کولرهای آبی و گازی برق قابل توجهی مصرف می‌کنند. با توجه به اینکه ایران در اقلیم خشک و گرم واقع شده است، نیاز به مصرف برق در آن چهار ماه به اوج خود می‌رسد. برای مدیریت پیک مصرف اگر به میزان کافی گاز داشته باشیم و بتوانیم به نبر و نگاه گاز بدهیم، در زمستان دچار کمبود برق نمی‌شویم، چون یک سوم وسایل سرمایشی به صورت موقت از بین می‌رود؛ بنابراین در هشت ماه سال این نیاز از بین می‌رود.»

وی افزود: «برای مدیریت پیک مصرف سال گذشته، در سال جاری تقریباً نیاز به ۱۰ تا ۱۵ هزار مگاوات برق مازاد داریم که این برق باید از منابع تجدیدپذیر تأمین شود. متأسفانه در سال‌های اخیر سرمایه‌گذاری در انرژی‌های تجدیدپذیر بسیار کم بوده است.»

این کارشناس انرژی در پایان گفت‌وگو خاطر نشان کرد: «امسال این نیاز به ۱۸ هزار مگاوات رسید و پیش‌بینی می‌شود میزان مصرف در تابستان و خرداد ماه سال آینده بیشتر شود؛ چون جمعیت بیشتر شده و تعداد خانه‌ها و مصرف برق بیشتر می‌شود. بنابراین چاره‌ای به جز این نداریم که به دنبال راه حل توسعه زیرساخت‌های انرژی تجدیدپذیر برای تأمین برق و کاهش مصرف برویم؛ در غیر این صورت ناترازی‌ها و قطعی‌ها برخلاف خواست مسئولان افزایش می‌یابد.»

گونه‌ای که اگر پروژه گازرسانی به استان سیستان و بلوچستان به پایان برسد، با جرئت می‌توان گفت هیچ نقطه‌ای از کشور نیست که گازرسانی نشده باشد.»

محمدصادق مهرجو اظهار داشت: «در حقیقت در دهه‌های ۷۰ و ۸۰ با یک سری توجیهاتی این کار انجام شد، اما مسئولانی که کل کشور را گازکشی کردند، به چهار دهه آن فکر نکردند که منابع تجدیدپذیر، مانند کارت هدیه از خداوند به مردم یک بار عطا شده و از آن برای همیشه نمی‌توانند ثروت تولید کنند، یعنی مانند خورشید و باد تجدیدپذیر نیستند که هر ساله قابل استفاده و تجدیدپذیر باشد، بلکه یک بار مصرف است، پس مانند کارت هدیه باید از آن درست استفاده کرد؛ اما متأسفانه ما برعکس دنیا به سمت استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر حرکت نکرده‌ایم.»

وی یادآور شد: «امروز روند جهانی نشان می‌دهد کشورها به سمت استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، مانند انرژی خورشیدی یا حتی انرژی هسته‌ای که یکی از انرژی‌های تجدیدپذیر به شمار می‌رود، حرکت می‌کنند. هر چند منابع انرژی هسته‌ای نیز در طبیعت محدود و مشخص است و زمانی که این منابع تمام شود، دیگر نمی‌توان از انرژی هسته‌ای استفاده کرد، اما قدرت و انرژی که ایجاد می‌کنند، قابل قیاس با سوخت‌های فسیلی نیست. با این حال این انرژی نیز تمام می‌شود؛ لذا باید به سمت استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر رفت.»

محمدصادق مهرجو یادآور شد: «متأسفانه سبب انرژی در ایران از تنوع چندانی برخوردار نیست و در سبب انرژی ما فقط نفت و گاز وجود دارد؛ در حالی که اروپایی‌ها سردمدار استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، مانند باد، خورشید، زمین گرمایی حتی استفاده از امواج دریاها و... هستند. آنها توربین‌های شناسایی را روی سطح آب تعبیه کرده‌اند و از آنها بر سطح آب بر اساس جنبش امواج آب، برق می‌گیرند؛ ژاپنی‌ها حتی از راه رفتن

فسیلی، از جمله نفت، گاز و فرآورده‌های مشتق از این دو ماده خام دارد؛ به گونه‌ای که می‌توان گفت بیش از ۹۸ و نیم درصد وابستگی سبب انرژی کشور به منابع تجدیدپذیر است. موضوعی که کشور را در سال‌های آینده دچار مشکلات جدی خواهد کرد، لذا در اسرع وقت باید وابستگی خود را به انرژی‌های تجدیدپذیر کاهش دهیم.»

این کارشناس انرژی توضیح داد: «وابستگی ما به منابع انرژی تجدیدپذیر باید کاهش یابد، چرا که وابستگی بیش از اندازه سبب می‌شود از کار کردن و سرمایه‌گذاری بر منابع تجدیدپذیر غفلت کنیم، ضمن اینکه دیر زمانی نمی‌پاید که نمی‌توانیم سبب مصرف بالای خود را با گاز پر کنیم با اینکه در تولید نفت و گاز در دوره‌های بسیار کوشا بودیم و به صورت حداکثری تولید صورت می‌گرفت، اما بعد از هر سرعت گرفتنی با شدت بسیار زیادی افت می‌کنیم؛ یعنی مگر هیچ وقت نمی‌توانیم به لحاظ تولیدی سبب گاز کشور را از نظر توسعه منابع گازی به آن میزان از نیاز به مصرف برسانیم.»

وی در این باره تصریح کرد: «متأسفانه به جای عدم وابستگی یا کاهش این وابستگی، هر روز در مقایسه با قبل به استفاده از منابع گازی وابسته‌تر می‌شویم و می‌توان گفت بیش از ۸۰ تا ۸۵ درصد نیروگاه‌های تولید برق کشور وابسته به گاز است؛ البته من این جمله را از «سردار جلالی» فرمانده پدافند غیرعامل کشور نقل قول می‌کنم که وابستگی دوزیر ساخت حامل انرژی بیش از ۳۰ درصد به همدیگر یک خطر به شمار می‌رود، یعنی بحران‌آفرین است؛ به این دلیل که اگر خدای ناکرده توقف عملیاتی به هر علتی در پارس جنوبی اتفاق بیفتد، یک مرتبه تولید برق در کشور تغییر دستخوش می‌شود.»

وی در این باره توضیح بیشتری داد و گفت: «نقاط حساس اینجاست که دوزیر ساخت انرژی وابستگی بسیار بالایی در حدود ۸۵ درصدی به هم دارند؛ از آن سو شبکه مصرف گاز در سطح کشور بسیار افزایش یافته و حتی به کل کشور و دورافتاده‌ترین روستاها نیز گازرسانی شده است، به

گروه اقتصاد

صبح صادق

کارشناس بازار انرژی گفت: «متأسفانه سبب انرژی در ایران از تنوع چندانی برخوردار نیست، به نحوی که در سبب انرژی ما فقط نفت و گاز وجود دارد؛ در حالی که اروپایی‌ها سردمدار استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، مانند باد، خورشید، زمین گرمایی و حتی استفاده از امواج دریاها و... هستند. آنها توربین‌های شناسایی را روی سطح آب تعبیه کرده‌اند و از آنها بر سطح آب بر اساس جنبش امواج آب برق می‌گیرند؛ ژاپنی‌ها حتی از راه رفتن شهروندان خود روی زمین هم برق تولید می‌کنند؛ یعنی سایر کشورها به دنبال تولید برق از منابع دائمی هستند، اما در ایران میزان وابستگی به نفت و گاز بسیار زیاد است.»

«محمدصادق مهرجو» کارشناس انرژی در گفت‌وگو با «صبح صادق» درباره چرایی ناترازی انرژی در ایران و پیامدهای ادامه این روند برای کشور، به ویژه در بخش اقتصادی گفت: «درست است که ایران دارنده دومین منابع گاز دنیا به شمار می‌رود؛ اما این موضوع بدین معنا نیست که مصرف بالای گاز در ایران توجیه شود؛ چرا که متأسفانه یکی از پر مصرف‌ترین کشورها به لحاظ مصرف گاز نیز ما هستیم، در فصل زمستان به خصوص در دی ماه بالاترین مصرف گزارش شده است؛ به نحوی که برآوردها نشان می‌دهد مصرف گاز در ایران در روزهایی به اندازه کل مصرف در قاره اروپاست.»

وی در این باره خاطر نشان کرد: «متأسفانه نمودارها نشان می‌دهند حجم مصرف انرژی یا شاخص شدت مصرف انرژی هر سال در مقایسه با سال قبل افزایش می‌یابد؛ اتفاقی که متأسفانه در طول سال‌های گذشته رخ داده است؛ لذا روند مصرف رو به رشد برای سال‌های آینده پیش‌بینی می‌شود.»

محمدصادق مهرجو یادآور شد: «متأسفانه سبب انرژی ایران وابستگی زیادی به سوخت‌های

شاخص

سقوط دلار

«ساکسو» بانک دانمارک فهرست سالانه «پیش‌بینی‌های عجیب» خود را منتشر کرده و خداهایی را بررسی کرده که می‌توانند بازارهای مالی جهانی را در سال ۲۰۲۵ متزلزل کنند. طبق پیش‌بینی این بانک سرمایه‌گذاری، جهان در سال آینده به دنبال جایگزین‌هایی برای دلار آمریکا خواهد بود؛ چرا که دولت جدید دونالد ترامپ تعرفه‌های سنگینی بر واردات وضع خواهد کرد و با کمک وزارتخانه «کارایی دولت» تحت مدیریت ایلان ماسک هزینه‌های دولت را کاهش خواهد داد. «جان هاردی» استراتژیست ارشد اقتصاد کلان در ساکسو بانک، گفت: «پیامدهای این اقدام برای دلار آمریکا در تجارت جهانی وخیم خواهد بود، زیرا عرضه دلار برای حفظ دلار قطع می‌شود.»

منهای نفت

رتبه ۳۱ در جهان

بنابر اعلام «صمد حسن‌زاده» رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی، ایران در حوزه صنایع دستی، پس از هند و چین سرآمد جهان است؛ اما با وجود این، رتبه ایران در صادرات صنایع دستی ۳۱ است که هیچ مناسبتی با ظرفیت‌ها ندارد. وی با بیان اینکه حدود ۲/۵ میلیون نفر از هنر صنعت فرش ارتزاق می‌کنند، تصریح کرد: «از ۴۰۰ رشته صنایع دستی شناخته شده در دنیا، ۳۰۰ رشته آن در ایران ثبت شده و پس از هند و چین، ایران در حوزه صنایع دستی سرآمد است؛ اما در حوزه صادرات صنایع دستی رتبه ایران ۳۱ اعلام می‌شود که با ظرفیت‌های موجود، هماهنگ نیست و نیاز به توجه دارد.»

افزوده

سرکوب مالی چیست؟

«سرکوب مالی» بیان‌کننده کلیه اقداماتی است که از طریق آن، دولت‌ها منابع مالی را به سوی خود هدایت کرده تا مبلغ بدهی‌های خود را کاهش دهند. این مبحث را دو اقتصاددان به نام‌های «مک کینون» و «ادوارد شا» در سال ۱۹۷۳ معرفی کردند. این مفهوم شامل یک یا چندین اقدام دولت، از قبیل تعیین سقف برای نرخ سود، ایجاد روابط نزدیک‌تر بین دولت و بانک‌ها و... است. افزایش پس‌انداز ملی یک عامل اساسی در افزایش سرمایه‌گذاری و در نهایت رشد اقتصادی به شمار می‌آید. مخالفان سرکوب مالی معتقدند، این موضوع در کشورهای در حال توسعه مانعی جدی بر سر راه توسعه ایجاد می‌کند.

مبارزه حضرت زهرا (س) با طرح شیطان

گفتاری از آیت الله سید محمد مهدی میر باقری

این نوعی که خدای متعال در دنیا قرار داده و بساط شیطان به دنبال ایجاد غفلت از آن است، چیزی جز امام نیست. ما نسبت به امام مسئولیت

داریم. ما هر چقدر که در این دنیا امکانات داشته باشیم، اگر امام نداشته باشیم، نعم نخواهیم داشت. به تعبیر دیگر، اگر خدای متعال همه چیز به ما می داد، ولی امام قرار نمی داد، به ما نعم ن داده بود و رابطه ما با عالم نعمت قطع بود. بقیه امکانات به تنهایی نعمت نیستند و فقط وقتی که با امام باشند، نعمت می شوند. اصلاً جهنمی ها با همین نعمت های بدون امام جهنمی می شوند؛ هیزم جهنم همین نعمت های بدون امام است. اگر این نعمات با امام همراه بشود، به نعمت های بهشتی تبدیل می شود؛ «أَتَقَدُّ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا مِنَ الضَّلَالَةِ وَ بَصَرَهُمْ بِمَا مِنَ الْعَمَىٰ وَعَلَّمَهُمْ بِمَا مِنَ الْجَهْلِ»؛ لذا آن نوعی که ما در مقابل آن مسئول هستیم و باید به آن مشغول باشیم، امام است و شیطان هم، این بساط الهاء را به پا می کند که ما را از امام مشغول کند. البته این هم واضح است که وقتی می گوئیم نعمت امام است و از چیز دیگری از ما سؤال نمی شود، معنایش این نیست که بی خیال باشیم و هر کاری که بخواهیم بکنیم و بگوئیم

از اینها که سؤال نمی کنند. بعضی ها دچار همین انحراف شده بودند و می گفتند اگر کسی با امام همراه بشود و امام را قبول کند، دیگر هر کاری که بکند مهم نیست؛ این حرف اشتباه و باطل است و یک نوع انحراف است. معنای نعم بودن امام این نیست که انسان اگر امام را قبول داشت، دیگر از همه عالم و آدم آزاد است و هیچ مسئولیت دیگری ندارد. خیر؛ اتفاقاً امر بر عکس است. اگر کسی امیر المؤمنین (ع) را قبول کند، مسئولیت سنگینی بر روی دوشش می آید و آن، این است که تمام امکانات خودش را به حضرت گره بزند و با حضرت همراه بشود. بعضی ها خیال می کنند که اگر انسان فقط قلبش را به امام گره بزند، کار تمام است و چیز دیگری نیاز نیست. اینها می گویند من حضرت را در قلبم دوست دارم؛ این حرف ها کافی نیست. خدای متعال این همه امکانات به ما داده است؛ در قیامت از ما سؤال می کند که این گوش را به چه کسی پرداخت کردی؟ حضرت فرمود: «مَنْ أَصْعَغَىٰ إِلَيَّ نَاطِقِي فَقَسَدَ عَيْبَتُهُ»؛ از ما سؤال می کنند که امکانات خودت را با امام همراه

آیه

چرا باید حق را بشناسیم؟

سید محسن حجازی

کارشناس علوم دینی

شناخت راه حق و درست، یکی از اهداف اصلی دین اسلام و محور تعلیمات قرآن کریم است. قرآن به منزله کتاب هدایت، راهنمایی های دقیقی برای شناخت راه درست ارائه می دهد. شناخت راه حق و درست از دیدگاه قرآن کریم مسئله ای بنیادین است که به وضوح در آیات این کتاب آسمانی توضیح داده شده است. قرآن کریم بر ایمان به خداوند یکتا تأکید کرده و توحید را اساس هدایت معرفی می کند. خداوند در آیه ای زیبا می فرماید: «اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ...» (بقره/۲۵۷) در این آیه، خداوند ولی مؤمنان معرفی شده که آنان را از تاریکی های جهل، گناه و انحراف به نور ایمان و هدایت می رساند. قرآن کریم خود را راهنمایی بی بدیل معرفی کرده و تدبیر در آن را راهی برای شناخت حقیقت می داند. آیه ای که به این مسئله اشاره می کند، چنین است: «إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّذِي هِيَ أَقْوَمُ...» (اسراء/۹) این کتاب الهی راهی مستقیم و استوار برای هدایت به سوی سعادت فردی و اجتماعی معرفی می شود.

یکی دیگر از ابزارهای شناخت حق در قرآن، عقل و تفکر است. خداوند بارها انسان را به تفکر و تعقل دعوت کرده و آن را راهی برای درک حقایق معرفی می کند. آیه ای که بر این امر تأکید دارد، چنین است: «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَسَىٰ أَهْلُهُمْ أَفْأَنَّهُمْ» (محمد/۲۴) در این آیه، از کسانی که از تدبر در قرآن غافل هستند، انتقاد شده است. پرهیز از هوی و هوس یکی از مهم ترین عوامل شناخت راه درست است. قرآن کریم درباره این موضوع هشدار داده و می فرماید: «أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ...» (فرقان/۴۳) این آیه به ما نشان می دهد که پیروی از هوس های نفسانی، مانع بزرگی برای شناخت حقایق است. عمل صالح یکی دیگر از معیارهای شناخت حق است. قرآن کریم کسانی را که به خدا ایمان آورده و عمل صالح انجام می دهند، اهل هدایت معرفی می کند: «وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ...» (بقره/۸۲). ایمان و عمل صالح، انسان را در مسیر سعادت و هدایت قرار می دهد. طلب هدایت از خداوند از دیگر مواردی است که قرآن بر آن تأکید کرده است. آیه «اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ» (فاتحه/۶) که در هر نماز تکرار می شود، نشان می دهد انسان همواره باید هدایت را از خداوند بخواهد و در مسیر حق استقامت کند. قرآن همچنین بر اهمیت رجوع به اهل علم و تقوا تأکید کرده است. خداوند می فرماید: «فَأَسْأَلُوا أَهْلَ الدِّانِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ» (نحل/۴۳) مشورت با دانایان و اهل تقوا، یکی از ابزارهای مهم برای یافتن مسیر حق است. پرهیز از تقلید کورکورانه، یکی دیگر از توصیه های قرآن برای شناخت حقیقت است. خداوند در آیه ای بیان می کند: «وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا...» (بقره/۱۷۰) خداوند در این آیه مسیری را تبیین می کند که «پذیرش حق باید بر اساس تعقل و شناخت باشد، نه تقلید بدون دلیل». قرآن کریم به انسان ها درباره دشمنان راه حق نیز هشدار می دهد. از جمله شیطان، که همواره در تلاش است انسان ها را از مسیر هدایت منحرف کند: «إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخَذُوهُ عَدُوًّا...» (فاطر/۶) شناخت دشمنان لازم برای باقی ماندن در مسیر حق است.

مکتب

شهادت چه زمانی اتفاق می افتد؟

سید حسین خاتمی خوانساری

دبیر گروه معارف

شهادت چه زمانی اتفاق می افتد؟ این سؤال همیشه ذهن مرا مشغول خود کرده بود تا اینکه با جمع آوری برخی مطالب به یک نتیجه رسیدم که بتوانم مفهوم شهادت را بفهمم و آن را درک کنم. البته این یافته شاید فقط برای خودم ارزشمند باشد، اما وقتی بتواند ذهن لاجرم مرا قانع کند، شاید بتواند برای دیگران هم به کار بیاید. قبل از پاسخ به این پرسش ابتدا باید درباره این بنویسیم اصلاً چرا باید مفهوم و جایگاهی، مانند شهادت داشته باشیم؟ به نظر شما چرا باید چیزی مانند شهادت داشته باشیم؟ در قرآن، شهید به معنای کسی آمده است که در راه خدا جان خود را فدا می کند. خداوند می فرماید: «وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْواتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ» (آل عمران/۱۶۹) این آیه نشان می دهد، شهیدان در واقع زنده اند و از نعمت های الهی برخوردارند. خوب چرا شهدا باید زنده باشند؟ مگر شهادت چه کاری انجام می دهد و چه آثاری دارد؟ وقتی امام حسین (ع) می فرمایند: «إِنِّي لَا أَرَى الْمَوْتَ إِلَّا مُعَادَةً وَ الْحَيَاةَ مَعَ الظَّالِمِينَ إِلَّا بِرَمَا»؛ چرا باید برای امام حسین (ع) مرگ جز سعادت و زندگی با ظالمان چیزی جز خفت نباشد؟ در

قیام امام حسین (ع) در کربلا نماد بارز شهادت در مکتب شیعه است. این واقعه، فلسفه شهادت را از صفا کشته شدن در راه خدا به مفهوم گسترده تری، مانند مبارزه با ظلم و احیای عدالت گسترش داد. در نگاه شیعه، شهادت نه پایان زندگی، بلکه آغاز حیات ابدی و ماندگاری در نزد خداست. در دعای کمیل، از خدا خواستاری می شود: «وَ اجْعَلْنِي مِنَ أَحْسَنِ عِبِيدِكَ نَصِيبًا عَسَدِكَ، وَ اقْرِبْهُمْ مِّنْزِلَةَ مُسْكٍ، وَ أَحْصِهِمْ زُلْفَةً لَدَيْكَ». شهادت یکی از راه هایی است که بنده را به این جایگاه می رساند. شهادت در تفکر شیعی صرفاً جنبه عبادی ندارد؛ بلکه ابزاری برای تغییر اجتماعی و مبارزه با ظلم است. علمای شیعه، مانند شهید مطهری و علامه اقبال لاهوری به این موضوع توجه داشته اند. شهید مطهری در کتاب «حماسه حسینی» می نویسد: «شهادت امام حسین (ع) سبب شد تا روحیه ظلم ستیزی در میان مسلمانان زنده بماند و قیام های عدالت خواهانه در طول تاریخ شکل گیرد». در سخنان بزرگان شیعه، شهادت الگویی برای تربیت انسان هاست تا ارزش هایی، مانند شجاعت، ایثار، وفاداری و عدالت خواهی در جامعه نهادینه شود. «شهید سید محمد باقر صدر» می گوید: «شهادت، مدرسه ای است که در آن شهید با عمل خویش به دیگران درس شجاعت و آزادی می دهد...» همه آنچه گفته شد، برای این است که بگوئیم شهادت خوب است؛ اما اینکه چرا باید شهادت و شهید باشد؟ باید پاسخ دیگری

متون شیعی، شهادت بالاترین مرتبه بندگی خدا و ایثار معرفی شده است. «سید بن طاووس» در کتاب «التهوف» می گوید: «شهادت، سفری الهی است که شهید با خون خویش، سند وفاداری اش را به خداوند امضا می کند.» «علامه طباطبایی» در تفسیر «المیزان» بیان می کند: «شهادت نوعی گواهی بر حقانیت دین خدا و تسلیم مطلق انسان در برابر اراده اوست.» امام خمینی (ره) در سخنان خود می گویند: «عاشورا به ما آموخت که خون بر شمشیر پیروز است.» این جمله نشان می دهد، شهادت نه تنها یک فداکاری است؛ بلکه ابزاری برای بیداری و تحول اجتماعی است. شهادت در مکتب شیعه نه تنها یک ارزش مذهبی، بلکه مفهومی اجتماعی، اخلاقی و سیاسی است که از قرآن، سنت و وقایع، مانند عاشورا الهام گرفته است. این مفهوم به منزله راهی برای بندگی، ایثار، بیداری اجتماعی و دستیابی به جاودانگی تبیین شده است. شهادت در تفکر شیعه، پیامی فراتر از مرگ و زندگی دارد و به معنای حضور جاودانه در تاریخ و نزد پروردگار است. مفهوم شهادت در میان شیعیان از جایگاه ویژه ای برخوردار است و یکی از ارزش های اساسی در باور های دینی و اعتقادی آنان شناخته می شود. این مفهوم از قرآن، احادیث اهل بیت (ع) و رویدادهای تاریخی به ویژه عاشورا نشئت گرفته است. در ادامه به برخی از استدلال ها و دیدگاه هایی که از متون و سخنان علما و بزرگان شیعه درباره شهادت ارائه شده، اشاره می شود.

احکام

اطعام مراسم عزا

پرسش: در میان بعضی از عشایر معمول است که هنگام مرگ بعضی از اشخاص، با فرض تعداد زیادی گوسفند می خردند تا همه کسانی را که در مراسم عزاداری شرکت می کنند، اطعام کنند. این کار موجب ضرر فراوانی به آنها می شود، آیا تحمل این ضررها برای حفظ عادات و رسوم جایز است؟

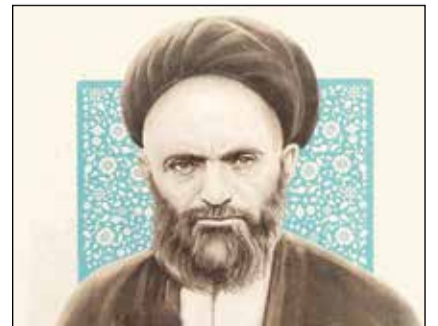
پاسخ: اگر اطعام از اموال ورثه بزرگسال و با رضایت آنها باشد، جایز است، ولی اگر این کار موجب بروز مشکلات و ضررهای مالی می شود از آن اجتناب شود و اگر اتفاق از اموال میت صورت بگیرد، بستگی به نحوه وصیت او دارد و به طور کلی در این گونه امور باید از اسراف و زیاده روی که موجب تصنیع نعم الهی می شود، پرهیز شود.

اجوبه الاستفتانات، آیت الله العظمی خامنه ای، سؤال ۲۴۵

سلوک

مشغولیت ما چیست؟

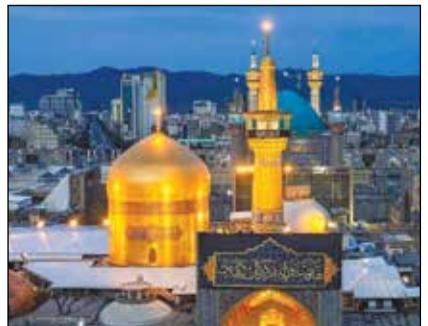
آیت الله سید علی قاضی طباطبایی: تمام این خرابی ها، از جمله وسواس و عدم طمأنینه، از غفلت است و غفلت کمترین مرتبه اش، غفلت از اوامر الهیه است و مراتب دیگر دارد که به آنها انشاء الله نمی رسد و سبب تمام غفلات، غفلت از مرگ است و تخیل مانند در دنیا؛ پس اگر می خواهید از جمیع ترس و هراس و وسواس ایمن باشید، دائماً در فکر مرگ و استعداد لقاء الله تعالی باشید و این است جوهر گرانبها و مفتاح سعادت دنیا و آخرت؛ پس فکر و ملاحظه کنید چه چیز شما را از او مانع و مشغول می کند، اگر عاقلی! و به جهت تسهیل این معنی چند چیز دیگر به سر کار بنویسد؛ بلکه از آنها استعانتی بجویی....

تاریخ نگار

ورود امام رضا (ع) به مرو

از جمله رویدادهای مهمی که در تاریخ اسلام و ایران از جایگاه والایی برخوردار است، سفر امام رضا (ع) به ایران و استقرار ایشان در مرکز خلافت، یعنی مرو (خراسان) در جایگاه ولایت عهدی است. هر چند این سفر با اصرارهای «مأمون»، خلیفه وقت عباسی صورت پذیرفت، اما در عمل آثار و پیامدهای درخشانی داشت. معجزات فراوانی در این مسیر از امام رضا (ع) در تاریخ ثبت شده که بسیاری از آنها هنوز وجود دارند. خوشبختانه، اخبار حضور امام (ع) در نیشابور کامل به دست ما رسیده که حدیث شریف «سلسله الذهب» از جمله آنهاست.

تقویم انقلاب

فرمانی برای تثبیت

سید مهدی حسینی

مورخ و پژوهشگر

تقویم تاریخی انقلاب اسلامی، فرمان هشت ماده‌ای امام خمینی(ره) را در تاریخ ۲۴ آذر ۱۳۶۱ به ثبت رسانده است. این پیام مهم و تعیین‌کننده درباره حقوق مردم، قانون، لزوم اسلامی شدن روابط قانون با نظام و مردم ارتباط مستقیم و غیر مستقیم دارد. به عبارت دیگر، این پیام در حفظ نظام جمهوری اسلامی و حقوق مردم نقش تعیین‌کننده داشته است. امام‌راحل در شروع این پیام با تأکید بر «تسریع در عمل» رهنمودهای اساسی در هشت بند به مسئولان نظام یادآور شدند که نکات مهم آن در این نوشتار بیان می‌شود و امید است برای همه مفید باشد.

۱- تهیه قوانین شرعی و تصویب و ابلاغ آنها با دقت لازم و سرعت انجام گیرد و قوانین مربوط به مسائل قضایی که مورد ابتلای عموم است و از اهمیت بیشتری برخوردار است، در رأس سایر مصوبات قرار گیرد و... ۲- رسیدگی به صلاحیت قضات و دانشتان‌ها و دادگاه‌ها با سرعت و دقت عمل شود تا در جریان امور، شرعی و الهی شده و حقوق مردم ضایع نگردد و به همین نحو رسیدگی به صلاحیت سایر کارمندان و متصدیان امور و... ۳- آقایان قضات واجد شرایط اسلامی چه در دادگستری و چه در دادگاه‌های انقلاب باید با استقلال و قدرت بدون ملاحظه از مقامی احکام اسلام را صادر کنند و در سراسر کشور بدون مسامحه و تعویق به کار پر اهمیت خود ادامه دهند. ۴- هیچ کس حق ندارد

کسی را بدون حکم قضایی که از روی موازین شرعیه باید باشد، توقیف کند یا احضار نماید. هر چند مدت توقیف کم باشد. توقیف یا احضار به عنف جرم است و موجب تعزیر شرعی است و... ۵- هیچ کس حق ندارد در مال کسی چه منقول و غیر منقول، در مورد حق کسی دخل و تصرف کند یا توقیف و مصادره نماید مگر به حکم حاکم شرع، آن هم پس از بررسی دقیق و ثبوت حکم از نظر شرعی. ۶- هیچ کس حق ندارد به خانه یا مغازه یا محل کار شخصی کسی بدون اذن صاحب آنها وارد شود یا کسی را جلب کند یا به نام کشف جرم یا ارتکاب گناه تعقیب و مراقبت نماید و یا نسبت به فردی اهانت نموده و اعمال غیر انسانی-اسلامی مرتکب شود یا به تلفن یا نوار صوت دیگری به نام کشف جرم یا کشف مرکز گناه گوش کند و... ۷- آنچه ذکر شد و ممنوع اعلام شد در غیر مواردی است که در رابطه با توطئه‌ها و گروه‌های مخالف اسلام و نظام جمهوری اسلامی است که در خانه‌های امن و تیمی برای براندازی نظام جمهوری اسلامی و ترور شخصیت‌های مجاهد و مردم بیگناه کوچک و بزرگ برای نقشه‌های خرابکارانه و افساد فی الارض اجتماع می‌کنند و محارب خدا و رسول می‌باشند که با آنان در هر نقطه که باشند و همچنین در جمیع ارگان‌های دولتی و دستگاه‌های قضایی و دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها و دیگر مراکز با قاطعیت و شدت عمل، ولی با احتیاط کامل باید عمل شود، لکن تحت ضوابط شرعی و موافق دستور دانشتان‌ها و دادگاه‌ها و... ۸- جناب حجت‌الاسلام آقای موسوی اردبیلی، رئیس دیوان عالی کشور و جناب آقای نخست‌وزیر موظفند شرعاً از امور مذکور با سرعت و قاطعیت جلوگیری کنند و لازم است در سراسر کشور در مراکز استانداری‌ها و فرمانداری‌ها و بخشدارها، هیئت‌هایی که مورد اعتماد و وثوق می‌باشند، انتخاب نمایند.»

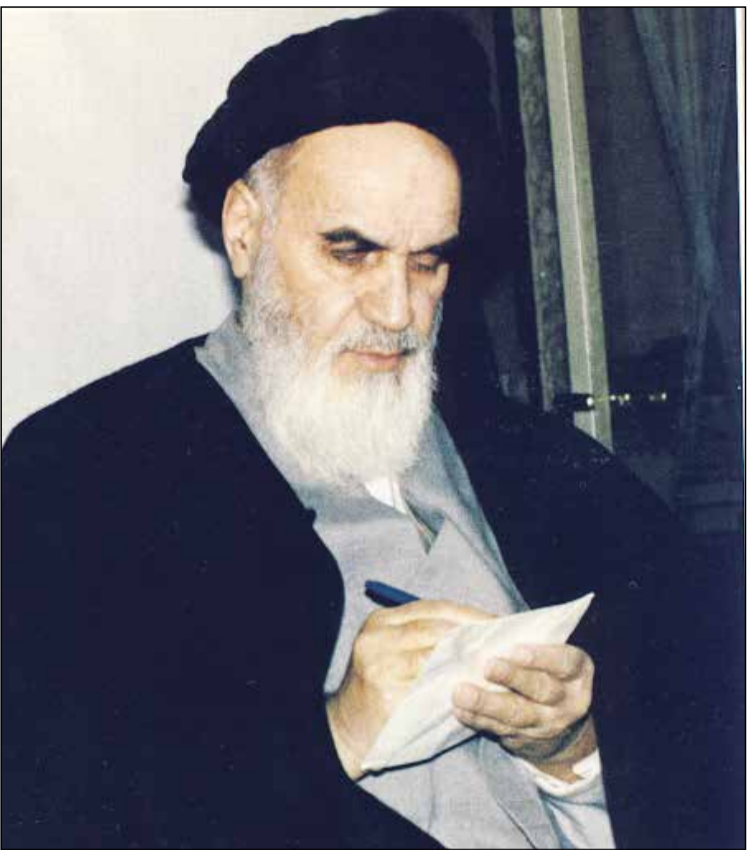
در پایان این پیام هشت ماده‌ای دو پاراگراف دیگر دارد که توضیح و تفسیر آن خیلی مبسوط است. در پاراگراف اول آمده است: « پس از استقرار حاکمیت اسلام و ثبات و قدرت نظام جمهوری اسلامی با تأیید عنایت خداوند قادر... »

در پاراگراف دوم هم آمده است: «باید ملت از این پس که حال استقرار و سزاندگی است احساس آرامش و امنیت نماید و آسوده خاطر و مطمئن ار همه جهات به کارهای خویش ادامه دهد و...»

در واقع این پیام لحظات حساس و تعیین‌کننده تاریخ را نشان می‌دهد که از این زمان به بعد و پس از تشکیل مجلس خبرگان رهبری سرآغاز تثبیت نظام جمهوری اسلامی است.

تکاپو

برای اجرای قانون اساسی

علیه مخالفان خود جبهه گرفت: «امروز نیز کسانی که بویی از مکتب نبرده‌اند به منتخب مردم و فردی که عمر خویش را در مطالعه مکتب گذرانیده و کوشیده است نظام پرانگنده شده اسلامی را جمع‌آوری کند، استاده‌اند و به نام مکتب با او می‌ستیزند. ... این سخن تازه‌ای نیست. در صدر اسلامی نیز در برابر علی(ع) پیراهن عثمان را پرچم کردند و هر روز به بهانه‌ای عرصه را بر امام تنگ کردند. ما نیز در برابر این انحصارگران و در برابر دسته دوم خوارجی که می‌خواهند به نام خدا و دین خدا استقرار حکومت اسلامی را غیرممکن کنند، ایستاده‌ایم.»

حضرت امام(ره) در این میان با دعوت به رعایت قانون، بر حل اختلافات از طریق مدارا و برادری تأکید داشتند و خود از دخالت مستقیم در امور پرهیز می‌کردند. برای نمونه، وقتی قرار بود در کمیته حل اختلاف مجلس و رئیس جمهور، امام(ره) نیز نماینده‌ای داشته باشند، ایشان نپذیرفتند و کار را به خودشان واگذار کردند. در این میان، ایشان همچنان نقش هدایتگری خود را تداوم بخشیدند و بر رعایت قانون تأکید داشتند. از جمله در دیدار با اقشار مردم فرمودند: «همه نهادها هم باید خودشان مقررات را به طوری که در هر نهادی مقررات هست عمل بکنند و خلاف مقررات، خلاف شرع است، نباید عمل بکنند و هیچ طایفه‌ای و هیچ نهادی در نهاد دیگری نباید دخالت بکنند.»

کار خودش را انجام بدهد و آن هم کار مهمی است. ارتش باید کار خودش را انجام بدهد به آن حدودی که موظف است و این کار مهم است. اگر بنا باشد هر کدام در کار دیگر دخالت بکنند که این مملکت نمی‌شود. یک بازاری بیاید در ارتش دخالت بکند، این مثل این است که یک بازاری بیاید در فتوا دخالت بکند، خوب نمی‌شود اینکه ارتش بیاید در فتوا دخالت بکند، اهل فتوا بیایند در ارتش دخالت بکنند؛ این معنایش این است که هیچ کدام کار خودشان را نمی‌توانند انجام بدهند.»

طبیعی بود که پس از آغاز به کار مجلس، زمان برای تشکیل کابینه اصلی رئیس جمهور فرا رسیده باشد. در این میان، چگونگی انتخاب نخست‌وزیر از جانب رئیس جمهور، خود موجباتی از سوءتفاهمات را فراهم کرد. در ۳۱ تیرماه ۱۳۵۹ مراسم تحلیف «ابوالحسن بنی‌صدر» در مجلس شورای اسلامی برگزار شد و از آن پس مسئله انتخاب نخست‌وزیر کلید خورد که تقاضم بین اکثریت مجلس و رئیس جمهور به درازا کشید و بر سر گزینه‌های مطرح، از جمله جلال‌الدین فارسی و مصطفی میرسلیم توافق حاصل نشد و کار به تشکیل هیئت حل اختلاف انجامید. این هیئت مأمور بررسی وضع چهارده نفر از داوطلبان پست نخست‌وزیری بود که در نهایت به «محمدعلی رجایی» رسید و با وجود آکراه‌بنی‌صدر، رجایی برای مجلس نخست‌وزیر شد. در همین حین بنی‌صدر در روزنامه «انقلاب اسلامی» علیه مخالفان خود موضع‌گیری می‌کرد و بر اختلافات می‌افزود. او در اجتماع مردم مشهد این گونه

قانون دعوت کنند. قانونی که هنوز بخش عمده‌ای از آن نوشته نشده بود و این وظیفه مجلس شورای اسلامی نوپا بود که مبتنی بر قانون اساسی، قوانین جزئی هر یک از دستگاه‌ها را تدوین و تصویب کند.

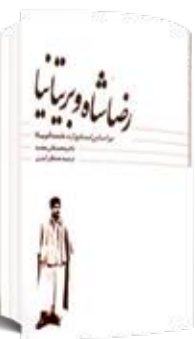
در همین وضعیت، سال ۱۳۵۹ مملو از تنش‌های ایجاد شده بین مجموعه‌هایی است که هر یک برای خود اختیاراتی قائلند و مرزهای اختیارات‌شان هنوز متداخل، محل اختلاف، مبهم و ناپیدا است. در این وضعیت، حضرت امام(ره) تلاش دارند قانون را به مثابه فصل الخطاب در جامعه جا بیندازند و همه را به رعایت آن دعوت کنند. در همین ایام، فرماندهان نیروهای سه‌گانه ارتش روز سوم مرداد ۱۳۵۹ با امام‌خمینی(ره) در جماران دیدار کردند. در این دیدار امام(ره) خواهان عمل کردن همه نهادها و اشخاص به وظایف قانونی خود و مداخله نکردن در امور یکدیگر شدند و فرمودند: «قانون برای همه وظیفه معین کرده، اگر یکی دست از قانون بردارد و بخواهد دخالت دیگری بکند، بر خلاف شرع عمل کرده. باید هر کس همان کاری، آقای رئیس جمهور همان کاری که برایش معین کرده است قانون، همان کار مهمی که برای او قرار داده، آن کار را خوب انجام بدهد. مجلس آن وظیفی را که قانون برایش معین کرده همان را درست بکند، دیگر مجلس دخالت نکند در اجرا، و قوه مجریه در قوه مقننه و هر دو در قوه قضاییه. قوای قضاییه سر جای خودشان کار قضایی‌شان را انجام بدهند و این کار مهمی است. قوای مقننه باید کار تقنین‌شان را انجام بدهند و این کار مهمی است. دولت مجری است باید

دهلیز

تصمیم بی‌مقدمه شاه

نگاهی به مقابله با دیکتاتوری فاسد پهلوی

بخواهند، درب گارژی را که در آن یک اتومبیل بزرگ پیرس-آرو بود شکستند. می‌گفتند که اتومبیل جزء اموال دولت است و به وزیر دربار تعلق ندارد، و آن را به کاخ شاه بردند. حرف و حدیث‌ها و شایعات متعدد و ضد و نقیضی درباره این تصمیم بی‌مقدمه شاه وجود دارد.» یکی از این شایعات آن بود که تیمورتاش، «دکتر کورت لیندن‌بلات» رئیس بانک ملی ایران و «فولگ» معاون لیندن‌بلات، مبلغ ۳ میلیون تومان (۱ میلیون دلار) اختلاس کرده‌اند. بر اساس یک شایعه دیگر، تیمورتاش قصد داشت سلطنت پهلوی را سرنگون کند. همچنین بین مردم شایع شده بود که تیمورتاش بیش از حد قدرت گرفته و در صورت فوت رضاخان، تهدیدی برای محمدرضا، که وارث تاج و تخت بود، به حساب می‌آمد. عده‌ای نیز می‌گفتند که تیمورتاش در مسئله لغو امتیاز داری شاه را به اشتباه انداخته است. به هر حال هر چه بود، تیمورتاش این فرد مورد اعتماد رضاخان به یکباره همه چیزش را باخت و بی‌اعتبار شد.

حافظه

خانه مرشد آباد

مروری بر ۱۰۰ سال غارت هند به دست استعمارگران انگلیسی

انگلیسی‌ها در زمان حضور در شبه قاره هند از هیچ غارت و جنایتی دریغ نکردند و هیچ ثروتی نبود که مورد توجه چپاولگران قرار نگیرد باشد. انگلیسی‌ها در طول چند سده حضور خود ثروت هندوستان را

به تاراج بردند و در این مسیر از هیچ جنایتی دریغ نکردند. ماجرای «خانه مرشدآباد» نمونه‌ای از این غارت است که به دست «بارون رابرت کلایو» حکمران انگلیسی بنگال صورت گرفت. وی پس از شکست «سراج‌الدوله»، برای نخستین بار مرشدآباد را دید و این شهر را «از نظر وسعت، جمعیت و ثروت» با لندن زمان خود برابر یافت. با کاخ‌هایی بزرگ‌تر از کاخ‌های اروپا و مردانی که از هر فردی در لندن ثروتمندتر بودند.

کلایو می‌افزاید: «هند کشوری است که ثروت بی‌پایان دارد.» پارلمان بریتانیا، کلایو را به اختلاس و ارتشاً متهم کرد. او در برابر دادگاه قرار گرفت، ولی تبرئه شد. وی در دفاع زیرکانه‌اش، نخست ثروت‌هایی را که پیرامون خود در هند دیده بود، وصف کرد و توضیح داد که چه شهرهای ثروتمندی حاضر بودند به او رشو دهند تا از تاراج حتمی در امان بمانند و چه صرافانی که در دخمه‌های انباشته از جواهر و طلائی خود را گشودند و در اختیارش گذاشتند و آن‌گاه به سخنان خود چنین پایان داد: «من در این لحظه از قناعت خود در شگفتم!»

در این زمان بود که کلایو خانه مرشدآباد را به تاراج برد. اهتیت این حادثه چنان است

با تمام توان

برای گره‌گشایی اقتصادی

مصطفی قربانی
دکترای علوم سیاسی

تلاش برای متنوع‌سازی گزینه‌های روابط خارجی در کنار حضور مؤثر دولت در عرصه‌های گوناگون و به‌ویژه فرصت‌سازی داخلی و اصلاحات اقتصادی را به صورت کلی می‌توان دو راه حل عمده رفع مشکلات موجود و ایجاد گره‌گشایی مورد انتظار در وضع موجود دانست. بر این اساس، دولت چهاردهم اگرچه در تلاش برای ازسرگیری مذاکراتی برای احیای برجام است، اما نه چندان به فعال‌سازی گزینه‌های غیربرجامی در روابط خارجی روی آورده و نه اصلاحات اقتصادی لازم را در داخل کشور در پیش گرفته است. هر چند تأثیر وضعیت جنگی منطقه در این زمینه را نمی‌توان نادیده گرفت، اما نکته اساسی آن است که دولت جدید باید این دو محور را به موازات هم پیش ببرد. در واقع، به نظر می‌رسد دولت عمده گره‌گشایی خود را از ناحیه مذاکرات سیاسی با اروپا و آمریکا جست‌وجو می‌کند که البته نمی‌توان این تلاش دولت را تطبیح کرد، اما باید توجه داشت که سرنوشت کشور و حل مشکلات نباید معطل مذاکرات احتمالی با آمریکا و اروپا بماند. اتفاقاً در میان این دو راه‌حلی که ذکر شد، تلاش دولت برای حضور مؤثر در عرصه حکمرانی اقتصادی و انجام اصلاحاتی در این زمینه اولویت بیشتری دارد و اصل تلاش برای گره‌گشایی در وضعیت کشور باید پیرامون این موضوع تعریف شود.

پارادوکس موجود در رویکرد دولت

با توجه به آنچه گفته شد، به نظر می‌رسد در این زمینه پارادوکسی در رویکرد دولت چهاردهم وجود دارد؛ به این ترتیب که در عین آنکه پالس‌های متعددی را برای مذاکرات سیاسی با آمریکا و اروپا صادر می‌کند که در جای خود اگرچه با نوعی شتابزدگی همراه بوده و محل نقد است، اما اصل تلاش دولت برای مذاکرات سیاسی، سیاست همیشگی نظام است و در برهه کنونی نیز امری عقلانی به شمار می‌آید. با این حال، در داخل و به‌ویژه در زمینه حکمرانی اقتصادی دولت می‌توان گفت، نوعی آشفتگی و

عدم‌زمینه‌مندی در رویکرد دولت وجود دارد. به صورت دقیق‌تر باید گفت، برخی اقدامات دولت در هفته‌ها و روزهای اخیر مانند تصمیم به قطعی برق در برخی ساعات مشخص، افزایش قیمت برق و گاز، گران کردن دستوری لبنیات، گران کردن خودرو با بخشنامه رسمی دولت، انجام ندادن اصلاحات ساختاری در بودجه سال آینده و بستن لایحه بودجه سال آینده با کسری قابل توجه و همچنین، زمزمه‌های گرانی بنزین از سوی برخی دولت‌مدان نه تنها از آشفتگی نظام حکمرانی اقتصادی دولت حکایت دارد، پیام‌های امیدوارکننده‌ای هم به بازارها صادر نمی‌کند. در واقع، به نظر می‌رسد دولت هم ایده مشخصی برای حکمرانی اقتصادی ندارد و هم از شیوه بروز و ظهور آن در فضای اقتصادی می‌توان استنباط کرد که اراده چندانی برای حضور مؤثر و به تبع آن، اقدامات لازم و گره‌گشا از ناحیه ابتکارات خود ندارد. این در حالی است که ولو افق روشنی از ناحیه مذاکرات سیاسی شکل بگیرد، در نبود ابتکاری از سوی دولت برای مدیریت قدرتمندانه اقتصاد کشور، از ناحیه مذاکرات هم گشایش چندانی در وضعیت اقتصادی کشور رخ نخواهد داد. نکته مهم در این زمینه آن است که اتفاقاً یکی از شروط بسیار مهم برای موفقیت مذاکرات آتی با کشورهای اروپایی و مذاکرات احتمالی در آینده با آمریکا، در پیش گرفتن ابتکارات و برنامه‌های مناسب و

قوی از سوی دولت برای گره‌گشایی در وضعیت اقتصادی کشور است. برای نمونه، دولت به جای اتکای صرف به اروپا و آمریکا باید توسعه مناسبات اقتصادی و سیاسی با همسایگان را قوی‌تر از گذشته در پیش بگیرد یا روند توسعه مناسبات اقتصادی با کشورهای، چون چین و روسیه را با قدرت ادامه دهد.

گذشته چراغ راه اکنون

آنچه توجه به موضوع ذکر شده در بالا را به یک ضرورت حیاتی برای دولت جدید تبدیل می‌کند، تجربیات دولت‌های گذشته است؛ به این ترتیب که در دولت یازدهم و دوازدهم، چون ایجاد گشایش در اقتصاد کشور از ناحیه مذاکرات سیاسی با دنیای خارج تعریف شد و در نقطه مقابل، از طرح و پیگیری ابتکاراتی برای مدیریت اقتصاد غفلت شد، نتیجه چندانی به بار نیامد و برعکس، به جای حل مشکلات، در عمل، بر عمق دامنه مشکلات کشور و مردم افزوده شد. با این حال، در دولت سیزدهم، به موازات تلاش برای پیشبرد مذاکرات سیاسی با دنیای خارج، کشور معطل نتیجه این مذاکرات نماند و همزمان با مذاکرات، این دولت تلاش کرد به صورت فعال و مؤثر برای مدیریت اقتصاد در ابعاد داخلی و در حوزه روابط خارجی (به جز مذاکرات برای احیای برجام) در قالب همسایگی

و منطقه‌گرایی، فرصت‌های نوینی برای کشور ایجاد کند؛ روندی که تا حدود زیادی به بهبود شاخص‌های کلان اقتصادی کمک کرد و در صورت تداوم می‌توانست در حوزه اقتصاد خرد و مرتبط با سفره مردم نیز دستاوردهای قابل توجهی داشته باشد.

سخن پایانی

اگرچه تلاش دولت برای ورود به دور جدیدی از مذاکرات با کشورهای اروپایی و صدور پالس‌هایی مبنی بر مذاکره با آمریکا را می‌توان اقدامی در راستای رفع برخی ظلم‌ها علیه ملت ایران و در راستای فرصت‌سازی ارزیابی کرد، اما دامنه این فرصت‌سازی نباید به حوزه روابط خارجی آن هم با تعداد محدودی از کشورهای منحصراً محدود شود. همانطور که در بالا اشاره شد، اتفاقاً این فرصت‌سازی بیشتر باید در داخل کشور بروز و ظهور پیدا کند. به بیان دقیق‌تر، اگر دولت در صدد فرصت‌سازی و پیشینه‌سازی منافع ملی است، باید به صورت حداکثری در این زمینه تلاش کند و دامنه فرصت‌سازی خود را باید علاوه بر مذاکرات سیاسی، به حکمرانی داخلی به‌ویژه در عرصه اقتصادی نیز تسری دهد. به‌طور حتم، اقتصاد منطقی ریاضی ندارد و به پیگیری مداوم، حضور میدانی، حمایت از ابتکارات و... نیاز است و در این برهه زمانی، انتظار آن است که شاهد تکاپوی کافی از سوی دولت در این زمینه باشیم.

آفاق

نسبت مصلحت با تفکر انقلابی - ۳۷

مصلحت و تقیه

أَلْتَقِيَةُ تُرْسُ الْمُؤْمِنِ؛ تقیه سپر است. سپر را کجا به کار می‌برند؟ سپر، مال داخل میدان جنگ است. همان وقت (زمان شاه) هم این جور بود؛ تقیه که می‌کردیم، معنای آن این بود که شمشیر را بلند می‌کردیم و ضربه را بر هیکل و پیکر نحس او وارد می‌کردیم؛ اما جوری که او نه شمشیر را ببیند، نه دستی که شمشیر را گرفته ببیند، نه بلند کردن را ببیند، نه فرود آمدن را بفهمد، فقط یک وقت درد آن را احساس کند؛ تقیه این بود.

مصلحت که همان بحث تراحم و تقدیم اهم بر مهم بود در برخی موارد با تقیه همپوشانی دارد؛ به عبارت دیگر گاهی در تقیه، همان کاری را انجام می‌دهیم که «مصلحت» نامیده می‌شود. مانند تعامل با دشمن قدرتمندی که فعلاً توان مقابله با وی را نداریم؛ هر چند در ادامه با او برخورد خواهیم داشت. همچنین در اعلام مواضع اسلامی در عرصه بین‌المللی، ممکن است به دلیل برخی ملاحظات سیاسی در جاهایی قابل قبول است؛ اما وارونه جلوه دادن اهداف اساسی به‌هیچوجه قابل قبول نیست؛ اهداف اساسی ما را باید همه به‌طور مشخص بدانند.

یکوقت انسان لازم است آن را با صدای بلند اعلام کند، یکوقت در موقعیتی با صدای بلند اعلام نمی‌کند؛ اما آن را انکار هم نباید بکند؛ باید همه بدانند که ما در این جهت و در این خط هستیم. البته یکوقت هست که لازم نیست انسان مسئله‌ای را اجتنالی کند.

مصلحت اما در مواردی هم غیر از تقیه است؛ مانند جایی که در مدیریت داخلی کشور، به دلیل برخی محدودیت‌ها، از اجرای قوانین یا دو حکم ناتوان هستیم و مجبور به انتخاب یکی از آنها می‌شویم. در اینجا تقیه مطرح نیست، بلکه همان تراحم فقهی و تقدیم اهم بر مهم است.

محمد رضا ملایی
پژوهشگر اندیشه سیاسی

یکی از مفاهیمی که باید نسبت آن با مصلحت مشخص شود، مفهوم «تقیه» است. تقیه یک موضوع فقهی است که از جهات گوناگونی مورد بحث و بررسی قرار گرفته و در رابطه با وجوب و حرمت و نیز انواع تقیه مباحث بسیار متعددی ارائه شده است. در برخی دیدگاه‌ها نگه به مفهوم تقیه، به مثابه نگاه به یک مفهوم انفعالی است که شیعه برای دفع ضرر و دور کردن خود از مهلکه انجام می‌دهد. برخی از فقها تقیه را فقط در قالب همراهی کردن با فکر و اعتقاد مخالفان به منظور دفع ضرر آنها تعریف می‌کنند. تقیه در این تعریف‌ها همان تقیه خوفی است. هدف در تقیه خوفی، نجات جان و مال خود و جلوگیری از ضرر دشمنان است. تقیه خوفی می‌تواند به توسعه فرهنگ انفعال و خوددگی در شیعه بینجامد و سبب ترویج عدم مبارزه با طاغوت شود. در واقع رویکردهایی که در عصر غیبت، قائل به سکون و عدم تشکیل حکومت و مبارزه با طاغوت هستند تا حدی متأثر از این نگاه به تقیه است.

در مقابل برخی دیگر از فقها، تقیه را فراتر از حفظ جان و مال تعریف می‌کنند و آن را یک راه و وسیله برای تقویت خویش و جذب نیرو به منظور برگشتن به مبارزه و تحقق اسلام و نفوذ در دشمن می‌دانند. رهبر معظم انقلاب در تحلیل مفهوم تقیه می‌فرماید:

«و [اما] تقیه؛ ممکن است شما بگویید تقیه مال آن زمانی بود که یک دولت مسلطی بود، ما هم مخفی بودیم و مقابله با عقب‌ماندگی و تلاش برای پیشرفت مسلمانان است؛ زیرا هرگونه عقب‌ماندگی میان مسلمانان سبب ترس نبود؛ «التقیة تُرْس» ترس است، اما ترس نیست.

سیاست نامه

سیدمحمدباقر صدر- ۲۴

حامی، همراه و شهید انقلاب اسلامی

مسعود پورفرد

کارشناس سیاسی

در چند شماره گذشته با گزیده و مختصری از ویژگی‌های مکتب مرجع، فیلسوف، عارف ربانی و مجاهد «شهید آیت‌الله محمدباقر صدر» آشنا شدیم؛ مکتبی که تک تک خشت‌های آن را با فکر خود بنا کرد و با تلاش‌های پیگیر علمی خود، آن را امر حله به مرحله شکوفایی کرد. مجموعه مطالب گفته شده، تنها بیان‌کننده بعد علمی، یعنی فقط یک بعد از ابعاد این شخصیت بزرگ و بی‌نظیر تاریخ معاصر جهان تشیع و تاریخ تفکر انقلاب اسلامی است. چرا گفتیم تاریخ انقلاب اسلامی؟ زیرا شهید صدر به دلیل موضع‌گیری نسبت به انقلاب به شهادت رسید. درباره اتفاقاتی که به شهادت ایشان منجر شد، شرح‌ش به این ترتیب است که یک بار برای مدت کوتاهی ایشان را به بغداد می‌برند و سپس آزاد می‌شود. در واقع، بیشتر خواسته و مشکل رژیم بعث پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و موضع‌گیری شهید صدر در مقابل انقلاب بود. حتی صدام سعی می‌کند بعضی از آخوندهای عرب اهواز را که با صدام رابطه داشتند با لطایف‌الحلیی خدمت شهید صدر بفرستد که ایشان از طریق خواسته‌علمای اهواز نسبت به ایران موضع منفی بگیرد. این عده مطالب دروغی درباره تبعیضی که انقلاب اسلامی و امام نسبت به عرب‌های خوزستان روا می‌دارند، مطرح کرده بودند؛ اما ایشان با کمال هوشیاری و بصیرت پاسخ می‌دهد و می‌گوید به هیچ وجه در سایه اسلام چنین چیزهایی اتفاق نخواهد افتاد و اسلام و نظام حکومتی اسلامی عدل و داد را بر پای می‌کند و به هیچ وجه قابل قبول نیست این حرف‌هایی که شما می‌گویید.

در مرحله آخری که ایشان را به همراه همشیره‌شان به بغداد می‌برند، صدام محاجه‌ای با ایشان می‌کند و مطالبات خودش را تکرار می‌کند و به نتیجه نمی‌رسد، اینگونه نقل کرده‌اند که صدام چنان عصبانی می‌شود که با دست خودش ایشان را ترور می‌کند. در ابتدا پیکر ایشان را در یک محل گنجانده می‌کنند، بعد از سقوط صدام آن کسانی که مشرف بر دفن ایشان بودند، نزد خواص انقلابیون عراقی می‌آیند و آن مکان را نشان می‌دهند که روی آن آسفالت و خیابان کشیده شده بود، لذا پیکر ایشان را در می‌آوردند و می‌برند در مقبره‌ای که الان نمایان هست و آنجا دفن می‌کنند. به این ترتیب، بار دیگر جهان اسلام، به ویژه مکتب تشیع یکی دیگر از بزرگ‌ترین اندیشمندان خود را که به تعبیر امام خمینی (ره) «مغز متفکر اسلامی» در تاریخ اسلامی، به ویژه در قرن چهاردهم هجری بود، از دست داد.

البته امروز آثار علمی و فکری به جا مانده از وی و همچنین آثار شاگردان تربیت شده در مکتب علمی و فکری وی گر مایخش محافل علمی اندیشمندان اسلامی در عالم اسلام است. شهید صدر در طول نزدیک به سی سال تدریس و تعلیم، شاگردانی جوان، محقق، پرشور، متقی، متفکر، آگاه، مجاهد و سیاستمدار تربیت کرد که هر یک از آنها بعدها پرچمدار نشر علم و فرهنگ و آیین جهاد در راه خدا شدند و بعد از استادشان، راه علمی، فکری و سیاسی-اجتماعی او را ادامه دادند.

شهید صدر از حامیان صادق امام خمینی (ره) و انقلاب اسلامی بود. امام (ره) در پاریس بود که سیدمحمدباقر صدر طی نامه‌ای پشتیبانی خود را از ایشان و ملت انقلابی ایران اعلام و از مقام شهادی انقلاب تجلیل کرد؛ چرا که سیدصدر، نهضت امام خمینی (ره) در ایران را روزنه امید برای نجات امت اسلامی می‌دانست. بنابراین؛ از آغاز نهضت اسلامی امام در سال ۱۳۴۲ شمسی آن را تحت نظر داشت و از اسام و حرکتش حمایت می‌کرد و به دلیل موضع‌گیری به نفع انقلاب اسلامی و نگرانی رژیم منحوس بعث از تکرار انقلاب اسلامی در عراق شهید شد.

نکته گرام

حسین بابایی، کاربر فضای مجازی: رسانه‌های ترکیه تروریست‌های داعش و القاعده ساکن ادلب سوریه را مخالفان دولت بشار اسد می‌نامند؟ اگر تروریست‌های ازبکی چچنی و اویغورها به همراه تروریست‌های داعش و القاعده مخالفان حکومت سوریه هستند، پس می‌توان گفت نیروهای مسلح پ.ک.کا نیز مخالفان دولت ترکیه هستند.

سیداحسان حسینی، از فعالان رسانه: رقم ناآزای گاز به ۳۵ درصد تولید رسیده است؛ اما دولت فقط برای بهینه‌سازی ۲ درصد از مصرف، مصوبه دارد. در زمستان، ۸۵ درصد از گاز را مشترکان خرید، مصرف کرده‌اند که هر متر مکعب گاز آنها ۱۰۰ تا ۲۰۰ تک تومان قیمت‌گذاری می‌شود. سومین تولیدکننده بزرگ گاز دنیا، گرفتار بی‌برنامگی و پوپولیسم است.

اسماعیل بنفانی، سخنگوی وزارت امور خارجه: دبیرکل جدید ناتو که مدعی است روان‌شناسی رئیس‌جمهور منتخب آمریکا را خوب می‌داند، اصرار عجیبی به تعیین تکلیف برای دولت آینده آمریکا دارد. نسخه‌نویسی آقای دبیرکل چیزی نیست جز ترغیب به ستیزه‌جویی بیشتر از طریق دوقطبی‌سازی جهان.

شینا انصاری، رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست: در گزارش ماه قبل مرکز پژوهش‌های مجلس نرخ فرسایش خاک در کشور ما ۵/۱۶ تن در هکتار در سال بوده که این مقدار بالغ بر ۷ برابر متوسط جهانی آن است.

هادی طحان‌نظیف، سخنگوی شورای نگهبان: اصلاح ساختار بودجه همواره مورد تأکید رهبر معظم انقلاب بوده است. به نظر می‌رسد، واقعی‌سازی منابع، مدیریت مصارف، تأدیه بدهی‌ها و شفاف‌سازی شرکت‌های دولتی از جمله لوازم این امر است.

داود منظور، فعال اقتصادی: خانه‌دار شدن برای خانوارهای ضعیف و متوسط در کشورهای اروپایی هم پیوسته دشوارتر می‌شود. در انگلستان از دهه ۱۹۹۰ نسبت خریداران خانه با استفاده از وام مسکن کاهش یافته و درصد مستأجران افزایش یافته است. در این کشور درصد صاحب‌خانه‌ها از ۴۰ درصد در سال ۲۰۰۰ به ۳۰ درصد در ۲۰۲۳ کاهش یافته است.

علی بهادری‌جهرمی، فعال سیاسی: تحركات دوباره گروه‌های تروریستی در سوریه با پشتیبانی رژیم صهیونیستی و برخی کشورهای منطقه، نقض آشکار اصول حقوق بین‌الملل است. نمی‌توان با این اقدامات افکار عمومی را از نقض مکرر آتش‌بس از سوی رژیم صهیونیستی و اجرای دستور ICC برای بازداشت قاتل هزاران کودک و زن فلسطینی منحرف کرد.

محمدسعید احدیان، دستیار رئیس مجلس: اصلاح طلبان رادیکال هفته گذشته تلاش کردند با حمله به شعار محوری دولت، یعنی وفاق ملی، فضای داخلی کشور را ملتهب کنند؛ اما رئیس‌جمهور در نطق خود در مجلس، با مرزبندی قاطع با این طیف و قدردانی از رئیس مجلس، پیام روشنی از همدلی و وفاق میان رؤسای قوا برای حل مشکلات مردم ارسال کرد. سیاست عقلانی، پاسخ درستی به هیاهوست.

محمدرضا ظفرقندی، وزیر بهداشت: با توجه به مطالب مطرح شده در برخی رسانه‌ها درباره حذف ارز ترجیحی دارو، گفتنی است، ارز ترجیحی نوع یک (۴۲۰۰ تومان) برای دارو از سال گذشته حذف شده بود و برای سال آینده هم کمافی‌السابق با ارز ترجیحی نوع ۲ و پرداخت داروای عرضه خواهد شد.

گروه مجازستان

صبح صادق

ماهواره‌بر «سیمرغ» به همراه بلوک انتقال‌مداری سامان ۱، نانو‌ماهواره فخر ۱ را با موفقیت در مدار قرار داد. قرارگیری این دو ماهواره در نقطه موردنظر گامی بلند برای دستیابی ایران به لایه ژئو به شمار می‌آید. هفته گذشته نمونه ارتقا یافته «سامانه بلوک انتقال‌مداری سامان ۱» به وسیله ماهواره‌بر سیمرغ از پایگاه پرتاب امام خمینی (ره) با موفقیت در مدار قرار گرفت. این ماهواره‌بر همزمان با سامان، دو محموله جانبی دیگر را که یک کیوب‌است «نانو‌ماهواره فخر-۱» و یک محموله تحقیقاتی بود، با خود حمل کرده است. سامانه‌های بلوک انتقال‌مداری، سامانه‌های واسطی هستند که برای قرار دادن ماهواره‌ها در مدار بالاتر همچون ژئو استفاده و تست می‌شود. از آنجا که ارسال ماهواره‌برهای غول‌پیکر هزینه بالایی دارد، کشورها تلاش می‌کنند با استفاده از بلوک انتقال‌مداری ماهواره‌ها را در مدار مورد نظر خود قرار دهند. از ویژگی‌های مهم دیگر سامانه بلوک انتقال‌مداری قابلیت اصلاح‌مداری بوده و دقت تزریق و قابلیت اطمینان آن را افزایش می‌دهد. بر اساس اعلام سازمان فضایی، بلوک انتقال‌مداری سامان کار خود را در مدار دایروی با شیب ۵۵ درجه آغاز خواهد کرد و ماهواره را در مدار بیضوی ۴۰۰ تا ۷۰۰۰ کیلومتری با شیب ۵۸ درجه تحویل خواهد داد.

اولین آزمون

«بلوک انتقال‌مداری سامان»

مهر ماه سال ۱۴۰۱ نمونه آزمایشی «بلوک انتقال‌مداری سامان» با هدف جابه‌جایی ماهواره بین مدارهای مختلف به همراه یک کاوشگر زیر‌مداری با موفقیت پرتاب شد. عملکرد زیرسیستم‌های نمونه مهندسی بلوک انتقال‌مداری سامان در شرایط نزدیک به شرایط فضایی آزمایش شد و داده‌برداری کامل از عملکرد بلوک مذکور انجام شد و عملکرد آن در شرایط عملیاتی در ارتفاع بالا به اثبات رسید. «سالاریه» رئیس سازمان فضایی درباره کاربری بلوک انتقال‌مداری سامان به رسانه‌ها گفته بود: «با توجه به توانایی رو به توسعه کشور در

حوزه حامل‌های ماهواره، یکی از ابزارهای قطعی مورد نیاز برای انجام مأموریت‌های فضایی چه در حوزه ماهواره‌ها به منظور قرار دادن ماهواره‌های مخابراتی در مدار و چه اکتشافات فضایی برای انجام مأموریت‌های اعماق فضا مانند مان‌شسین و مریخ‌نورد، در اختیار داشتن بلوک‌های انتقال‌مداری با قابلیت اطمینان بالاست.»

بلوک انتقال‌مداری سامان ۱ به همراه دو محموله جانبی دیگر، یک کیوب‌است و یک محموله تحقیقاتی به وسیله ماهواره‌بر سیمرغ از پایگاه پرتاب امام خمینی (ره) پرتاب و با موفقیت در مدار بیضوی با ارتفاع اوج ۴۱۰ کیلومتر و حضیض ۳۰۰ کیلومتر تزریق شد. ماهواره‌بر سیمرغ، ماهواره‌بر سوخت مایع دو مرحله‌ای است که با تلاش وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح طراحی و ساخته شده

است و در هشتمین پرتاب خود توانست با تزریق موفق چندگانه بلوک انتقال‌مداری سامان ۱ و دو محموله تحقیقاتی دیگر با مجموع وزن حدود ۳۰۰ کیلوگرم، رکورد جدیدی در وزن محموله‌های قابل پرتاب کشور رقم بزند.

فخری برای صنعت فضایی

ماهواره کیوب‌است که از نوع ماهواره‌های نانوئی است، به یاد شهید فخری‌زاده «فخر ۱» نام‌گذاری شده است. داده‌های تله متری نشان می‌دهد، این ماهواره با موفقیت در مدار قرار گرفته است. ماهواره فخر ۱ با مأموریت اثبات فناوری‌های کلیدی در منظومه ماهواره‌های مکعبی پرتاب شده و زیرسامانه‌های کلیدی به کار رفته در ماهواره فخر ۱ شامل رایانه مرکزی، انرژی و مدیریت توان، ارتباطات رادیویی و دینامیک پرواز است که

اغلب تجهیزات آنها در مقیاس نانو ماهواره‌ها در شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی، بومی‌سازی شده و برای نخستین بار به فضا پرتاب می‌شوند. ارزیابی عملکرد زیرسامانه‌های یاد شده تحت شرایط اقلیم فضا، به منظور بررسی توانایی منظومه ماهواره‌های مکعبی در اجرای مأموریت‌های فضایی تصویربرداری و پایش طیف الکترومغناطیسی، از اهداف ثانویه پرتاب ماهواره فخر ۱ به شمار می‌رود. این ماهواره پس از جدایش از ماهواره‌بر داده‌های تله متری را، که شامل اطلاعات زیر سامانه‌ها و حسگرهای ماهواره است، ارسال کرد و در گذر اول فرمان‌های ارسالی از ایستگاه‌های زمینی را به درستی دریافت و اجرا کرد. دریافت داده‌های تله متری ماهواره از ایستگاه‌های زمینی در گذر بعدی نشان‌دهنده تثبیت ماهواره در مدار است.

گزارش

رسانه و روایت بحران سوریه

گروه مجازستان

صبح صادق

در هفته‌های اخیر، رسانه‌ها نقش حیاتی در پوشش تحولات سوریه ایفا کرده‌اند. با توجه به بحران‌های سیاسی و نظامی در این کشور، رسانه‌ها به‌ویژه در ایران، با هدف روشن‌سازی وضعیت و مقابله با تبلیغات معاند، اخبار و تحلیل‌های دقیق را منتشر کرده‌اند. در این راستا، رسانه‌ها نقش ایران را در حمایت از دولت سوریه و مبارزه با تروریسم جهانی نشان داده‌اند. یکی از مهم‌ترین ابعاد گزارش‌های رسانه‌ای،

تمرکز بر دستاوردهای سوریه در مقابله با گروه‌های تروریستی، مانند داعش است. رسانه‌ها در ایران به‌ویژه در تبیین حضور مستشاری ایران در سوریه و کمک به ارتش این کشور برای بازپس‌گیری مناطق از دست‌رفته و مقابله با تهدیدات خارجی تمرکز کرده‌اند. از این رو، روایت‌های رسانه‌ای ایران به‌طور عمده بر واقعیت‌های میدانی تأکید دارند و اخبار تحریف‌شده‌ای که رسانه‌های غربی منتشر می‌کنند، نقد می‌شود.

در کنار پوشش وضعیت نظامی، رسانه‌ها همچنین وضعیت انسانی مردم سوریه و تأثیرات جنگ بر زندگی روزمره آنها را نشان داده‌اند. این

رسانه‌ها سعی کرده‌اند با استفاده از گزارش‌های مستند، وضعیت انسانی در مناطق گوناگون سوریه را به تصویر بکشند و بر نقض حقوق بشر از سوی گروه‌های تروریستی و حملات رژیم صهیونیستی به این کشور تأکید کنند.

در راستای بهبود تأثیرگذاری رسانه‌ای، توصیه‌هایی برای کارکردهای بهتر رسانه‌ها در بحران سوریه وجود دارد. نخست، تقویت همکاری‌های بین‌المللی رسانه‌ای برای مقابله با اخبار جعلی و پروپاگاندا می‌تواند مفید باشد. رسانه‌ها باید با استفاده از گزارش‌های مستقل و مستند، حقیقت‌نمایی کرده و در مقابل تلاش‌های

دشمنان برای تحریف واقعیت‌ها ایستادگی کنند. همچنین، رسانه‌ها باید فضای بازتری برای گزارش‌های تحلیلی و نظرهای کارشناسی ایجاد کنند تا مخاطبان بتوانند تصویر دقیقی از وضعیت سوریه و نقش ایران در این بحران داشته باشند.

در نهایت، رسانه‌ها باید به گونه‌ای عمل کنند که نه تنها واقعیت‌ها را به‌درستی منتقل کنند، بلکه از ظرفیت‌های دیجیتال برای ارتقای آگاهی عمومی و مقابله با جریان‌های معاند استفاده کنند. با این رویکرد، رسانه‌ها می‌توانند نقش مهمی در کمک به حفظ امنیت و ثبات در سوریه و در نهایت حمایت از مردم این کشور ایفا کنند.

پژواک

نفوذ سایبری

میلیون‌ها رکورد مشتریان اروپایی به سرقت رفت

در ماه گذشته، چندین مؤسسه مالی معتبر در اروپا هدف حملات سایبری قرار گرفتند و میلیون‌ها رکورد مشتریان به سرقت رفت. این نفوذهای موجب نگرانی‌های جدی در زمینه تدابیر امنیتی ضعیف در بخش مالی و آسیب‌پذیری این حوزه در برابر حملات پیچیده‌تر سایبری شده است. با افشای اطلاعات

حساس، نیاز به تقویت امنیت دیجیتال و حفاظت از داده‌های کاربران بیش از پیش احساس می‌شود. این اتفاقات، هشدارهایی برای کشورهای مختلف در زمینه ارتقای سیستم‌های امنیتی و اقدامات پیشگیرانه در برابر حملات مشابه به شمار می‌آیند.

نرم‌افزار

باب‌النعمیم

مفاتیح‌الجنان صوتی

نسخه دیجیتال کتاب مفاتیح‌الجنان با عنوان مفاتیح‌الجنان صوتی «باب‌النعمیم» در کافه بازار عرضه شده و مورد استقبال کاربران مذهبی قرار گرفته است. این برنامه امکاناتی، نظیر نمایش متن و ترجمه، صوت دعاها با صدای مداحان گوناگون، اعمال روزانه و جست‌وجوی پیشرفته را فراهم می‌کند. طراحی کاربرپسند و

دسترسی سریع به دعاها و زیارات مهم، این نرم‌افزار را به ابزاری ارزشمند برای علاقه‌مندان به دعا و نیایش تبدیل کرده است. این برنامه، انتخابی مناسب برای همراهی معنوی در زندگی روزمره است و به راحتی از کافه بازار قابل دانلود است.

خبر خوب

پیشرفت‌های نوین سلامت

ایران به خودکفایی دارویی نزدیک‌تر شد

در هفته‌های اخیر، متخصصان ایرانی موفق به تولید داروهای نو ترکیب جدیدی شدند که نقش مهمی در درمان بیماری‌های خاص و نادر ایفا می‌کنند. این دستاورد که نتیجه تلاش پژوهشگران داخلی در مراکز علمی و شرکت‌های دانش‌بنیان است، ایران را یک گام به خودکفایی کامل دارویی نزدیک‌تر کرده است. همچنین،

این پیشرفت افزون بر کاهش وابستگی به واردات دارو، می‌تواند زمینه‌ساز صادرات محصولات دارویی به کشورهای دیگر شود. این اقدام نقطه عطفی در صنعت سلامت کشور به شمار می‌آید و نویدبخش آینده‌ای روشن در ارائه خدمات به بیماران است.

در معاونت هنری وزارت ارشاد چه می گذرد؟

فرهنگ

شماره ۱۱۶۸ | دوشنبه ۱۹ آذر ۱۴۰۳

صداق

گروه فرهنگ

صبح صادق

«وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی» یکی از مهم ترین بخش های دولت به شمار می آید. اداره امور و تخصیص و توزیع بودجه بین مراکز فرهنگی و هنری سبب شده است این وزارتخانه به یک نهاد راهبردی تبدیل شود که به طور مستقیم بر فکر، روان و سبک زندگی ملت تأثیر می گذارد. وزارت فرهنگ، دروازه بان حضور و ظهور محصولات فرهنگی هم هست؛ همه فیلم ها، کتاب ها، نمایش ها و حتی مد و لباس هم برای ورود به جامعه، به فیلتر شوراها نظارتی این وزارتخانه عبور می کنند. به همین دلیل هم این وزارتخانه، مسئول اصلی تغذیه روح و فکر و جان مردم در کشور ما به شمار می آید.

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی یک دوره نسبتاً پویا را در دولت «شهید ابراهیم رییسی» گذراند. در آن دوره البته در عملکرد این وزارتخانه فراز و نشیب بود؛ اما هیچ کس نمی تواند انکار کند که هم شخص وزیر ارشاد دولت سیزدهم (محمد مهدی اسماعیلی) و هم سایر معاونان و مدیران کل زیر مجموعه وی، شبانه روزی کار می کردند و برای سامان دادن به امور و حل مسائل، با شتاب مشغول به کار بودند. همین واقعیت، کار وزارت فرهنگ دولت چهاردهم را دشوارتر کرده است. احتمالاً در آینده نزدیک برخی از کارشناسان و رسانه ها این دو دوره نزدیک به هم در وزارت فرهنگ را مقایسه خواهند کرد و نتایج خاصی به دست خواهد آمد. مشخص است که وزارت فرهنگ دولت چهاردهم در برخی بخش ها - به ویژه در سازمان سینمایی و معاونت هنری - کاملاً خلاف جهت دولت سیزدهم کار می کند. برای نمونه، پس از انتصاب «نادره رضایی» برای معاونت هنری وزیر فرهنگ

و ارشاد اسلامی، برخی عناصر با سابق خاص در شورای سیاست گذاری جشنواره هنرهای تجسمی فجر وارد شدند. برخی از اعضای این شورا، مانند «هادی حیدری» طی سال های اخیر بیش از فعالیت هنری درگیر کار سیاسی بوده و از آن عجیب تر اینکه این افراد خودشان قبلاً از تحریم کنندگان جشنواره فجر بودند! فراموش نکرده ایم که در بزنگاه های، چون فتنه سال ۱۳۸۸ یا به بهانه سقوط هواپیمای اوکراینی در سال ۱۳۹۸ بعضی از افرادی که امروز عضو شورای سیاست گذاری جشنواره تجسمی فجر شده اند، همصد با رسانه های بیگانه و معاندان، بر طبل تعطیلی و تحریم این جشنواره کوبیدند و از هنرمندان خواستند - بعضاً فشار آوردند که در رویدادهای هنری فجر شرکت نکنند! حال چگونه افرادی که با اصل موضوع جشنواره های فجر مشکل دارند و روزگاری خواستار به گل نشستن این

کارشناسانه ندارد. یکی از اولین صحبت های خانم نادره رضایی، در جلسه ای با هیئت مدیره خانه موسیقی بود که گفت: «من آمادگی آن را دارم که دادن مجوز را به شما بسپارم و هر جا که شما ایستاده اید من هم پشت شما می ایستم.» این سخن، انتقاد برخی کارشناسان را برانگیخت، از جمله «محمد معتمدی»، خواننده موسیقی سنتی که طی یادداشتی در فضای مجازی نوشت: «ضمن احترام و تعظیم خدمت همه اساتید بزرگوارمان در خانه موسیقی، یادآوری می کنم بیمه هنرمندان موسیقی که به خانه موسیقی واگذار شد، بسیاری از هنرمندان من جمله اینجانب که عضو خانه موسیقی نبودیم بیمه های مان قطع شد. اگر روال همان روال باشد مجوزهای مان هم قطع خواهد شد.»

یک اتفاق تأمل برانگیز دیگر در معاونت هنری وزارت ارشاد این است که تقریباً اکثر همه مدیران زیرمجموعه و نیروهایی که منصوب دولت سیزدهم بودند و با گرایش متعدهانه نسبت به انقلاب کار می کردند، برکنار شدند. عجیب است که این نیروها در حالی کنار گذاشته شدند که هنوز جایگزینی برای آنها یافت نشده بود؛ یعنی معاون هنری وزیر ارشاد در حذف نیروهای انقلابی از حوزه تحت مدیریت خودش شتاب ویژه ای داشت! این در حالی است که این نیروها طی یک مقطع کوتاه کمتر از سه سال در دولت سیزدهم، پویایی قابل توجهی به معاونت هنری، به ویژه در حوزه هنرهای تجسمی بخشیده بودند و اصلاً فعالیت های وزارت ارشاد در حوزه تجسمی در آن دوره سه ساله قابل مقایسه با ادوار قبل از آن نبود. برای نمونه، نمایشگاه «چشم در چشم» که در موزه هنرهای معاصر تهران برگزار شد و به دلیل بازدیدکنندگان بسیار زیادش و تشکیل صفوف مطول برای تماشای این نمایشگاه، حاصل فکر و ایده مسئولان تجسمی دولت قبل است.

برداشت

کمرنگی هویت و معنویت در پویانمایی های جدید

آرش فهیم

دبیر گروه فرهنگ

هنر - صنعت «پویانمایی» در ایران، روند رو به رشدی دارد. طی یک دهه اخیر و ابتدا با پیشتازی گروه هنر پویا و «شاهزاده روم» این هنر - صنعت اوج گرفت و از آن پس و به واسطه این گروه و برخی گروه های جوان دیگر، بچه های ایرانی امکان بهره مندی از تولیدات داخلی با کیفیت بالا و هویت مذهبی و دینی را یافتند. آثاری، چون «فیلساه»، «فهرست مقدس»، «بنیامین» و در سال های اخیر نیز «پسر دلفینی» و «بچه زرنگ» نمودار رشد و پیشرفت پویانمایی ایرانی بر مدار فرهنگ ملی و مذهبی ما را تکمیل کردند.

به تازگی نیز محصولات خوب و زیبایی تولید شده اند که تراز پویانمایی در کشور ما را از نظر گرافیکی و فنی بالاتر برده اند. «ببعی قهرمان» و «شنکول و منگول» عنوان این دو اثر هستند که هر دو در هفته های اخیر به اکران رسیده اند و فروش نسبتاً بالایی هم داشته اند. این دو کارتون، با استفاده از انیماتورهای توانمند و همچنین حضور گروهی از چهره های مشهور به عنوان صداییه، از ساختار خیره کننده ای برخوردار هستند. تصاویر چشم نواز و قصه پر فراز و نشیب در این دو کارتون سبب شده است تا افزون بر کودکان و نوجوانان، بزرگسالان نیز مشتاق تماشای آنها باشند. «ببعی قهرمان» و «شنکول و منگول» با اینکه آثار کودکانه ای هستند؛ اما جایگاه بالا و معتبری در سینمای امروز ما دارند و نشان دهنده پیشرفت روزافزون پویانمایی در ایران اسلامی

هستند. با این حال، نکته ای که باید درباره این آثار هشدار دارد، ضعف هویتی و محتوایی این آثار در مقایسه با پویانمایی هایی است که قبلاً می دیدیم. برای نمونه، آثاری چون «شاهزاده روم»، «فیلساه»، «فهرست مقدس» و «بنیامین» افزون بر فرم خوب و ساختار قوی و غنی، روایت هایی از منابع دینی هم بودند. همچنان که «پسر دلفینی» و «بچه زرنگ» هم آثاری هویتمند و با رویکرد معنوی و مذهبی هستند. اما «ببعی قهرمان» و «شنکول و منگول» هر دو از این ناحیه دچار ضعف هستند. «ببعی قهرمان» که از نظر بصری چشم نواز و جذاب است و به رویاروایی و انگیزه کودکان و نوجوانان قوت می دهد؛ اما حتی فاقد نشانه ای از فرهنگ و ملیت است و انگار این کارتون در کشور دیگری

به جز ایران تولید شده است. درباره «شنکول و منگول» نیز این کمبود محسوس است. هر چند در این اثر، یکی از کاراکترها به زبان شعر سخن می گوید و این نشانه از فرهنگ بومی و ملی ما وجود دارد، اما در این کارتون، عناصر فرهنگی چینی بیشتر به چشم می خورد تا فرهنگ ایرانی! توجه داشته باشیم که در غرب و شرق جهان، به ویژه در کشورهای، چون آمریکا، ژاپن و کره جنوبی، شما هر پویانمایی را که ببینید، نشانه یا موضوع و موضوعی مرتبط با فرهنگ، تاریخ، افتخارات و اندیشه های آن کشور ملموس و محسوس است؛ چون از طریق این آثار به نسل جدید خودشان هویت و قدرت می بخشند. توجه به بخششی از ملیت در تولیدات آثار کودک و نوجوان یک اصل مهم فرهنگی است.

جشنواره

جشنواره فیلم مقاومت

فراخوان هجدهمین دوره منتشر شد

فراخوان هجدهمین جشنواره بین المللی فیلم مقاومت از سوی دبیرخانه این جشنواره منتشر شد.

متن کامل فراخوان این هجده گانه و در هفت بخش در اختیار علاقه مندان، سینماگران و اصحاب رسانه قرار گرفت.

هجدهمین جشنواره بین المللی فیلم مقاومت به همت انجمن سینمای انقلاب و دفاع مقدس بنیاد فرهنگی روایت فتح با شعار «گفتمان مقاومت، طوفان الاقصی و آزادی قدس شریف» با دبیری «دکتر جلال غفاری قدیر» اسفندماه سال جاری برگزار خواهد شد.

موسیقی

از گلریز تجلیل شد

بزرگداشت خواننده سرودهای انقلابی

رئیس سازمان هنری و امور سینمایی دفاع مقدس از سال ها تلاش و فعالیت «محمد گلریز» در عرصه هنر دفاع مقدس و مقاومت تجلیل کرد. در این نشست صمیمی «محمد گلریز» ضمن بیان برخی خاطرات چندین ساله حضور در این عرصه، بر توجه به موسیقی اصیل ایرانی و حفظ اصول ارزشی تأکید کرد و هنر موسیقی و سرود را در تبیین ارزش ها حائز اهمیت خواند. «سرهنک مجید جوشقانی» رئیس سازمان هنری و امور سینمایی دفاع مقدس بر موهبت ارزش وجود هنرمندان متعهد در حوزه دفاع مقدس و مقاومت و نیاز امروز نسل جوان جامعه به تبیین فرهنگ و آموزه های دفاع مقدس و مقاومت با زبان شیوای هنر تأکید کرد.

فیلم

بایکوت احمد در کانادا

اقدام علیه فیلمی با محور شهید کاظمی

فیلم «احمد» در پی مخالفت و فشار نماینده پارلمان کانادا و کارشکنی رسانه های معاند از پنجمین دوره جشنواره بین المللی فیلم مسلمانان حذف شد! این اقدام در حالی صورت گرفته که این فیلم به انتخاب اعضای آکادمی این جشنواره به بخش مسابقه آن راه یافت و قرار بود روز شنبه ۱۰ آذرماه در تورنتو به نمایش درآید. به این ترتیب فیلم سینمایی «احمد» که بخش هایی از

عمل قهرمانانه و رشادتهای «شهید احمد کاظمی» را در ۱۸ ساعت ابتدایی زلزله بم - که بر اساس واقعیت است - به تصویر می کشد، به دلیل اعتراض «کوین وانگ» نماینده پارلمان کانادا که ارائه فیلمی در ستایش یک فرمانده سپاه را غیر قابل درک دانسته بود، با اقدام فوری از این جشنواره کنار گذاشته شد.

یادداشت

فراز و نشیب های حقیقت در مستند

مهدی امیدوی

خبرنگار

سینمای «مستند» یکی از عرصه های فرهنگی ماست که طی سال های اخیر رشد و پیشرفت یافته و مستندسازان ما توانسته اند موفقیت های بسیاری در داخل و خارج از کشور به دست آورند. همچنین در دو دهه اخیر، به دلیل حوادثی چون جنگ در عراق، افغانستان، سوریه و غزه، مستند بحران به یک ژانر مهم و قدرتمند در مستندسازی ما تبدیل شده است و هنرمندان جوان دوربین به دست به این مناطق رفتند و تصاویر بکر را در تاریخ ثبت کردند؛ به همین دلیل هم برگزاری جشنواره سینما حقیقت با محور مستند حرفه ای و به عنوان اصلی ترین جشنواره مستند در ایران، حائز اهمیت است. جشنواره ای که به هجدهمین دوره خودش رسیده است و بناسنت در این دوره هم از ۱۸ تا ۲۵ آذر، علاقه مندان به مستند را سیراب کند.

نکته مهم این است که جشنواره سینماحقیقت را مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی که از مراکز زیرمجموعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است، برگزار می کند؛ یعنی یک جشنواره دولتی است که با بودجه عمومی کشور فعالیت می کند. بنابراین انتظارات ویژه ای هم از این جشنواره وجود دارد.

«سینماحقیقت» در اغلب ادوار برگزاری اش، در انحصار نگاه ها و سبک خاصی از مستندسازان بوده است. به طور کلی، جشنواره سینماحقیقت در بیشتر دوره های برگزاری اش نمونه و مصداق یک جشنواره بی هویت و باری به هر جهت و محلی برای بساج دادن به جریان های غربزده و شبه روشنفکر بود. در این رویداد فقط یک بخش با نام «شهید آوینی» راه اندازی شده بود و آثاری با مضامین انقلابی و دفاع مقدسی به آن بخش «تبعید» می شدند. این یک بدعت بسیار عجیب و قابل انتقاد است که در یک جشنواره، بخش آثاری با مضامینی چون مقاومت و ارزش های دفاع مقدسی از بخش ملی این جشنواره جدا شده بود!

خوشبختانه در سال های اخیر، جشنواره سینماحقیقت به حق نزدیک تر شده است؛ حالا در کنار آثاری با درونمایه اجتماعی و انتقادی و مستندهایی درباره معضلات و ناهنجاری ها که در جاسی خودش و به شکل درست و مصلحانه اش خوب و مفید هستند، مستندهایی درباره دفاع مقدس و تاریخ انقلاب و جبهه مقاومت هم در جشنواره سینماحقیقت دیده می شود. آثار انتقادی - اجتماعی نیز تغییر رویکرد داده و به جای کارهای «بیگانه گرا» که مخاطب داخلی را رها کرده و تنها با هدف نمایش در جشنواره های غربی یا شبکه های، چون «بی بی سی» تولید می شدند، شاهد آثاری هستیم که با نگاه متعدهانه و ملی تولید می شوند؛ مانند مستند «قوی دل» که در عین انتقادی بودن، اما مصلحانه و متعدهانه است.

یکی از کمبودهای جدی در تولیدات مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی و پویانمایی، به منزله متولی جشنواره سینماحقیقت، کاهش تولید آثار تاریخی است. با توجه به تاریخ پر بار و افتخار آفرین ایران، به ویژه در حوزه تولید علم و ادبیات، این یک خسران است که از این حوزه مهم و تمدن آفرین غفلت شود!

حال باید دید آیا جشنواره سینماحقیقت در هجدهمین دوره اش کام رو به جلویی خواهد بود؟ آیا باز نمایی قدرت و توانمندی عرصه مستند ایران را در این جشنواره خواهیم دید؟

قبیله عشق

پشتیبان مقاومت

شهید «سیدرضی موسوی» را می‌توان یکی از باسابقه‌ترین نظامیان ایرانی حاضر در سوریه دانست که از افراد نزدیک به «سردار قاسم سلیمانی» و «سردار محمد حجازی» بود و بیش از سه دهه وظیفه «پشتیبانی از جبهه مقاومت» را بر عهده داشت. سیدرضی موسوی در سال ۱۳۴۲ در شهر زنجان به دنیا آمد. از سال ۱۳۶۱ عضو سپاه پاسداران شد و در واحد مخابرات سپاه فعالیت داشت. در دوران دفاع مقدس در بسیاری از عملیات‌ها در مقابل رژیم بعثی عراق حضور پیدا کرد. ۲۱ ماه در هشت سال جنگ تحمیلی در جبهه بود و پنج سال به اسارت رژیم بعثی درآمد.

«سیدعلی صالحی» ملقب به «ابوتراب» از هم‌زمان شهید سیدرضی موسوی در باره خصوصیات اخلاقی این شهید گفته است: «شهید سیدرضی موسوی بشکاکش خیلی زیاد بود و شبانه‌روز کار می‌کرد، آدم تترسی بود، در کار شباهت زیادی به حاج قاسم داشت و زیاد کار می‌کرد، روحیه مهربانی داشت و بسا نیروهایش خوش برخورد بود، اما در کار فوق‌العاده جدی بود، برایش فرقی نمی‌کرد طرف حسابش ایرانی است یا سوری و عرب، جدیت در کار برایش مسئله اول بود، البته در جمع‌های دوستانه اهل شوخ‌طبعی و خنده هم بود.»

او فرماندهان ارشد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در پرونده سوریه بود که طی سال‌های قبل از شهادتش چندین بار مورد سوء قصد رژیم صهیونیستی قرار گرفته بود. او یکی از باسابقه‌ترین نظامیان حاضر در سوریه نام برده شده که مسئولیت پشتیبانی جبهه مقاومت در سوریه را بر عهده داشته است. به گفته سفیر وقت ایران در سوریه، او در هنگام شهادت رازین دوم سفارت بوده و با گذرنامه دیپلماتیک به سوریه رفت و آمد می‌کرد.

از آنجایی که بیشتر در سوریه بود، به فکر کمک به مردم این کشور هم بود. از ارتباطاتی که داشت، برای رسیدگی به خانواده شهیدای سوری و شیعیان جنگ‌زده استفاده می‌کرد. برای شش خانه مهیا کرده و برای افراد مقیم سوریه و رفع مشکلات آنان تلاش زیادی می‌کرد.

کارهای خیر او در سال‌های جنگ سوریه محدود به کمک به مردم و جنگ‌زدگان و آوارگان نبود؛ بلکه هر جا دست نیازی بلند بود، شهید سیدرضی برای گرفتن آن پیش قدم می‌شد. در جریان زلزله بزرگی که در ترکیه و سوریه رخ داد و خرابی‌های زیادی در برخی مناطق سوریه به بار آمد، سید رضی کمک زیادی به مردم زلزله‌زده سوری کرد. هیچ یک از اینها جزء کارش نبود و در این باره وظیفه‌ای نداشت، اما از آنجایی که در کارهای خیر پیش قدم بود، اینها را ادلی انجام می‌داد.

روز دوشنبه ۴ دی ۱۴۰۲ ساعت ۱۶ به وقت تهران سه موشک رژیم صهیونیستی از آسمان جولان اشغالی، محل حضور سردار موسوی در زینبیه دمشق را هدف قرار داد که به شهادت

این فرمانده سپاه پاسداران منجر شد. این حمله تروریستی سومین تلاش رژیم اشغالگر قدس برای به شهادت رساندن سردار موسوی بود که یکی از این حملات در دو سال گذشته و تلاش اول در سال‌ها قبل صورت گرفته بود. در نهایت این فرمانده بزرگ میدان مقاومت به یاران دیرین خود، از جمله حاج قاسم سلیمانی پیوست تا مسیر شهادت با خون برگزیدگانی، چون اوروشن بماند.

فاطمه ساداتی

خبرنگار

بیش از یک سال و نیم از آن صبح ۱۵ مهر که تا چشم باز کردیم و گوشی‌های تلفن همراه را به دست گرفتیم، خبرها بهت‌زده‌مان کرد، می‌گذرد. از آن صبح دل‌انگیز که نسیم اقتدار و مقاومت از غرب شروع به وزیدن گرفت و بوی زیتون و تصویر جفیه فلسطینی را یک بار دیگر در مقابل دیدگان‌مان قرار داد. ۱۵ مهر مصادف با ۱۷ اکتبر در تاریخ معاصر روزی شد که با انتشار خبر ورود رزمندگان فلسطینی به سرزمین‌های اشغالی و فرود ظفرمندانہ چترپازان حماس به این سرزمین‌ها همه معادلات جهانی به یکباره به هم ریخت. اخبار بعدی از به اسارت درآمدن تعداد زیادی از نیروهای مرزی ارتش رژیم صهیونیستی و پیشروی نیروهای مقاومت خبر می‌داد. روزخوش پیروزی فلسطین مقاوم، پس از سال‌ها اسارت و اشغال اتفاقی کم‌نظیر در تاریخ این سرزمین بود.

ایران در طول بیش از یک سال از شروع «طوفان الاقصی» و حملات وحشیانه رژیم صهیونیستی به فلسطین که به شهادت بیش از ۵۰ هزار انسان بی‌گناه منجر شد، حمایت‌های علنی خود را از مردم فلسطین بیان کرد. حمایت‌های ایران چه پیش از طوفان الاقصی و چه پس از آن همواره در حمایت از گروه‌های مقاومت منطقه و پشتیبانی نظامی و معنوی از آنان وجود داشت و در این مدت نیز با ورود حزب‌الله لبنان به جنگ این اتفاق پررنگ‌تر نیز رقم خورد.

در کنار حمایت‌های مادی و معنوی که بخش بزرگی از آن از جانب مردم و در قالب پوشش‌های اخیر چون همدلی طلایی رقم خورده است، ایران در مدت یک سال از آغاز جنگ شهیدایی را تقدیم کرده است. در میان این شهدا هم زن شهیده‌ای، چون «معصومه کرباسی» تا فرماندهان بلند پایه‌ای، چون «عباس نیلفروشان» و رزمندگانی که به صورت مستشاری فعالیت می‌کردند، وجود دارند.

لقبی که نصرالله به شهید داد

مدتی پس از شروع حملات‌های سهمگین رژیم صهیونیستی به نوار غزه و جنوب لبنان وقتی

پیکرهای مطهر شهیدای حزب‌الله به شهرهای خود بازگشتند، «سیدحسن نصرالله» دبیرکل حزب‌الله لبنان در نامه‌ای به مجموعه‌های رسانه‌ای حزب‌الله اعلام کرد، شهیدای حزب‌الله که از ۷ اکتبر در نبرد با صهیونیست‌ها به شهادت رسیدند، به عنوان شهیدای «راه قدس» (شهداء علی طریق القدس) معرفی شوند.

بعدها و در پی حملات رژیم صهیونیستی به پایگاه‌ها و نقاطی از سوریه، «شهیدای راه قدس» ایرانی نیز به جرگه شهیدای آزادی فلسطین پیوستند. اوایل آذر سال ۱۴۰۲ اولین شهیدای راه قدس، یعنی شهیدان «محمدعلی عطایی» و «پناه‌تقی‌زاده» دو نفر از نیروهای مستشار متخصص ایرانی در سوریه به شهادت رسیدند.

اولین شهیدای راه قدس

شهادت آنان به صورت مستقیم از سوی رژیم صهیونیستی و در پی حملات این رژیم از بلندی‌های جولان به سمت پایگاه‌های ارتش سوریه در مزارع جنوب منطقه زینبیه دمشق بود. «سردار شهید دکتر محمدعلی عطایی شوچه» و «سردار شهید مهندس پناه‌تقی‌زاده» بر اثر برخورد سه موشک به شهادت رسیدند.

مرد پشتیبان

یکی از شناخته‌شده‌ترین شهیدای راه قدس «شهید سیدرضی موسوی» بود که از نیروهای پیشکسوت در پشتیبانی مقاومت در منطقه به شمار می‌آمد. او را می‌توان یکی از با سابقه‌ترین نظامیان ایرانی حاضر در سوریه دانست که از افراد نزدیک به سردار قاسم سلیمانی و سردار محمد حجازی بود و بیش از سه دهه وظیفه «پشتیبانی از جبهه مقاومت» را بر عهده داشت؛ کسی که در تمام مراحل پشتیبانی در جنگ سوریه شرکت کرده بود. وی در نبردهای صحرا و حومه دمشق شرکت داشت و از افراد ثابت قدمی بود که حمله غرب حلب را دفع کرد. کسی که طی سال‌های گذشته چندین بار مورد سوء قصد رژیم صهیونیستی قرار گرفته بود و یکی از بزرگ‌ترین و برجسته‌ترین فرماندهان نیروی قدس سپاه پاسداران بود.

شش شهید در یک حمله

در حمله تروریستی روز یکم بهمن سال ۱۴۰۲

رژیم صهیونیستی به ساختمانی در محله «مزه» غرب دمشق پنج نفر از مستشاران ایرانی به نام‌های «حجت‌الله امیدوار»، «حاج قاسم سلیمانی»، «حسین محمدی»، «امیدزاده»، «علی آقازاده»، «حسین محمدی»، «سعید کریمی» و «محمدعلی صمدی» به شهادت رسیدند.

حجت‌الله امیدوار با نام جهادی «حاج صادق» از فرماندهان ارشد نیروی قدس سپاه و از معاونان حاج قاسم سلیمانی بود که چندین بار مورد سوء قصد قرار گرفته بود. با توجه به نقش مهم این فرمانده در بیرون راندن آمریکایی‌ها از سوریه، نام وی بارها در فهرست ترور موساد و سرویس‌های جاسوسی آمریکایی قرار گرفته بود.

مدتی پیش از این حمله، «واشنگتن‌پست» در گزارشی به فعالیت‌های نیروی قدس سپاه و شخص حاج صادق به عنوان یکی از تهدیدها علیه حضور آمریکایی‌ها در سوریه پرداخته بود. روزنامه صهیونیستی «ایدیووت آهارونوت» نیز وی را یکی از اضلاع پشتیبانی نیروهای مقاومت در منطقه بر شمرده بود.

مثل عباس

شهید عباس نیلفروشان مستشار عالی نظامی جمهوری اسلامی ایران یکی دیگر از شهیدایی بود که خویش با خون سید مقاومت، شهید سیدحسن نصرالله در هم آمیخت و شامگاه جمعه ششم مهر ۱۴۰۳ در لبنان به شهادت رسید. شهید عباس نیلفروشان در سال‌های اخیر در کنار شهید سیدحسن نصرالله و فرماندهان و مجاهدان حزب‌الله لبنان، برای دفاع از مردم مظلوم فلسطین جنگید و حدود هفت سال در لبنان فرماندهی عملیات‌های گوناگون را بر عهده داشت. به دلیل تجارب گسترده‌اش در میدان‌های نبرد و تلاش‌های مستمر برای حمایت از محور مقاومت، به‌ویژه حزب‌الله لبنان و گروه‌های مقاومت فلسطینی، به‌عنوان یکی از شخصیت‌های کلیدی در حمایت از آرمان‌های مقاومت شناخته می‌شد و حضور فعالش در برنامه‌ریزی‌های نظامی و دیپلماتیک به جبهه مقاومت کمک کرد تا در مقابل تهدیدهای مستمر رژیم صهیونیستی و دیگر نیروهای متجاوز، توانایی خود را افزایش دهد.

زن شهید مقاومت

«معصومه کرباسی»، زن ایرانی که در حمله

ایرانی‌های شهید در راه قدس

پهپادهای رژیم صهیونیستی به همراه همسرش به شهادت رسید، شاید آرزوی بسیاری از زنان این سرزمین در رسیدن به درجه پر افتخار شهید را زیسته باشد. معصومه کرباسی فارغ‌التحصیل رشته مهندسی کامپیوتر از دانشکده مهندسی دانشگاه شیراز و از فعالان فرهنگی و رسانه‌ای دانشگاه و همچنین از نخبگان عرصه برنامه‌نویسی در این مجموعه آموزشی بود که سال ۱۳۸۲ با همکلاسی لبنانی خود «دکتر رضا عواضه» ازدواج کرد. زوج جوان به لبنان رفتند و به حزب‌الله لبنان پیوستند. رضا عواضه ابتدا مدرک کارشناسی ارشد خود را از دانشگاه آمریکایی علم و فناوری بیروت و سپس دکتری خود را از دانشگاه امیرکبیر تهران اخذ کرد.

روز شنبه ۲۸ مهر، پهپاد ارتش تروریستی رژیم صهیونیستی خودرویی را که معصومه و همسرش، رضا عواضه در آن قرار داشتند، هدف قرار داد. خودرویی آنها پس از اصابت نخستین موشک، آسیب جدی ندید؛ اما زمانی که زوج ایرانی-لبنانی در حال پناه گرفتن بودند، موشک بعدی تیر نهایی بود و آنها به شهادت رسیدند. معصومه با مقاومت و ایثار در صف نخست مبارزه علیه رژیم صهیونیستی به آرزوی دیرینه‌اش، یعنی شهادت نائل آمد. او مادر پنج فرزند بود که فرزندانش پس از شهادت او به دیدار رهبر فرزانه انقلاب رفتند.

آخرین شهید راه قدس

پس از قبول آتش‌بس رژیم صهیونیستی و قطع بمباران شهرهای لبنان، گروه تروریستی «احرار الشام» بار دیگر در سوریه فعالیت‌های خود را آغاز کرد و توانست شهرک‌هایی در حومه حلب را به تصرف خود درآورد. در این میان یکی از فرماندهان پیشکسوت ایرانی به نام «ابوکریم پوره‌اشمی» که به عنوان مستشار نظامی در سوریه فعالیت می‌کرد و نقش مهمی در برقراری امنیت شهرهای سوریه بر عهده داشت، به شهادت رسید. او اگر چه در سوریه و به دست گروه‌های تروریستی-تکفیری شهید شد، اما از آنجا که حرکت اخیر گروه‌های تکفیری به منافع رژیم صهیونیستی در آتش‌افروزی منطقه کمک می‌کند، این شهید نیز به نوعی شهید راه قدس به شمار می‌آید که در گیر و دار جنگ علیه مسلمانان فلسطین و مهم‌ترین مسئله جهان اسلام جان خویش را در راه اعتلای اسلام تقدیم کرد.

کوله بار خاطره

ساده و بدون تشریفات

همرزم «شهید سیدرضی موسوی» در ادامه می‌گوید: «دوستی داشت به نام ابوکریم که از خیلی سال پیش با هم ایاق بودند و خیلی از کارهای خیر را با هم انجام می‌دادند. شب قدر سال گذشته بود که سید رضی با ابوکریم بدون هیچ تشریفات به حرم حضرت رقیه(س) رفت. در آنجا به توسل و نماز و عبادت خود رسید در حالی که آقا سید با توجه به مسنولیت بزرگش در منطقه وزنه‌ای برای جبهه مقاومت محسوب می‌شد و شاید کسی انتظار نداشت این قدر ساده و بدون تشریفات به حرم رفت و آمد داشته باشد.»

سنگر کتاب

مهاجر سرزمین آفتاب

کتاب «مهاجر سرزمین آفتاب» زندگینامه شنیدنی و تأثیرانگیز مادر شهید و بانوی زاپنی مسلمان، «خانم کونیکو یامورا» است، که به قلم «حمید حسام» و «مسعود امیرخانی» به رشته تحریر درآمده و در انتشارات «سوره مهر» به چاپ رسیده است. در بخشی از این کتاب آمده است: «مادر بزرگم، ماتسو، بودایی معتقدی بود که با پدرم، که پسر اولش بود، زندگی می‌کرد؛ پیرزنی هشتادساله که انس زیادی با او داشتم و او هم علاقه بسیار زیادی به من داشت و سعی می‌کرد در هر کاری که رنگ مذهبی و اخلاقی بر اساس تعالیم بودا داشت، من را هم شرکت دهد. او هر روز صبح، پیش از خوردن صبحانه، همراه کتاب بودا وارد اتاق می‌شد که محل یادبود مردگان بود و شروع می‌کرد به خواندن دعا و به من هم می‌گفت مثل او آداب دعا را به جابیاورم.»

دیدهبان خبر

مسکن ایثارگران

«میثم اروز» مدیرکل تسهیلات رفاهی بنیاد شهید و امور ایثارگران میزان تسهیلات مسکن ایثارگران را تشریح کرد و گفت: «میزان این تسهیلات در شهرهای با جمعیت بالای یک میلیون نفر ۷۵۰ میلیون تومان، مراکز استان‌ها ۶۰۰ میلیون تومان، سایر شهرستان‌ها ۴۸۰ میلیون تومان و روستاها ۳۶۰ میلیون تومان تعیین شده است که به محض اقدام از سوی بانک مرکزی مراتب جهت اجرا اطلاع‌رسانی خواهد شد. در همین راستا نسبت به مکاتبه و پیگیری از بانک مرکزی به منظور تعیین بانک‌های عامل و میزان سهمیه آنها جهت ایجاد امکان ارائه این تسهیلات اقدام شده است.»

آرمان انقلاب اسلامی با جهاد محقق می شود

حسن نوروزی

دبیر گروه پاسدار

سردار جوانی گفت: «نخستین کسی که بعد از رحلت پیامبر اسلام (ص) پرچم جهاد و شهادت را برافراشت، حضرت زهر (س) بود. شهدا چگونه زیستن را از اهل بیت (ع) و حضرت زهر (س) یاد گرفته‌اند.»

به گزارش خبرنگار صبح صادق، سردار «دکتر جوانی» معاون سیاسی سپاه در یادواره فرماندهان شهید مقاومت «گرامیداشت سرداران شهید محمدرضا زاهدی و سید عباس نیلغوشان و شهدای شهرک کلاه‌دوز» که در مسجد بقیةالله (عج) این شهرک برگزار شد، گفت: «در عصر حاضر نزدیک‌ترین افراد به ویژگی‌های رفتاری و اخلاقی اهل بیت (ع) و حضرت زهر (س)، شهدا هستند.»

وی با اشاره به زندگی شهید زاهدی و شهید نیلغوشان اظهار داشت: «شهید زاهدی و شهید نیلغوشان در دوران جوانی لباس جهاد را بر تن کردند و تا زمان شهادت این لباس را از تن در نیاوردند. این دو شهید به لحاظ ساده‌زیست بودن، مردم‌دار بودن و اخلاص و زهد مورد توجه حضرت آقا بودند. آرزوی هر دو شهید این بود که در راه مبارزه با صهیونیست شهید شوند.»

معاون سیاسی سپاه افزود: «یاد شهدا یاد اولیای خداست؛ بنابر روایات کسی که لباس جهاد بر تن می‌کند، از اولیای خدا محسوب می‌شود. بنابر این در زندگی شهدا فقط به خاطر آن نبرد این عزیزان بسنده نکنیم، بلکه سبک و سیره زندگی این عزیزان را هم بشناسیم.»

سردار جوانی با تأکید بر اینکه جنگ امروز جنگ نفاق، استکبار و ظلم با حق و مقاومت است، تصریح کرد: «پرچمی که امام خمینی (ره) برافراشتند، با شهدا به دست امام زمان (عج) خواهد رسید. شهدا کاری کردند که این پرچم نه تنها زمین نخورد، بلکه حتی به زمین نزدیک هم نشد آنها جهاد کردند تا الهام بخشی، درخشش و اهتزاز این پرچم بیشتر شود.»

وی تأکید کرد: «برای تداوم راه شهدا، شناخت آرمان شهدا و واقعیت زمین و زمان ضروری است؛ یادواره شهدا برای آشنایی شهدا در فضای زمانه است. چنانچه شناخت کربلا و عاشورا برای آگاهی نسبت به کربلا و عاشورای امروز است.»

سردار جوانی با اشاره به اینکه الگوی امروز ما شهدای کربلا و کسانانی است که در برابر ظلم ایستادند، افزود: «در مسیر توحید، جهاد همیشه ادامه دارد، چرا که موحدان همیشه دشمن دارند.»

این همان نکته‌ای است که تمام شهدای ما به آن واقف بودند.»

معاون سیاسی سپاه درباره آرمان امروز انقلاب اسلامی گفت: «ساخت تمدن اسلامی، زمینه‌سازی برای ظهور، وحدت امت اسلامی، اعتلای جهان اسلام، به زیر کشیدن پرچم ظلم و استکبار، تحقق حاکمیت دینی، عمل به وظیفه و حرکت به سمت توحید و در یک کلمه حرکت به سمت صراط مستقیم. تمام آرمان انقلاب اسلامی است که این موارد جز با جهاد محقق نمی‌شود.»

سردار جوانی با اشاره به اینکه انقلاب اسلامی با قدرت و سرعت در راه رسیدن به قله افتخار است، گفت: «در دورانی که دشمن فتنه ۱۴۰۱ را به راه انداخته بود و با جنگ رسانه‌ای و شناختی سنگین یأس و ناامیدی در جامعه، داشت جان می‌گرفت، حضرت آقا در ۲۲ مرداد ۱۴۰۲ اعلام کرد که ما نزدیک قله هستیم.»

وی افزود: «برخی‌ها اشکال گرفتند که با این وضعیت اقتصادی داخلی و منطقه‌ای چطور نزدیک قله ایم؟ چند ماه پس از این سخنرانی، عملیات طوفان الاقصی رقم خورد که حقیقتاً طوفان بود و وضعیت امنیتی، اقتصادی، نظامی، اطلاعاتی و سیاسی رژیم صهیونیستی را در هم کوبید. این سخن درستی است که اگر غربی‌ها عصا زیر بغل صهیون‌ها نمی‌دادند و آنها را حمایت نمی‌کردند، صهیون‌ها نابود شده بودند.»

سردار جوانی با تأکید بر اینکه امروز انقلاب اسلامی با جهاد تبیین نه تنها کشورهای منطقه، بلکه کشورهای اقصی نقاط دنیا را بیدار کرده است، توضیح داد: «اگر در جهان با صراحت حکم بازداشت تئانیاها را می‌دهند و حملات وحشیانه رژیم صهیونی را در غزه و لبنان محکوم می‌کنند، نشان می‌دهد که در جهاد تبیین به خوبی عمل کرده‌ایم.»

وی افزود: «هدف از بمباران با بمب‌های هزار تنی در لبنان و شهادت فرماندهان حزب‌الله به ویژه سید حسن نصر الله این بود که به دنیا ثابت کنند که دیگر نیروهای حزب‌الله در جهان نخواهد بود، اما ایستادگی نیروهای مقاومت حزب‌الله و دیگر گروه‌های مقاومت، عرصه را آتقدر برای صهیون‌ها تنگ کرد که مجبور به آتش‌بس شدند.»

سردار جوانی تأکید کرد: «آتش‌بس، یک پیروزی قطعی و راهبردی برای حزب‌الله لبنان است؛ برخی‌ها با تفسیر غلط خود می‌خواهند اعلام کنند که این یک شکست برای حزب‌الله لبنان بوده است؛ در حالی که رژیم صهیونی با این حجت از سلاح و نیرو وارد مبارزه با حزب‌الله لبنان نشد، مگر با هدف نابودی حزب‌الله؛ ولی در پایان با معکوس شدن وضعیت و ناتوانی نیروهای صهیونی در مبارزه مجبور به آتش‌بس شدند و شکست را پذیرفتند.»

نظریه دانشگاه تراز انقلاب اسلامی در حال بسط و گسترش

علیرضا جلالیان

خبرنگار

نشست علمی دانشگاه تراز انقلاب اسلامی با ارائه «دکتر محمدرضا حسینی آهنگر» و همراهی کارشناسان تیم «دکتر محمد علی برزونی»، «دکتر حامدنجاران طوسی» و «دکتر مهدی فاتح‌راد» و داوری استادان بزرگوار «دکتر محمد سعید تسلیمی»، «دکتر غلامرضا گودرزی»، «دکتر زهرا ناظم بکائی» و «دکتر محمدحسین رجیبی دوانی» در دانشگاه جامع امام حسین (ع) برگزار شد تا پیش‌زمینه‌ای برای ارائه کامل این نظریه در سطح کشور باشد. در این نشست دکتر حسینی آهنگر، فرمانده و رئیس دانشگاه جامع امام حسین (ع) به عنوان نماینده و مسئول تیم ارائه‌دهنده ابعاد نظریه دانشگاه تراز انقلاب اسلامی را ارائه داد و سپس داوران دیدگاه‌های خود را درباره این نظریه بیان کردند.

سوزن‌بانی استادان

برای تعیین ریل حرکت کشور

حسینی آهنگر با اشاره به نقش سوزن‌بانی استادان دانشگاه در مسیر حرکت کشورها مبتنی بر منویات رهبر معظم انقلاب، گفت: «قطعا امروز در ریل حرکت وجود دارد، یکی مسیر غرب که بسته آماده و کامل برای حرکت مبتنی بر روش و منش غرب است و دیگری ریل تمدن نوین اسلامی که در این حوزه تجربیات کمی وجود دارد و باید صفر تا صد را تدوین و تبیین کرد.»

وی با اشاره به اینکه حاکمیت اسلامی از طریق تقلید از غرب ممکن نیست، ادامه داد: «برای این منظور بحث دانشگاه تراز انقلاب اسلامی مطرح می‌شود که تولید نظریات، منشور، الگوها، مکتب‌ها و... صورت بگیرد و باید توجه داشت وقتی سخن از تمدن‌سازی به میان است؛ یعنی ایجاد و عدم تکرار و تقلید، چون چیزی را که نیست باید ایجاد کرد.» وی به موضوع ایجاد هسته دانا و شبکه توانا در

دانشگاه جامع امام حسین (ع) اشاره کرد و گفت: «موضوع این نظریه حدود ۱۲ سال پشوانه اجرایی دارد و هم‌زمان با نظریه‌پردازی اجرا هم شده است، اینکه چگونه انسان تراز را تربیت کند، بحث استاد و مربی محوری، توجه به اقتدار ملی و اسلامی، احصای نظام مسائل و اعتبارسنجی، اولویت‌بندی و پاس‌خدهی و رسوب‌دانشی و بسیاری دیگر از مباحث هم‌زمان با نظریه‌پردازی در حال اجراست.» آهنگر در ادامه ابعاد گوناگون نظریه و روند اجرای آن را در دانشگاه بررسی کرد و در نهایت گفت: «این بخشی از گزارش اجراست و قطعاً کارهای صورت گرفته و بررسی و اصلاح روندها فرصت مسبوط‌تری برای ارائه نیاز دارد، البته این نظریه به صورت مکتوب در اختیار داوران است که مطالعه‌بفرمایند.»

کشتی نجات

در این دانشگاه متبلور است

داوران این نشست «دکتر محمد سعید تسلیمی» از دانشگاه تهران، «دکتر غلامرضا گودرزی» از دانشگاه امام صادق (ع)، دکتر «زهرا ناظم بکائی الزهرا» و «دکتر محمدحسین رجیبی دوانی» از دانشگاه جامع امام حسین (ع) بودند.

دکتر تسلیمی پس از ارائه ابعاد این نظریه در نقد و بررسی آن ابتدا با اشاره به چراغ هدایت و کشتی نجات بودن امام حسین (ع)، این نام را در خور قامت این دانشگاه دانست و افزود: «حضرت امام خمینی (ره) می‌فرمایند دانشگاه مبدأ همه تحولات است، وقتی از تراز سخن به میان می‌آید، البته باید آن را با تقیض هم شناخت، یعنی در این نظریه باید ناتراز را هم تعریف کنید.»

وی افزود: «هر عنصر آفت هم دارد، آفت‌ها اغلب به چشم نمی‌آیند، در این نظریه باید به آفت‌ها هم توجه شود.» تسلیمی در ادامه گفت: «انتظار از دانشگاه تراز که متناسب به کشتی نجات است، تولید انسان تراز است و دانشگاه تراز باید به این امر هم توجه کند.» وی دانشگاه را موظف به حل نظام مسائل کشور دانست و گفت: «این هم در نظریه شما و هم در عمل که گزارش دادید وجود دارد.»

تمرکز نباید صرفاً بر نظام حل مسائل باشد

دکتر محمد گودرزی دیگر داور این نشست هم ضمن اشاره به اینکه این نظریه در عمل هم در حال ساخته شدن است، افزود: «نکته مثبت سازگار به‌بود مستمر در برنامه است.» وی مردمی بودن، ساختار شکنی، ساختار سازی، تمدن‌سازی و... را از مهمات یک دانشگاه تراز دانست و گفت: «واژه تراز ذهن را درگیر می‌کند، اینکه چه می‌خواهد بسازد.»

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع) در ادامه افزود: «چالش‌هایی وجود دارد؛ کارآمدی در صحنه عمل، رقابت‌پذیری، سرآمدی برای جا افتادن نظریه و رفت و آمد با سایر دانشگاه‌ها برای گفت‌وگو سازی و هم‌آمیزی. در این نظریه هر چند کار جامع است، اما باز به خصوص در حوزه علوم انسانی دچار یک فقدان نظریه مینا هستیم.»

گودرزی در ادامه به موضوعاتی، مانند کم رنگ دیده شدن مرجعیت، حرکت دانشگاه به سمت مسئله و هم‌زمان حرکت مسائل به سمت دانشگاه و تبیین جریان در طرفه علم و مسئله اشاره کرد و افزود: «تمرکز تمام روی نظام مسائل گاهی یک دام هم می‌تواند باشد، یعنی وقتی دانشگاه بیش از حد وارد حل مسائل می‌شود؛ از جنبه علمی خود غفلت می‌کند که در تبیین این نظریه باید به آن توجه شود، یعنی رصد نیاز است تا آینده را هم ساخت و صرفاً روی مسائل امروز تمرکز نکرد، همانطور که شما در حوزه هوش مصنوعی چنین اقداماتی را در دانشگاه در حال انجام دارید.»

تخصیص ندادن بودجه

آفت کار است

«دکتر زهرا ناظم بکائی» دیگر داور این نشست بود. وی هم در بررسی و نقد این نظریه اظهار داشت: «مفوله دانشگاه اسلامی نمونه اجرایی در تاریخ ندارد، البته برش‌هایی از تاریخ امامت حضرت صادق (ع) و حضرت رضا (ع) در حوزه شاگردپروری وجود دارد، اما دانشگاه نبوده است.» وی در تبیین ابعاد نظریه افزود: «ما در مطالعه نظریه گاهی با دانشگاه سازمانی مواجه شدیم

گاهی با دانشگاه عمومی، در این نظریه باید به دقت مشخص شود که دانشگاه تراز سازمانی ملاک است یا غیر سازمانی.» وی افزود: «قرآیند عمل در این نظریه باید همچون کارکرد آتیم در بدن باشد که بتوان تسریع‌کننده فرآیند شود.»

برکایی ادامه داد: «برخی ویژگی‌های گفته شده در نظریه پیش فرض است، برای نمونه بحث میان‌رشته‌ای و فرا رشته‌ای در کشور تعریف مشخصی ندارد و در کشور تجربه موفقی هم وجود نداشته است، تعریف مشخصی هم از این موضوع نشده است.» وی افزود: «آفت مهم کار بودجه است، یعنی برنامه بدون تخصیص و بودجه قابل اجرا نیست و باید به این امر هم توجه کرد.» دکتر محمدحسین رجیبی دوانی به منزله آخرین داور این نشست هم در بررسی کلی و نقد این نظریه، ضمن قدردانی از تلاش دکتر آهنگر طی این سال‌ها در رابطه با بسط عملی و نظری این نظریه با هم اظهار داشت: «باید آسیب‌شناسی کرد که چرا پس از ۴۶ سال هنوز دانشگاه تراز در جمهوری اسلامی نداریم؛ از سال ۱۳۵۸ که خود ما در بخش جنبش دانشجویی دانشکده‌های اسلامی به صورت خودجوش در دانشگاه تأسیس کردیم و همه اقدامات با انقلاب فرهنگی تعطیل شد تا بعد که دانشگاه تربیت مدرس با همین هدف شکل گرفت و پس از چند سال از این هدف دور شد و حتی در دورانی به ضد این هدف تبدیل شد و... همه و همه را باید آسیب‌شناسی کرد.»

وی افزود: «تا حاکمیت اخباریون بر حوزه در حدود چهار قرن پیش، حوزه‌های علمیه منجم، ریاضی‌دان، طبیب، فیلسوف و بسیاری دیگر از دانشمندان حوزه‌های مختلف علمی را هم تربیت می‌کردند، که این از حوزه‌های علمیه گرفته شد، اما در روندهای بعدی اگر چه فلسفه و علوم از این دست به حوزه برگشت؛ اما دیگر خبری از علوم دیگر در حوزه نشد.»

وی با انتقاد از موضوع مباحث تاریخی در این نظریه، گفت: «به نظر می‌رسد در این نظریه به منابع دسته دوم تاریخی ارجاع شده که باید توجه می‌شد که از منابع دسته اول بهره برد.»

اعلانات

بزرگ‌ترین پروژه برای احیای دریاچه ارومیه

سامانه انتقال آب از سد کانی‌سیب به دریاچه ارومیه، به منزله بزرگ‌ترین و پیشرفته‌ترین پروژه زیست‌محیطی غرب آسیا به بهره‌برداری رسید. این پروژه عظیم که با تلاش‌های مؤسسه «فاطر» و تحت مدیریت هلدینگ تخصصی نیرو طراحی و اجرا شده است، نقش کلیدی در احیای دریاچه ارومیه و توسعه پایدار منطقه شمال غرب کشور ایفا می‌کند. این پروژه ملی نمادی از خودکفایی و اتکا به دانش داخلی است. این سامانه توانایی انتقال سالیانه بیش از ۵۰۰ میلیون مترمکعب آب به حوضه آبریز دریاچه ارومیه را دارد. این پروژه افزون بر مزایای زیست‌محیطی، به کاهش هزینه‌ها، توسعه زیرساخت‌های داخلی و اشتغال‌زایی کمک کرده است.

محرومیت‌زدایی در سراوان

«سردار مجید حسن‌زاده» جانشین قرارگاه محرومیت‌زدایی و مردم‌بازی نیروی زمینی سپاه در آیین بهره‌برداری از طرح‌های عمرانی و محرومیت‌زدایی این نیرو در منطقه کوهک شهرستان سراوان گفت: «به منظور تکمیل زیرساخت‌های فرهنگی، خدماتی و آموزشی و در مسیر خدمات‌سانی و محرومیت‌زدایی در مناطق مرزی چهار طرح عمرانی و خدماتی احداث و راه‌اندازی ایستگاه آتش‌نشانی، افتتاح یک باب کتابخانه عمومی، افتتاح یک باب منزل مسکونی و یک باب مدرسه چهار کلاس از جمله طرح‌ها و اقدامات این نیروست که در این منطقه انجام شد. این طرح‌ها در مساحت ۸۰۰ متر مربعی بنا شده‌اند.»

دوره آموزشی تاریخ شفاهی

معاونت فرهنگی نیروی زمینی سپاه با همکاری حوزه هنری انقلاب اسلامی و سوزنه ملی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس اولین دوره آموزشی کارگاه تاریخ شفاهی ویژه رزمندگان نیروی زمینی سپاه را برگزار می‌کند. «سرهنگ پاسدار محمد ساجدی‌فر» معاون فرهنگی نیروی زمینی سپاه با اعلام این مطلب گفت: «این دوره آموزشی به مدت پنج روز از ۱۷ آذرماه در ستاد فرماندهی این نیرو برگزار می‌شود، در این دوره شرکت‌کنندگان فنون تخصصی مصاحبه، جمع‌آوری و نگارش خاطرات دفاع مقدس و جبهه مقاومت را فرا خواهند گرفت. در پایان دوره گواهینامه شرکت در دوره صادر خواهد شد.»

صداق

هفته نامه

سیاسی، فرهنگی و اجتماعی

صاحب امتیاز

معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه

مدیرمسئول: بدالله جوانی

سرمدیر: علی حیدری

شورای سیاست گذاری:

سایمک باقری، سعدالله زارعی،
عزیز غضنفری، فرهاد مهملوی، مهدی سعیدی،
فتح الله پورشان، علی قاسمی، حسین عبداللهی فر
دبیر تحریریه: سعید فخرالدین موسوی
مدیر فنی: محمد صالح نادری
نگارش و ویرایش: محبوه حاجی آقایی
صفحه‌آرا: علی اکبر هدایتی
عکاس: حامد گودرزی
ناظر چاپ: سعید قاسمی

چاپ: مرکز چاپ سپاه: ۰۲۱)۳۸۵۲۲۴۴۶

تلفن: ۰۲۱)۷۷۴۶۰۱۰۰ و ۰۲۱)۷۷۴۶۰۱۰۱

basirat.ir

@ssweekly

نمابر: ۷۷۴۸۸۲۴۶

سامانه پیامک: ۳۳۰۰۹۹۰۰۳۳

شماره ۱۱۶۸ | دوشنبه ۱۹ آذر ۱۴۰۳

صبحانه

فرصت مغتنم

تا فرصت هست باید از همه توان مان استفاده کنیم. فرصت‌ها مانند رود خروشان در حال گذرند. در پی آنها باید دوید و درگیر ظواهر و بازیچه‌ها نشد. از هر لحظه‌ای باید استفاده برد برای بهتر شدن، مهربان‌تر شدن، احقاق حق و یاری به هر آفریننده‌ای که حق حیات دارند. نباید هر روز بگذرد و هیچ تغییری حاصل نشود. اجازه ندهیم امروز همانی باشیم که یک عمر بوده‌ایم. انسان مرداب نیست.

داستان

حکایت یک شعر

می‌خوان بگن که تنها نیستین. بلا از شماها دور باشه...

خندید و چه خنده شیرینی! تا انتهای کانال رفته و چند بسیجی عاشق رو دیدم و حال دلم خوب شد و برگشتم.

موقع برگشتن از کنار همون نوجوون که رد شدم، چند قدمی که رفته بودم با لهجه شیرین محلی گفت: «به جان خودما حاجی خو خوش آزی بعشای پی شرف بگیرم...»

گفتم: «مطمئن هستم همینطور!» برگشتم دست رو شونه‌اش گذاشتم و گفتم: «بچه کجایی عزیز دلم؟»

با غرور خاصی گفت: «دهسرخ نیشابور...»

چند روز بعد که دوباره رفته بودم، سراغ‌شو از فرمانده گرفتم.

بنده خدا اصلاً انتظارشو نداشت به نگاهی به آسمون کرد و بغضش ترکیه.

لا به لای حق هق گریه‌اش شنیدم که می‌گفت: «دو روز پیش پسرم حسین کنار تانکر وضو

می‌گرفت که خمپاره آموش نداد و...»
ادامه حرفای سید رو نشنیدم، توی حال و هوای ابری چشمام این غزل اومد سراغم و زیر لب زمزمه کردم:

در دفتر دل می‌نویسم داستانت را
شور آفرینی‌های رزم بی‌امانت را
هر چند کوچک بودی، اما در تو می‌دیدم
اندیشه مردانه و تاب و توانت را
اسطوره حق باوری ای افتخار عشق
با خون سرخت مشق کردی امتحانت را
باید عروجت را بفهمد هر چه آینه‌ست
باید که زیباتر ببیند از زمانت را
با خط زین می‌نویسم تا که بشناسند
روح جوانمردی و قلب مهربانت را
گاهی پناهم می‌شود آرامش مسجد
شاید دوباره بشنوم صوت اذانت را
بعد از تو می‌خواند ای عاشق بدون شک
زیباترین گل واژه سرخ زمانت را

محمدصادق بخشی

صادقانه

ظلمی که بخشیده نمی‌شود

پیامبر اسلام (ص) فرمودند: «ظلم سه قسم است: ظلمی که خدا نمی‌آمرزد، ظلمی که می‌آمرزد و ظلمی که از آن نمی‌گذرد؛ اما ظلمی که خدا نمی‌آمرزد، «شُرک» است. خداوند می‌فرماید: حقا که شرک ظلمی بزرگ است و اما ظلمی که خدا می‌آمرزد، ظلم بندگان به خودشان میان خود و پروردگارشان است، اما ظلمی که خدا از آن نمی‌گذرد، ظلم بندگان به یکدیگر است.» نهج‌الفصاحه، ج ۱۹۲۴

غیر رسمی

هدیه پانصد تومانی برای قرآن‌خوانان!

قبل از انقلاب من سیزده ساله بودم که از طرف اداره اوقاف در مسابقات سراسری قرآن مسیهد شرکت کردم. در افتتاحیه مسابقات یکی از داوران از من خواست تا قرآن بخوانم. من به علت اینکه جلسات از طرف دستگاه شاهنشاهی بود، نپذیرفتم. او اصرار کرد و من باز جواب رد دادم. در کنار من پیرمرد تاجری بود که مرا می‌شناخت. به من گفت: «جواد، چرا نمی‌روی قرآن بخوانی؟»

من گفتم: «نمی‌خوانم.» گفت: «اگر بروی پنجاه تومان به تو خواهم داد.»

گفتم: «نمی‌روم.» گفت: «اگر بروی صد تومان می‌دهم.» گفتم: «نمی‌روم.» گفت: «دویست تومان می‌دهم.» گفتم: «حتی اگر ۵۰۰ تومان هم به من بدهی، قرآن نخواهم خواند.»

بعدها پیرمرد جریان را برای پدرم نقل کرده بود. روزی خدمت حضرت آیت‌الله خامنه‌ای بودم. همین طور که آقا مشغول صحبت بودند، یک دفعه صحبت‌شان را قطع کردند و فرمودند: «من یک بدهی به جواد آقا دارم و پانصد تومان از جیب خود در آوردم و به من دادند. من متعجب ماندم.» آقا فرمودند: «خودت هم نمی‌دانی برای چه به تو بدهکارم؟! ما همیشه به خاطر قرآن خواندن شما جایزه می‌دادیم، ولی این بار به خاطر قرآن نخواندن به شما هدیه می‌دهیم.»

بعدها فهمیدم که جریان قرآن نخواندن مرا پدرم برای ایشان نقل کرده بود.

سیدجواد سادات فاطمی
(از قاریان قرآن-مشهد)

سلامت

زخم‌های مهم

محبوبه‌سادات رضوی

کارشناس تغذیه

موضوع «زخم پای دیابتی» شاید برای خیلی‌ها چندان مهم یا جذاب نباشد؛ اما برای بیماران دیابتی و اطرافیان آنها، مراقبت از پا به یک روند تکراری روزانه و مهم تبدیل می‌شود و اولین خط دفاعی در پیشگیری از عوارض مهم و عمده بیماری دیابت است. زخم پای دیابتی درست مانند هر زخم طبیعی شروع می‌شود. این زخم می‌تواند به صورت یک برش، خراش، تاول یا آسیب جزئی دیگر باشد. برخلاف زخم‌های طبیعی که طی چند روز به‌طور طبیعی بهبود می‌یابند، زخم پای دیابتی دیگر به‌خوبی بهبود نمی‌یابد. دلیل این امر، گردش خون ضعیف و آسیب عصبی مرتبط با دیابت است. زخم ایجاد شده، به جای بهبود عفونت می‌کند و این عفونت به لایه‌های عمیق پوست گسترش می‌یابد. در نتیجه، زخم‌های دیابتی اغلب منجر به آبسه، عفونت استخوان و عواقب شدید دیگر می‌شوند. افراد مبتلا به دیابت، به دلیل آثار مخرب قند خون بالا در بدن‌شان، مستعد ابتلا به زخم پا هستند. هنگامی که سطح گلوکز خون برای مدت زمان طولانی بالا باشد، بیشتر از همیشه به افزایش وزن و ناراحتی‌های قلبی منجر می‌شود. این عارضه کل سیستم واکنش به آسیب در بدن بیمار را به خطر می‌اندازد. شرح چرخه از کف پا که موجب لک شدن جوراب شده و حتی از کفش نشت کرده باشد، تورم غیرعادی، تحریک و قرمزی، بوی بد از یک پا هر دو پا، وجود یک بافت سیاه اطراف زخم پا، پینه گسترده در زیر پا در اطراف زخم، از علائم مهم زخم پای دیابتی است که باید پزشک به سرعت آن را بررسی کند. استفاده از نوع مناسب پانسمان برای زخم، درمان عفونت و برداشتن فشار از روی محل زخم برای جلوگیری از برگشت زخم دیابتی در حین یا پس از درمان ضروری است. بهترین نوع پانسمان برای زخم، پانسمانی است که میزان کافی رطوبت پارا حفظ می‌کند تا محیط مناسبی برای بهبود زخم فراهم شود.

راه نرفته

شروع دروغ‌گویی

عزیزه هاشمی

کارشناس روانشناسی

دروغ گفتن امری رایج در بین کودکان است؛ اما یافتن دلیل پشت این دروغ گفتن برای هدایت کودک به سمت راست‌گویی بسیار ضروری است. بچه‌ها معمولاً دروغ می‌گویند تا به دردرس نیفتند. اگر آنها به دلیل کار خطایی که انجام داده‌اند، از تنبیه بترسند، سعی می‌کنند آن را پنهان یا کتمان کنند تا از خودشان در مقابل پیامدهای آن محافظت کنند. هرچند که می‌دانند دروغ‌گویی کار بدی است. گاهی برای جلب توجه والدین یا خواهر و برادرهایشان دروغ می‌گویند. آنها روایت‌های‌شان را با غلو بیان کرده یا روایت را دستکاری می‌کنند تا خود را جذاب‌تر و کارشان را شگفت‌تر نشان دهند به این امید که دیگران به آنها توجه کنند. با رشد کودک، آنها شروع می‌کنند به امتحان کردن سطح محدودیت‌های‌شان که به وسیله والدین یا بزرگ‌ترها اعمال شده‌اند. دروغ گفتن می‌تواند راهی برای‌شان باشد تا بفهمند چقدر می‌توانند از آن محدودیت‌ها تخطی کنند و میزان واکنش دریافتی از سوی والدین چقدر خواهد بود و قدرت انعطاف‌پذیری و پایداری والدین به قوانین حاکمه بر آنها را به چالش بکشند. کودکان اغلب آنچه را که می‌بینند تقلید می‌کنند. اگر ببینند والدین یا اعضای خانواده دروغ می‌گویند، آنها این چنین تلقی می‌کنند که این رفتاری قابل پذیرش است. وقتی بچه احساس خجالت یا شرمساری از کاری می‌کند، ممکن است برای حمایت و حفاظت از عزت نفسش دروغ بگوید. پذیرش اشتباه‌ها و خطاهای می‌تواند چالش‌برانگیز باشد و دروغ گفتن راه فرار موقتی برای رهایی از وضعیت‌ها و فرار از موجود فراهم می‌آورد. باید به این نکته نیز توجه داشت که بچه‌های کوچک مرز بین واقعیت و تخیل را نمی‌شناسند. گاه، آن چیزی که بر زبان می‌آورند و از نظر ما دروغ به حساب می‌آید، تنها تصور و تخیلی کودکانه و بازی‌ای بیش نیست. آنها معمولاً داستان‌هایی از خود درمی‌آورند و این فرآیند، بخشی از روند رشد و جست‌وجوگری آنها از دنیای پیرامون است.

حسن ختام

باران رحمت

هر صبح جمعه به یاد شما روزمان سپید است؛ همچون برفی که بسر نوک قله کوه می‌نشیند. روز جمعه برای ما روز باورهای سپید است، روز نگاه‌های سپید، لبخندهای سپید و هزار و یک اتفاق سپید که انتظارش را می‌کشیم.

در این روزهای سرد پاییز که خبری از باران و برف نیست، دل‌مان به باران رحمت شما خوش است تا شکوفه دهیم و دست‌های‌مان را به سوی شما باز کنیم. مولاجان، به امید روزی که شما را زیارت کنیم و ابرهای انتظار و غربت را از مقابل نگاه‌تان کنار بزنیم، زمان‌ها را کنار می‌زنیم؛ آقاجان آن روز که شما را ببینیم، ماه را دریا را و گل را و باد و باران را و برف را و پروانه را و نام را و کلمه را کنار می‌زنیم تا درست ببینیم‌تان و درست بشناسیم‌تان.

یا صاحب‌الزمان (عج)، نگذار قصه ما بدون دیدار شما به پایان برسد. نگذار مانند پرنده‌ای باشیم که سرزده از پشت بام عمر، بدون هیچ دیداری پر بزنیم و برویم. نگذار این قصه ما ناتمام بماند که قصه زندگی با دیدار شما معنا می‌دهد.

همایش علمی
جنگ شناختی
و تمدن نوین اسلامی

محوطه ارسال مقاله: ۱۴۰۳/۱۱/۱۵
تاریخ برگزاری همایش: ۱۴۰۳/۱۲/۰۸

سایت همایش: cogconf.smc.ac.ir

محرورهای همایش:
۱. جنگ شناختی و انقلاب اسلامی
۲. جنگ شناختی و نظام اسلامی
۳. جنگ شناختی و دولت اسلامی
۴. جنگ شناختی و جامعه اسلامی
۵. جنگ شناختی و امت اسلامی
۶. جنگ شناختی و جهاد تبیین (محرور ویژه)

قم، بلوار قدس
دانشگاه علوم اسلامی شهید مطهری

@cogconf_smc
۰۲۵ - ۳۱۱۲۵۱۶۱

محمد جواد منوچهری

